

Biblioteca
Regione 8
Hunedoara-Deva

Handwritten scribble

FLACARA

nr. 6 (79) - 15 MARTIE 1956

O ultimă revizie și prima locomotivă Diesel de cale ferată normală, de 120 CP, lucrată în 1956, va ieși pe porțile uzinelor „23 August”.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA I: Cu ajutorul releelelor se asigură protecția rețelelor electrice. Aceste produse de tehnicitate ridicată se fabrică astăzi în serie la „Electromagnetica”. În fotografie: montorul Paul Constantinescu, urmărit cu atenție de maestrul secției relee, inginerul Mioara Băleanu, execută asamblarea finală a unui releu intermediar.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

COPERTA a IV-a: După o plimbare prin împrejurimi, cabana devine cel mai drag prieten al turistului. Iată un mic grup de drumeți ai munților, întorcându-se la cabana „Poiana Secuilor”, de pe Valea Prahovei.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Din zori pînă-n zori, la secția nr. 17...

Intri. Ți se dă buletinul de vot. Te hotărăști în cabina individuală, umai dumneata știi. Cu buletinul apăsător reglementar, te duci în fața urnei și-l introduci. Ai votat — și pleci. Atît.

Astfel se desfășoară alegerile. Obișnuit.

„Cîți cîți am votat la 11 martie timp asta.

„Ehei — ar suspina un „elector“ e altădată — pe vremea mea era alt fel. Mai o beție, mai o bătaie cu nițel sînge, cîte o arestare și-colo, niscaiva furturi la urne, porți făcuți vii, vii prefăcuți în porți și cîte altele. Simțeau că sînt alegeri! Azi, plictiseală. — are viață alegerile de azi“.

Așa să fie? Fără îndoială că buletinul „elector“ are deplină dreptate. Da, alegerile de azi „n-are viață“ celor de odinioară. Ele au un totul altă viață, fiindcă au un totul alt conținut.

Am fost ispitiți să urmărim cu o clipă de clipă cum se desfășoară zilele noastre, această zi de alegeri, zi de sărbătoare a oamenilor nuncii, de la ora cinci și jumătate dimineața pînă la zori zilei următoare. Și ne-am ales secția de votare nr. 17 din Calea Dorobanților. O secție ca oricare alta.

La ora 5 și jumătate, comisia electorală a purces la sigilarea

urnei. Membrii comisiei primesc ultimele instrucțiuni de la președintele lor, tovarășul Traian Popescu.

La ora 6, un moment solemn: președintele a ieșit în prag și a anunțat primilor alegători adunați de cu vreme:

— *În numele legii, declar votarea deschisă!*...

Primul care intră în sala de votare este Vasile Lupu, fruntaș al întrecerii socialiste de la Uzinele textile „7 Noiembrie“. E un bărbat între două vîrste. S-ar fi convenit la anii lui să nu se arate atît de nerăbdător să voteze. Doar nu vota pentru întîia oară. Însă nerăbdarea lui are un temei serios: el a fost ales președinte al altei secții de votare, așa că a trebuit să se grăbească.

— În nici un caz, n-aș fi renunțat să fiu primul la vot — ne spune el.

Și așa, a început votarea în sala spațioasă ornată cu drapele, cu tot felul de plante și flori, cu buna dispoziție a întregii comisii.

Cetățenii care încep să se perinde pînă în miezul nopții prezintă o nespuse de multiplă varietate, ca însași viața. Votul, azi, e în adevăr universal.

Iată, mai întîi, trei prietene și colegi de muncă intrate o dată:

Duminică a fost zi de sărbătoare pe plaiurile țării noastre. 10.164.226 de cetățeni — adică 99,05% dintre alegători — și-au dat votul candidaților F.D.P., pentru mărețele înfăptuiri de pînă acum și pentru victoriile viitorului.

Trăiască sfaturile populare nou alese!

Spor la muncă noilor deputați!

Frunzina Hrib, Trandafira Brăescu și Ștefania Cojocaru, toate trei infirmiere, toate trei votează pentru prima oară în viață și sînt emoționate. Asta nu înseamnă că nu știu de ce și pentru cine votează. Dar mai sînt și alții care votează pentru prima oară: de exemplu, pensionarul Andrei Ștefănescu, care numără 73 de primăveri.

— N-am votat pînă-acum din mai multe pricini. Întîi, fiindcă am fost militar. Și militarii, se știe, pe vremuri n-aveau drept la vot. Pe urmă, am intrat la P.T.T. Deci, aș fi putut să votez. Dar n-am vrut. Știam că la alegeri iese totdeauna cu scandal și bătaie. Hotărîsem de altfel să nu mă bag de loc în politică. După 23 August mi-am spus că e bine să-mi păstrez vechea hotărîre. Însă nu m-am

ținut de cuvînt, fiindcă viața cea nouă a ajuns și pînă la mine.

Apoi, bătrînul adăugă:

— Ce să vă spun, am băgat și eu de seamă că Sfatul popular poartă grija nevoilor noastre și ar fi însemnat că sînt dezertor, dacă n-aș fi venit să-mi dau votul. Pot eu oare să uit că atunci cînd mă aflam cu fiică-mea la ananghie Sfatul m-a înțeles și mi-a sărit în ajutor, dîndu-ne casă nouă?

Aproape de ieșire, ne ajung la ureche cîteva cuvinte îmbrăcate într-un puternic accent regional. E limpede că avem de-a face cu un transilvănean din extrema de apus a Ardealului. Nu ne-am înșelat: Toader Grosu e din colectivă satului Sîmbăta, regiunea Oradea. Omul acesta zdravăn și vesel ne spune:

— Apoi să vezi, sîntem trei

În zori, intră primii votanți

însă că e de la Blaj și, așa cum e obiceiul, mai ales în zi de sărbătoare, ea s-a îmbrăcat în costum național, alb ca spuma, cu frumoase alțițe, chilimuri și rîfuri, în cinstea alegerilor.

Îndată după frumoasa blăjeancă, a depus buletinul în urnă academicianul profesor Tudor Vianu. Și apoi a rămas într-un colț să stea de vorbă cu cineva despre poezia clasică spaniolă.

Cu buletinul în mînă, a intrat în cabină un domn mai în vîrstă, cam spilcuit. Și la un moment dat, din cabina dumnealui s-a auzit un strigăt de mare mirare:

— Dar unde e stampila?! Cu ce votez?!

ani care crapă ușa unei cabine: pesemne că urmărește ori să violeze secretul votului ori să învețe tehnica votării. Noi credem că mai de grabă îl caută pe taticu. Alți copii, așteptînd ca părinții să termine votarea, petrec în camera special amenajată pentru ei în jurul unui acvariu cu peștișori foarte, foarte interesanți.

În holul vast care precede sala de votare, alegătorii au intrat în hora încinsă de echipa artistică de agitație a întreprinderii „30 Construcții”. Ba au și cerut să li se cînte „Perinița”. E un antren general, o voioșie vrednică de această zi festivă, în care va birui Frontul Democrației Populare. Alegătorii rîd, ascultînd unele cîntece satii-

povestit că, în trecut, a lua parte la o singură alegere, cînd a avut de îndurat asemenea sălbatică bătaie, încît s-a lecut d a se mai duce la vot, în vremurile acelea.

— Bine că toate astea au rămas în trecut...

Tovarășul general Edmon Stanciu a venit nu numai cu soția ci și cu fiul care e sublocotener și care intră în rîndul celor c votează pentru întia oară. Dou generații de militari!... Și cîți și cîți! O dactilografă, un student la filologie, un electrician aut de la Competrol, o bibliotecari o țesătoare, un milițian, un zidar un actor, o „casnică” etc.

Cu puțin înaintea de ora 12 noap

Peștișorii din acvariu sînt foarte interesanți.

sîmbăteni aici. Merem în Dobrogea să alcăzîm niște cai. Da' ne-am întrerupt drumul și om mas în București ca să votăm aici. Că doară nu era să rămînem nevotați tocmai noi, care din sărăntoci om agiuns azi în rîndul oamenilor.

Dar să nu uităm: au mai fost și alți țărani. De pildă: Nicolae Asintei, dintr-o colectivă a Bărăganului, care ținu cu orice preț ca:

— Mata să scrii la ziar așa: Nicolae Asintei votează pentru cele 11.000 kg cereale, pe care le-a primit anul acesta, de pe urma a 900 zile-muncă. Bine?

Iată că o serie de cetățeni de pe strada Muzeul Zambaccian s-au îmbulzit în fața comisiei. Printre ei, se află chiar acela care a dat numele străzii, tovarășul H. Zambaccian, colecționar și critic de artă.

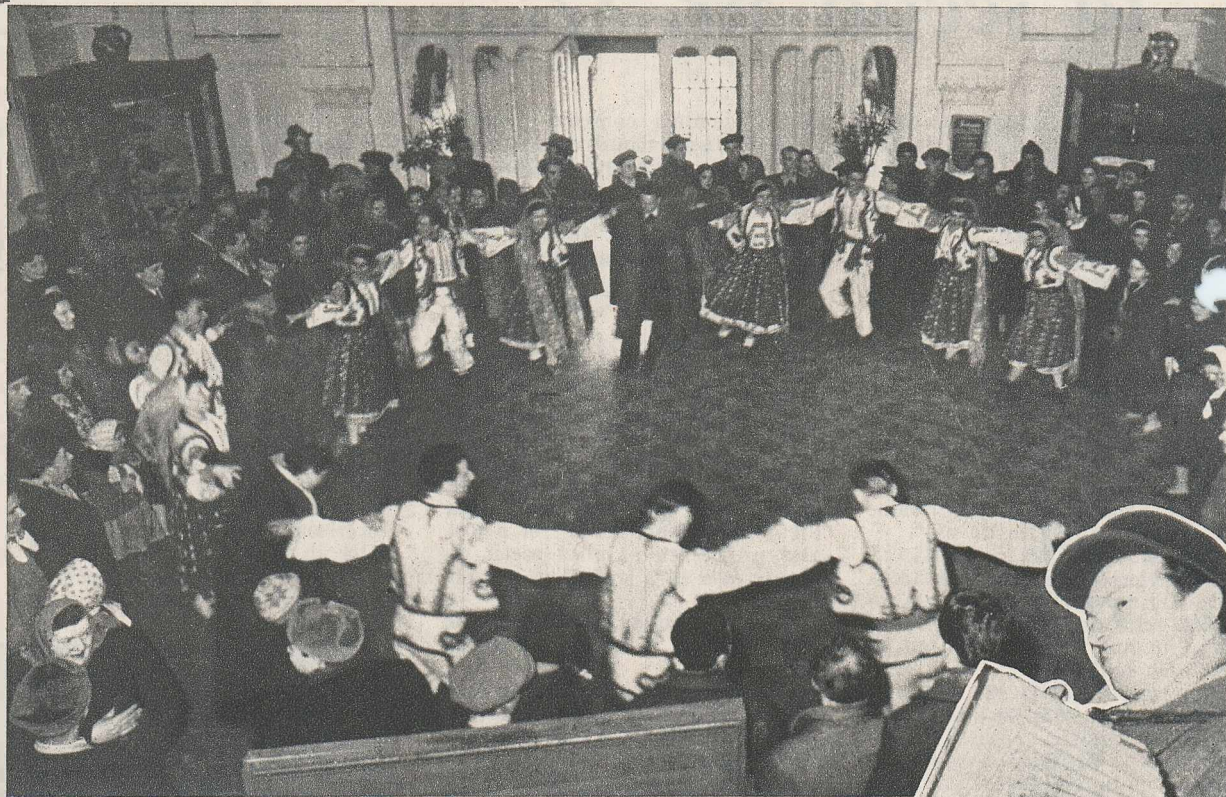
Iată o bătrînică simpatică, dar foarte agitată. Ține mortiş să voteze. În fața mesei lungi, s-a întîlnit cu ginere-său și fiică-sa, care nu se arată prea mulțumiți că o văd aici. De ce? Mitică Vasiliu — așa se numește ginerele, care lucrează ca frizer la o cooperativă — a hotărît ca soacra să stea acasă cu copiii.

— Nici o pagubă — a zis filozoful Mitică Vasiliu — dacă o să fie un vot mai puțin în urnă.

Însă bătrînica a socotit alt fel. A lăsat copiii în grija unei vecine și s-a repezit să-și spună cuvîntul ei de cetățeană.

— Destul nu ne-a ntrebat nimeni nimic în alte vremuri. Dacă-i vorba că și noi femeile avem dreptul să votăm, apoi să votăm!...

Florica Gherman e de la Blaj, dar acum e bucureșteancă. S-a măritat cu un milițian și a venit cu soțul să voteze. Ea n-a uitat

Alegătorii au intrat în hora echipei artistice de agitație.—Acordeonistul ti zice cu foc.

Pesemne că dînsul vota pentru întia oară în zilele noastre și nu aflase că noi votăm fără stampilă, că și fără stampilă orice cetățean e liber azi să-și exprime poziția politică... cu creionul.

Alexandru Nedelcu are doi ani și e fiul tovarășului Iosef Nedelcu, director la Vinalcool. Cineva îl întrebă:

— Ei, ai votat, băiatule?

— Nu, eu nu „botez”. O să „botez” cînd m-oi face male.

Dar fiindcă e vorba de copii, iată un țîșt-bîșt tot de vreo doi

rice executate de un colectiv al Ansamblului de Estradă sau aplaudă taraful de lăutari care-i zice cu foc.

În acest timp, în sala de votare, votul se desfășoară fără întrerupere. Un ceferist, Grigore Balaban, magazioner la stația București-Est, e cum nu se poate mai bine dispus. După ce a votat, a ținut să ne lămurească buna lui dispoziție. El ne-a

Trei prietene care votează pentru prima oară în viață.

H. Zambaccian a primit buletinele de vot.

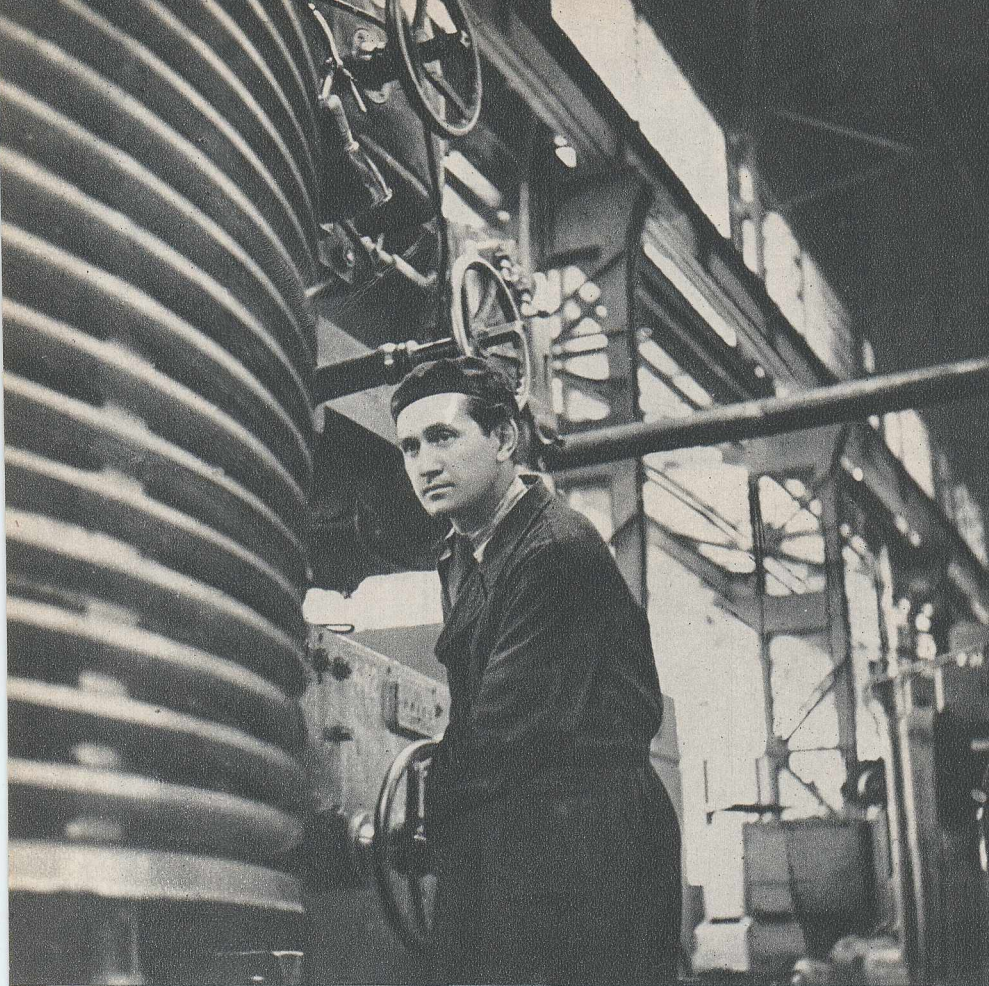

Doi gemeni, fiecare de 18 ani

E foarte veselă că a votat.

Așa e bine!

— reportaj despre productivitate —

de Constantin CHIRIȚĂ

Iată o temă care nu cred să convină multor confrăți în ale scrisului. Productivitate, calcule, chestiuni tehnice, de organizare, probleme aride... Ce gazetar s-ar da oare în vînt după asemenea lucruri? Nu e mai simplu, oare, să-ți descarci puterea gazetărească scriind despre cutare și cutare lucru, care conține în sine surse de poezie, de imagini colorate, care înmoaie penița într-o cerneală de fantezie și neastîmpăr, decît să faci o demonstrație quasiștiințifică asupra productivității? Știi foarte bine, în teorie, că productivitatea e factorul hotărîtor în izbînda unei orînduirii noi, că, la urma urmei, poezia vieții cotidiene, cu veselia și cu mulțumirea ei, se datorează acestui lucru; dar de aci, pînă la a te apuca să scrii despre productivitate, e un drum tare greu de străbătut. Pînă la urmă, de hotărăști să faci această încercare îndrăzneată, afli că la uzina „1 Mai” din Ploești sînt secții care au izbutit să facă din productivitate un elastic, ce se întinde pînă la nesfîrșit, și pleci repede acolo, cu un plan iscusit. Descrii Ploestiul, oraș petrolifer, înconjurat de dantelăria de oțel a rafinăriilor (țevi întortochiate, alambicuri uriașe de fier, coșuri semețe, țîșnind impetoase spre cerurile albicioase sau albastre), înfățișezi uzina, fără să uiți să adaugi că e cea mai mare din Ploești, nu uiți să redai în cît mai multe cuvinte imaginea iutei,

a dinamismului din hala de strunguri (cuțitele sfișie carnea oțelului, iar strungurile se-nvîrtesc ca niște sfîrleze orizontale) și, la sfîrșit, dai cîteva date grave despre productivitate. Iată un plan, care te va scuti de neajunsuri literare... Repede, repede, la „1 Mai” din Ploești, la secția întii, acolo unde, în anii primului cincinal, productivitatea muncii s-a dublat.

LA FAȚA LOCULUI

Începutul e strașnic. Hala în care pătrunzi e o imensitate căreia nu-i zărești capetele. Din loc, în loc, izbucnesc efemere incendii albastre stîrnite de aparatele de sudură: transportoarele și macaralele sînt ca niște uriași înzestrați cu o formidabilă forță, iar piesele, garnituri de foraj pentru mare adîncime, te copleșesc cu dimensiunile lor. Totul aici are măsura gigantului. Pînă și șeful secției, tovarășul Dragomirescu Dumitru, e un om care nu face de loc notă discordantă cu primele imagini. Un bărbat zdravăn, înalt ca nu-i ajungi pînă la umeri (tu, care te mîndrești cu înălțimea ta), un om grav, cu gesturi sigure, aproape solemne. Și cum intri în vorbă cu el, fără să-i spui un cuvînt despre tema inițială a reportajului, discutînd așa, printre altele, începe să-ți vorbească despre productivitate! Simți că omul e mîndru, că se înveselește cum scapă primele cuvinte despre această

Maistrul principal Victor Leu.

După cum se vede, tot n-ai scăpa de problema asta!

ÎN SFÎRȘIT, O SURSĂ TERIBILĂ

problemă. Văzîndu-te că-l privești cu ochii mirați și gîndindu-se, pesemne, că-i pui la îndoială vorbele, scoate din dulapul de fier o sumedenie de dosare, pe care le întinde pe masă și începe să-ți argumenteze spusele lui cu date și cifre, bineînțeles fără să-și arunce măcar o clipă ochii pe hîrtoage. Tonul lui e cît se poate de convingător, aproape pătimaș, parcă și-ar destăinui una din pasiunile lui cele mai arzătoare. Asculți, asculți, la început din politețe, cifre, argumente și, dintr-o dată, tresari:

— Cîți erau înainte?

— 386! Nici mai mult, nici mai puțin. Cu doi ani în urmă.

— Și acum?

— 148! Dar încă se mai poate reduce din numărul lor.

— Nu se poate!

Șeful secției te privește mirat. Cum „nu se poate”, cînd el știe sigur că se mai poate reduce! Îi ghicești însă gîndul și începi să te simți prost: — Nu e vorba că nu s-ar putea reduce, dar ați făcut un lucru uimitor. De la 386, la 148!

Și, totuși, acesta e adevărul. De la 386 muncitori puțin productivi, s-a ajuns, în doi ani de zile, la 148 muncitori cu înaltă productivitate. Uiți toate preocupările de mai înainte, pentru a cuprinde în întregul lui acest fapt. Nu te mai interesează problema productivității (gîndești în sine ta). Dar

lucrul aflat ți se pare într-adevăr uimitor. Mai întii, te îngrozești de balastul pe care-l poate suporta o întreprindere și te frămîntă gîndul că mai sînt, poate, destule fabrici, care nu și-au scuturat acest balast. La un salariat productiv, unul ne-productiv! Uitat prin birouri, pe la vestiare, printre controlorii, normatorii, supraveghetorii. Ca să-și justifice, probabil, existența și salariul, își găsește el ceva de făcut — și, de cele mai multe ori, ocupații care încercă pe muncitorii productivi. Ducă-se încolo toată poezia reportajului, dar lucrul acesta merită să fie însemnat și spus! Ai vrea ca rîndurile și literele să se prefacă în niște cercetători atenți, care să caute să descopere și să-i apuce de guler pe cei strecurați în fabrici și uzine, fără nici un rost, și să-i ducă iute și fără drept de apel în școli de calificare. Să facă din ei, înaintea de orice, oameni folositori, membri adevărați ai societății noastre. Așa cum au făcut tovarășii din secția întii a uzinei „1 Mai” cu aproape 250 de asemenea „pierde-timp și consumă bani-gratuit”.

— Și munca nu cumva a suferit din cauza asta? — Încerci să te îndoiiești, pentru ultima dată.

— De—spune șeful secției, cu glas domol — valoarea producției pe cap de lucrător a crescut, din cauza asta, aproape de două ori... Chestie de productivitate!

Începi apoi peregrinajul prin uzina Forfotă, zgomote, lumini. Cauți o privirile ceva deosebit, ceva care să constituie o sursă de... Gata! Într-un loc, descoperi un strugur uriaș, un carusel cum rareori ai mai văzut prin întreprinderi Gigantice mașină! Ce poezie y guroasă, copleșitoare, emană dintînsa. O sursă teribilă. Și ca să n-ai faci vreo greșală în descrierea e alergi după maistrul principal, tovarășul Leu Victor, un bărbat tînar, chiar foarte tînar, maturizat însă de aerul de severitate care i se citește pe față, și-l rogi să-ți dea cîteva date despre gigantul de oțel. Maistrul devine dintr-o dată vesel și începe, cu o bunăvoință care te cucerește:

— Cum să nu, cu cea mai mare plăcere. Asta-i una din victoriile noastre. Ani de zile caruselul ăsta ne-a stat în cîrcă, doamne, ca greutate de care nu credeam că să mai scăpăm. Ne îngheboșase: ne îmbolnăviseră pe toți: ingineri, maștri, muncitori...

— Mașina asta?

— Da, da haiduma asta. Cît de mare, pe atît era de neputincioasă. Nu știa să facă decît singură operațiune, o operațiune greoaie, precum ți este înfățișarea. Și cum trebuia asta se ivea destul de rar, stătea aproape tot timpul degeaba. Ni se rupea inima cînd ne gîndeam cîtă forță zace într-însa. Pînă n-am mai putut răbda și am îndrăznit să ne punem pe răscoală. Am pornit un fel de răscoală telenică. Ingineri, maștri, muncitori am dat asalt caruselui, i-am cecat mădularele, i le-am schimbat i-am mai adăugat cite ceva și pînă la urmă... Acum îl folosim la finisare, la operații mai delicate. Nu se mai plînge de lipsă de lucru și, pînă să cadă frînt de oboseală, mai este mult.

— Ați reușit să-l transformați carevasăzică...

— Da, și ne-a ajutat mult. Nu numai că a ridicat productivitatea secției, dar, după ce am izbucuit cu el, ne-am apucat să modernizăm și alte mașini, vechi, obișnuite — așa cum se întîmplă și cu un bătrîn, care au tipicul lor — nu mai cu cîteva operațiuni. Le-am întinerit, le-am dat un ghion în spate și fac astăzi o treabă pînă cînstă. Uite, vezi dumneata strugur ăsta, și mașina aceea de aluzat, și cele două freze de lîng macara — sumedenia asta de mașini? Dacă am calcula cît au sporit ele productivitatea muncii în secția noastră!...

După cum se vede, gigantul carusel fusese o sursă teribilă de productivitate!

PROFESIUNE...

Și dacă îți continui mersul prin secție, în căutarea faptelor „spectaculare”, nu se poate să nu te oprești în fața altei mașini uriașe de astă dată atrasă de înfățișare impunătoare a mașinii, cît de puține se vede care se lucrează acolo și de omul care conduce operațiile. Piese se numesc axe de turbobur și au o lungime de 7 metri. Iar ce rare conduce mașina se numește Ion Enescu și e un tînerel vîl și deschis, care pare un prichindel pe lîngă prăjinile uriașe pe care scoate din strungul său.

Dacă-l întrebi cum de s-a încumetat să ia la rost cu mașina lui, dihanțiile acelea, o să-ți spună, rîzînd, o poveste despre...

...A fost odată — cum obișnuiește să se spună — o uzină mare, în care se afla o secție importantă, și în secție se afla o mașină, și la mașina aceea se lucrau axe de turboburi. Și piesele acelea erau confecționate sub supravegherea muncitorului Nicolae Ariciu. Dar atîta trudă se cheltuia pentru făurirea unui ax, încît atunci cînd era gata în peste o sută de ore, se suna din trîmbețe în uzină și se ducea vestea în toate colțurile. Dar iată că, într-o bună zi, alături de Nicolae Ariciu a mai venit un muncitor, pe nume Constantin Parcescu, și s-au apucat amîndoi să se războiască cumplit cu namilele de oțel. Treaba însă nu prea avea spor, pentru că erau numai două schimburi și parcă tot ceea ce se făcea ziua, noaptea se irosea. Și ca să mai pregătească un al treilea schimb, ar fi fost nevoie de multă bătaie de cap, căci munca la mașina aceea cerea mare pricepere și curaj. Cei doi muncitori n-au dat însă înapoi și s-au apucat amîndoi să instruiască pe un al treilea, pe tînarul

Enescu. Treabă grea și de mare răspundere. Dar tînarul era utemist și plin de înflăcărare, iar cei doi, deși numai unul membru de partid, amîndoi comuniști în faptă. Astfel, au reușit, după multă caznă, să ajungă toți aproape deopotrivă de buni în profesiunea lor, adică să formeze trei schimburi, lăruindu-și unul altuia cunoștințele dobîndite. Și e bine de știut că toți și-au ridicat, în vremea aceea, nivelul profesional, încît atunci cînd au pornit la bătălie, cei trei voinici erau cu toții „înarmați pînă în dinți”. Astfel, au putut ei să nu lase nici o clipă mașina fără întrebuințare, să producă fără încetare piesele acelea mari de oțel, care uimeau lumea prin puterea și strălucirea lor. Și nu după mult timp au ajuns cei trei să confecționeze un ax în numai 22 de ore, în loc de 110 ore. Și adevăr este că, după exemplul lor, și alți mun-

citori au făcut la fel, precum Nicolae Stolan, Ion Buharu și alții, care, pregătindu-se cu multă rîvnă, au izbutit să facă fermele de la pompele triplex în numai 48 de ore, în loc de 200 de ore... Povestea aceasta arată, în tîlcul ei, cît de bine este ca oamenii să-și ridice nivelul profesional...

...Adică, o poveste despre productivitate...

...ȘI POLITICĂ

A sosit ora prînzului, muncitorii au pauză, se duc la cantină, mîncîncă și se întorc. Pînă la începerea lucrului a mai rămas puțintel timp. Oamenii își aprind țigările, se strîng în grupuri și pornesc discuții. E o copilărie să crezi că se discută numai despre producție. Unii fac într-adevăr calcule și socoteli cu privire la turățiile strungului, schimbă păreri despre metodele de așchiere rapidă a metalului; alții, însă, găsesc alte subiecte de conversație. Chestii familiare, pronosticuri sportive, filme, cărți. Alții... Doi tineri discută într-un colț cu atîta însuflețire, încît îți vine să tragi cu urechea într-acolo. Lucru pe care, vrînd-nevrînd, îl faci.

— Lasă, nea Mihai, nu-ți mai face sînge rău pentru un fleac. Ce contează acolo, o oră-două!...

— Dacă gîndești de unul singur — răspunde celălalt, care fusese numit „nea Mihai” — sigur că pare un fleac. O oră-două. Dar dacă faci socoteala că, în fiecare zi, în secția noastră zeci de oameni pierd cîte o oră, două, trei, patru și chiar opt ore, nu mai este un fleac.

— Se mai întîmplă să întîrzie omul, ba vreo treabă, ba se scoală mai tîrziu și pierde trenul...

— Timpul nu ține seama de întîmplări din acestea. Timpul trece, nu așteaptă și nici nu se mai întoarce. Iacă, noi am făcut o socoteală. Cîte ore nemotivate pierdem pe zi, pe săptămîină, pe lună, în secție?

— Multe?

— Cu orele care se pierd laolaltă într-o lună, am putea să facem două instalații întregi de mare foraj!

Cine tresare oare mai puternic: tînarul care întîrziase sau autorul, care începe să-și dea seama că întîrzie și el într-un fel? Două garnituri de mare foraj, două namile, care încap în cîteva vagoane de cale ferată!

Ai uitat de discuția celor doi. Dacă ai fi intrat în vorbă cu tînarul „nea Mihai”, ai fi aflat că nu discuta la întîmplare cu tovarășul sau. Își luase angajamentul, în ședința organizației de partid, să se ocupe personal de îndreptarea

tînarului cu care vorbea. Așa cum se angajase fiecare membru de partid din organizația de bază a secției. Așa cum mai făcuse Itu Mihai cu cîteva muncitori, pe care-i atrăsese din nou în colectivul disciplinat al secției.

Ai uitat și de descrierea orașului, a uzinei și de multe altele. Nici nu te mai preocupă gîndul de a socoti la miligram cît de importante și de poetice sînt faptele culese. Teribilă e problema aceasta a productivității! Nu mai ai nici o clipă de pierdut. Repede la lucru.

SĂRBĂTOARE ÎN MUNȚII BUZĂULUI

Vara anului 1945. Stăpîni pe munții Buzăului, stăpîni pe păduri și pe gaterile de la Nehoiu mai erau încă acționarii societății anonime „Foresta italo-romînă”. Pretutîndeni se vedeau urmările exploatării și ale războiului.

Dar cîteva tineri entuziaști, muncitori și funcționari, au pornit să aducă lumina în bezna în care zăceau — parcă de cînd e lumea — miile de lucrători forestieri. Și astfel, la un an după eliberarea țării, în bazinul forestier de pe Valea Buzăului a început o muncă nouă: culturalizarea maselor. Sarcina aceasta i-a revenit unui ansamblu artistic de amatori, pe care tinerii aceștia inimoși l-au denumit „Țapina”. În acea vreme, la Nehoiu, pentru „cultura” maselor burghezia nu găsește nimic altceva, decît cele opt circumi. Nici o bibliotecă, nici un cinematograful, nici un club. Dar tinerii muncitori forestieri și-au constituit ansamblul lor, fără „binecuvîntarea” și sprijinul patronilor.

La început, erau numai 16; acum în 1956, sînt peste o sută, iar ansamblul „Țapina” și-a sărbătorit recent un deceniu de activitate, deceniu în care a prezentat, în fața a 230.800 spectatori, 392 spectacole, date cu prilejul celor 169 deplasări în 39 localități rurale sau urbane, la puncte de exploatare forestieră, în gospodării colective...

... Poate că n-ai auzit încă de vagonul-scenă, o inovație a ansamblului „Țapina”? Cu acest vagon, artiștii amatori din Nehoiu au pătruns, în ultimii doi ani, pînă în cele mai îndepărtate puncte ale exploata-

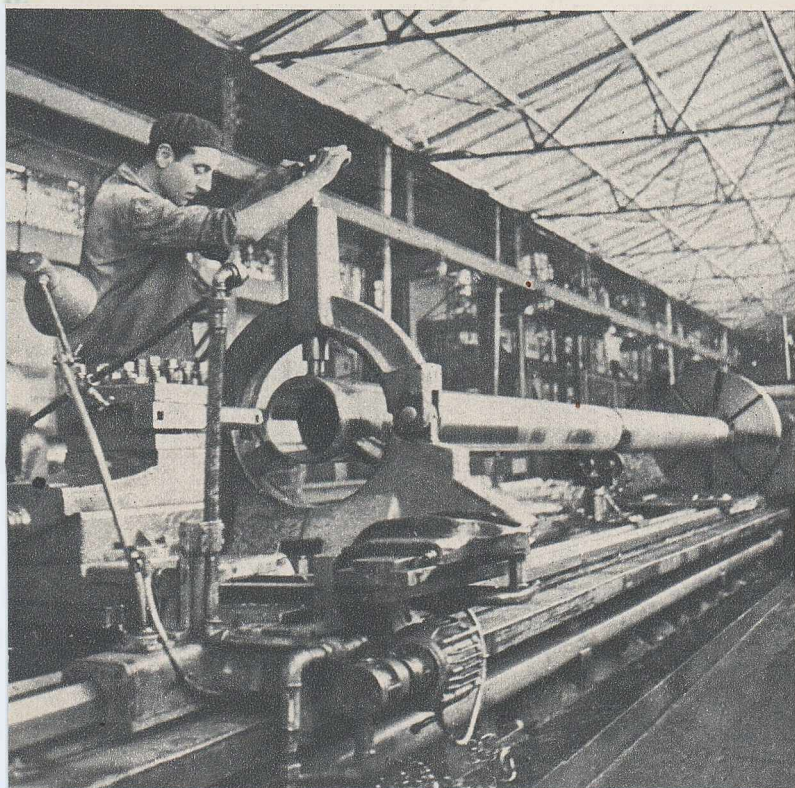

Scenă din piesa „Mielul turbat” jucată de ansamblul „Țapina”.

Alături de ele, în rame aurite, douăsprezece diplome cucerite în zece ani. Mindri de trecutul lor, o dată cu alți vizitatori, membrii ansamblului au venit să viziteze expoziția. În mijlocul lor, Nicolae Pascu, conducătorul formațiilor artistice, regizor, decorator și chiar sufler cînd e nevoie, deapănă amintiri.

— Țineți minte cît de greu a fost începutul! Lipsuri materiale, pînă la instalarea puterii populare; teripurile reacțiilor pentru a ne împiedica să dăm spectacole! Vă amintiți cum am fost fluierați și amenințați de reacționari, cînd am cîntat pentru prima oară cîntecul satiric „Marșul primarilor”? Poate n-ați uitat nici de prejudecățile și nici de tocmeala cu babele din Nehoiu? N-au fost de acord cu sărutul pe scenă, chiar dacă era simulat; ne-au amenințat că-și

lul dintre fruntașii luptei pentru productivitate: strungarul Constantin Parcescu.

Cerul și orchestra ansamblului artistic din Nehoiu.

rilor forestiere, pînă în adîncii pădurilor, în locurile unde ajunge doar linia îngustă a pitorescului trenuleț forestier. Vagonul se transformă într-o scenă cu o suprafață de peste 60 de metri pătrați, cu tot utilajul necesar: de la decoruri, pînă la grupul electrogen, folosit la iluminat. Cîte spectacole n-au vizionat muncitorii forestieri, așezați pe butuci sau pe iarba, în fața acestei scene pe roate!

... Într-una din sălile comitetelor de întreprindere I.F.E.T. și U.I.L. din Nehoiu, s-a deschis o expoziție; activitatea de un deceniu a ansamblului „Țapina”. Pe toți pereții: grafice, panouri, afișe, fotografii machete.

retrag nepoatele din formația teatrală. Pînă la urmă, am căzut la învoială: Chiriac din „O noapte furtunoasă” n-avea voie s-o sărute pe Veta decît o singură dată, în loc de trei ori, cît „prevăzuse” Cărașale.

— Acestea s-au întîmplat demult, în 1945 — îmi explică Mariaora Tanase, una dintre cele mai vechi membre ale ansamblului. Pe atunci, eram doar 16... Acum, uite cîți vin... Toți sînt cu noi. Deseară, la teatrul nostru, vom prezenta „Mielul turbat”. Să turbeze de neaz cei care ne-au pus bețe în roate, cînd am pornit la treabă, acum zece ani...!

F. URSEANU

PE SANTIER

În lumina învățaturii marxist-leniniste despre construcția economiei socialiste, cel de-al 6-lea plan cincinal al U.R.S.S. va asigura o creștere puternică a industriei grele.

Numai industria metalelor feroase va produce în 1960, 53 milioane tone de fontă, adică de 3,6 ori mai mult decât în 1940; 68,3 milioane tone de oțel, adică cu 3,7 ori mai mult decât în 1940; 52,7 milioane tone de laminate, adică de 4 ori mai mult decât în 1940.

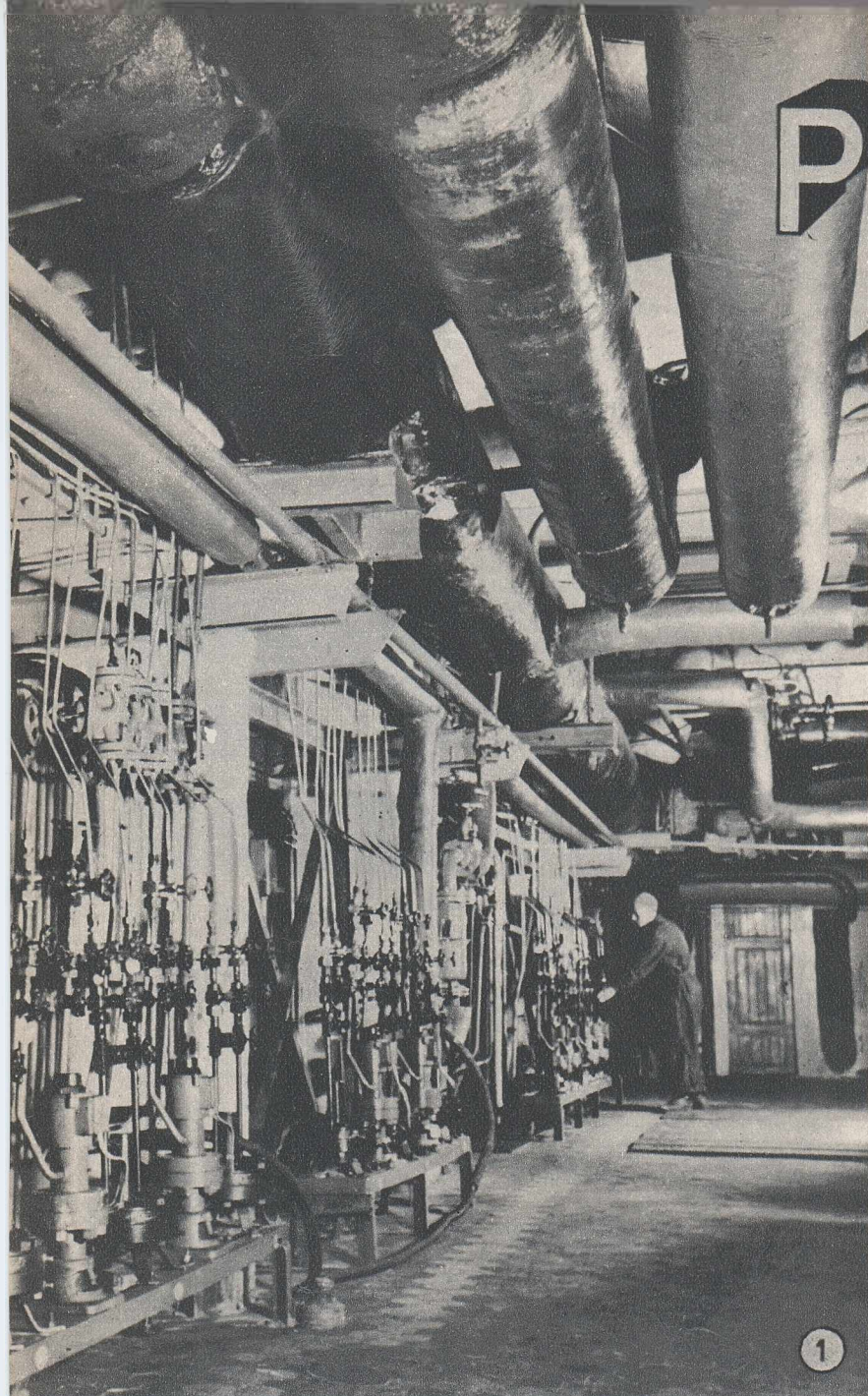
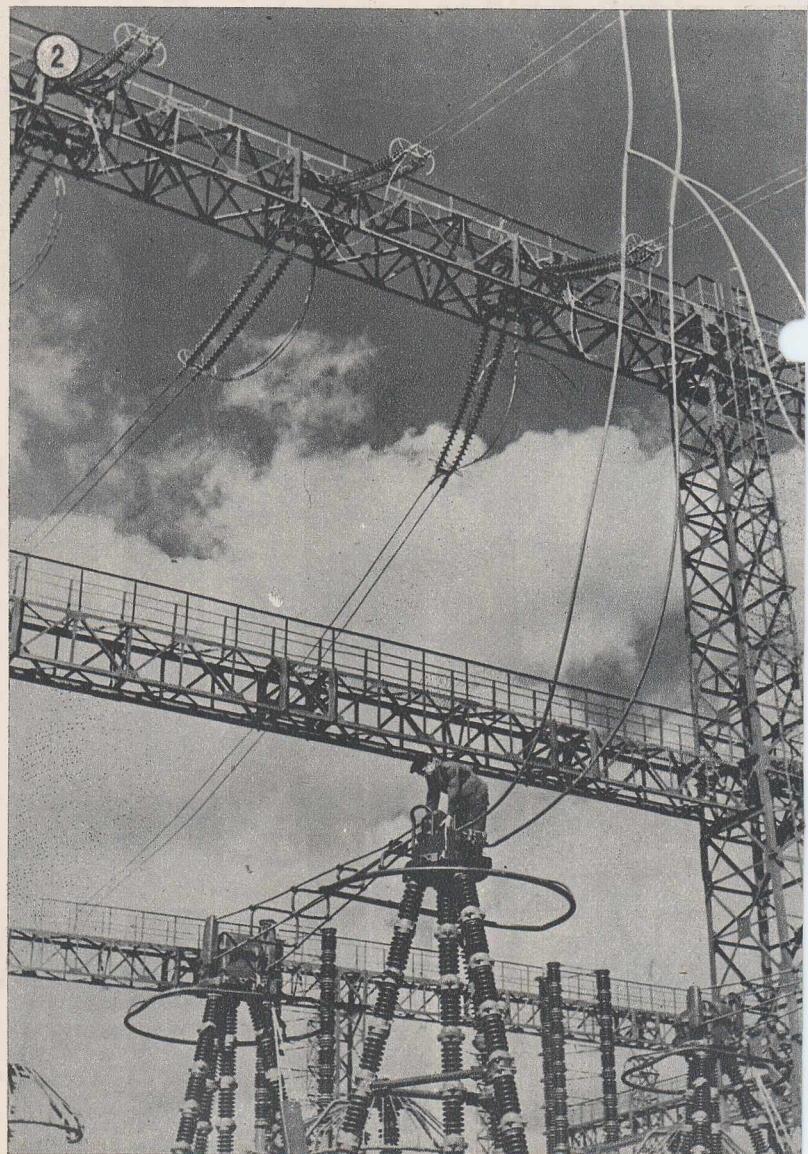
Pe baza dezvoltării industriei grele, se vor dezvolta toate ramurile economiei sovietice.

Se înfăptuiește indicația lui V.I. Lenin cu privire la electrificarea țării. În 1955 toate centralele electrice din Uniunea Sovietică au produs de 3,5 ori mai mult decât în 1940; în cursul celui de-al 6-lea cincinal puterea centralelor electrice va crește de 2,2 ori față de 1955. Vor fi construite și folosite pe scară largă, în noul cincinal, centralele atomo-electrice. În **fotografia nr. 1** este înfățișat un aspect din interiorul primei centrale atomo-electrice. În cel de-al 6-lea cincinal va fi creat un unic sistem energetic pentru întreaga parte europeană a U.R.S.S. În acest fel hidrocentralele de la Kuibșev și Stalingrad vor fi legate cu sistemele

energetice din Centru, Sud și U cu ajutorul unor linii de transport de energie electrică cu o tensiune de 400.000 volți (**fotografia nr. 2**).

Numai în ultimii doi ani ai celui de-al cincilea cincinal au fost valorificate 33 milioane hectare de pământuri întele lenite și virgine. În cursul noului cincinal vor fi date agriculturii noi și noi suprafețe, care să asigure îndepli

„Țara Sovietică se află acum în plin avânt. Vorbind la figurat, ne-am urcat pe o asemenea culme, am atins o asemenea înălțime, de unde se întrezăresc deja vizibil orizonturile largi ale căii spre țelul final — societatea comunistă”.

N. S. HRUȘCIOV

(din Raportul de activitate al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice la Congresul al XX-lea al partidului)

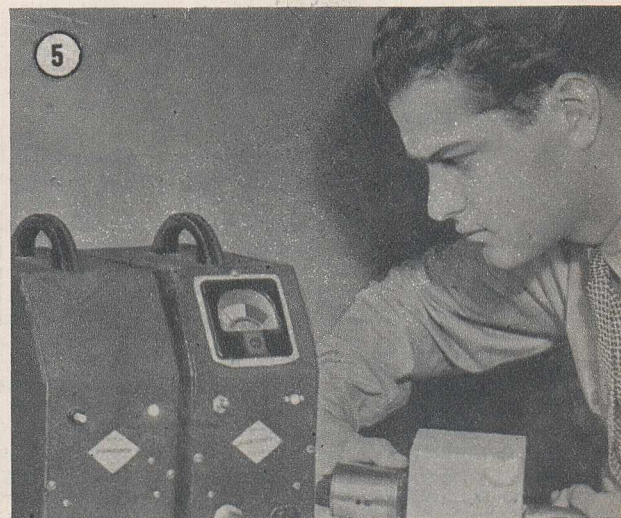
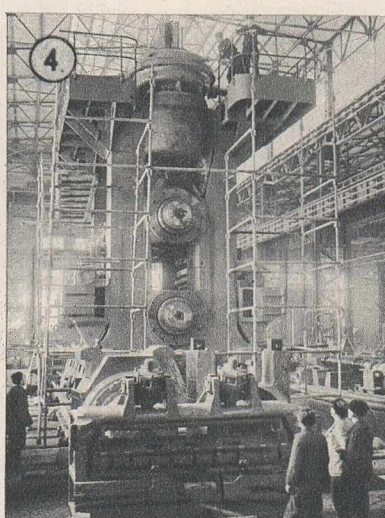
Economiei socialiste a U.R.S.S.; Partidul Comunist al Uniunii Sovietice i-a trasat ca sarcină fundamentală să ajungă din urmă și să întrecă, într-un termen istoric cât mai scurt, cele mai dezvoltate țări capitaliste în ce privește producția pe cap de locuitor. Această indicație, uriașă prin perspectivele ei, umple de bucurie inimile tuturor oamenilor cinstiți din lume. Îndeplinirea ei va duce nu numai la consolidarea Uniunii Sovietice și a întregului lagăr al țărilor socialiste împotriva oricăror surprize; ea va duce nu numai la ridicarea bunăstării poporului sovietic de noi culmi, demne de era so-

cialistă, ci va însemna și o garanție a păcii și securității, pentru toate popoarele lumii.

Poporul sovietic va îndeplini cu cinste sarcina trasată de gloriul său partid. Premisele ei există și nici măcar dușmanii socialismului nu le pot nega; aceste premise constau în giganțica superioritate a sistemului economic socialist, în impetuosul ritm de dezvoltare a producției sociale în socialism.

Cel de-al șaselea cincinal al Uniunii Sovietice reprezintă o etapă importantă pe calea îndeplinirii măreței directive trasate de partidul comunist, poporul sovietic.

IL COMUNISMULUI

la sarcini de creștere neconținută a producției agricole, astfel ca, în anul 1960, producția globală de cereale să ajungă la 180 milioane tone. Pe întinsul acestor pământuri se ridică neînțecat noi orașe, crește rețeaua de drumuri și șosele. Pentru construirea rapidă de șosele moderne pe pământurile desțelenite, industria constructoare de mașini și a metalurgiei prelucrătoare livrează cantități tot mai mari de puternice mașini rutiere (fotografia nr. 3).

Iată și un aspect dintr-unul din gigantii industriei metalurgice sovietice: într-una din imensele hale ale uzinei constructoare de mașini grele din Ural — „Uralmașzavod” — se construiește un gigantic laminor pentru combinatul metalurgic din Magnitogorsk (fotografia nr. 4).

În cel de-al 6-lea cincinal-un rol de mare însemnătate în domeniul progresului tehnic îi revine științei, cercetărilor teoretice, noilor descoperiri științifice, generalizării experienței înaintate a producției. Știința este chemată să țină o strânsă legătură cu producția. Astfel, miraculoasa însușire a ultrasunetului de a pătrunde în corpurile tari: metale, aliaje, beton, produse de ceramică etc., este folosită acum cu succes în defectoscopie. Cu ajutorul unor aparate speciale se poate pătrunde în interiorul pieselor constatându-se eventualele defecte ale materialelor. Noul

defectoscop ultrasonor (fotografia 5) poate controla din acest punct de vedere grinzi de beton cu grosimea de 1,50 m.

În fața științei medicale sovietice, stau, de asemeni, sarcini mari și de răspundere. „Televizorul pentru creier”, un aparat modern pentru cercetări în medicină (fotografia nr. 6), inventat de profesorul M. I. Livanov și inginerul V. M. Ananiev, permite studierea simultană a curenților biologici din 50 de puncte diferite ale creierului.

Dezvoltarea considerabilă a transporturilor în noul cincinal cere trecerea la tracțiunea electrică a celor mai importante linii cu trafic intens de mărfuri, a magistrelor feroviare cu trafic intens de călători etc. 8.100 km de cale ferată electrificată vor fi dați în exploatare; transportul feroviar va primi cel puțin 2.000 de locomotive electrice (fotografia nr. 7).

Disponind de o tehnică atât de înaintată și conduși fiind de gloriosul partid al lui Lenin, oamenii sovietici vor îndeplini, fără îndoială, sarcinile grandioase ale celui de-al șaselea cincinal

TREI SPECTACOLE

VĂZUTE DE

Ion Marin SADOVEANU

„RĂZVAN ȘI VIDRA”

După mulți ani, m-am reîntîlnit cu „Răzvan și Vidra”, în spectacolul de la Teatrul Municipal. Și, deși am aflat cu bucurie că mai știu tirade întregi pe de rost, totuși au fost lucruri pe care le-am văzut cu ochi noi. Abia acum, după atîta vreme și atîți termeni de comparație, mi-a apărut piesa în permanențele sale de nezdruincinat. A rămas proaspăt în „Răzvan și Vidra” marele duh romantic al piesei, ce ne ridică aprinși, cu mulți ani în urmă, pe toți cei din generația mea. E permanența educativă a unei mari și autentice opere de artă. Generozitatea de simțire a piesei e greu să nu miște inimile și să nu lase învățătura în minte. Problemele ridicate de personajul central, Răzvan — a rasismului și a nedreptății sociale, dar și a dragostei de țară — ne pasionau atunci, ca și acum, după cum admirăm și profunda calitate literară a piesei, buna analiză a otrăvii mării, care ajunge să-l roadă pe Răzvan, sub puterea Vidrei. Pătrunderea aceasta psihologică a rămas ca o altă permanență a lucrării, după cum construcția însăși e de o mare măiestrie. Fiecare act este o unitate dramatică în sine, iar impresia totală de perfectă încheiere reiese din unitatea deplină a caracterelor.

Tanți Cocea în rolul „Vidrei”.

Un realism de cea mai bună calitate cioplește și dă viață personajelor, de la cele de prim plan pînă la cele mai episodice. Din aceleași izvoare de cunoaștere adîncă, din care a ieșit în piesă folosirea atîtor personaje din popor, autorul a cules și limba în care și-a turnat versurile. La 1867 Hașdeu a scris o limbă românească perfect valabilă astăzi, pe lîngă atîtea opere de mai tîrziu, care au îmbătrînit.

Deosebită laudă se cuvine reprezentății Teatrului Municipal. Un spectacol foarte bine echilibrat a cîștit după cum se cuvenea pe acest mare înaintaș

„NOTA ZERO LA PURTARE”

Italiu e atrăgător și vestește de la început lumea și oarecum întîmplările pe care le vom vedea pe scenă. Într-adevăr, piesa lui Virgil Stoenescu și Octavian Sava își desfășoară acțiunea între școlari și profesori, în liceul unui

al literaturii dramatice românești. Totuși, aș avea cîteva observații de făcut:

Buna direcție de scenă a tov. Ion Olteanu — căreia îi recunoaștem înțelegerea sensurilor piesei, vigoarea sublinierii lor, vitalitatea personajelor — n-a simțit cît de mult slăbește semnificația finalului piesei, cu enorma pauză făcută după ultima replică, acel „să ieși!” al Vidrei? Apoi tot domnia sa — de bună seamă prin indicațiile date și poate impuse interpretului principal — de ce-l pune pe Septimiu Sever (în rolul lui Răzvan) să vorbească „figănește”? Există o toleranță a scenei, o bună înțelegere presupusă între public și actor, o conspirație pentru măsură și frumos, care ne împiedică să trecem dincolo de veridicitatea strict necesară și să cădem în grotesc. De altfel interpretul — atît de valoros, de puternic, de romantic înflăcărat, deci plin de merite — uită accentul acesta pe drum, trece prin alte accente și revine la o bună rostire românească. Și bine face!

Aceeași tendință de localizare dialectică s-a mai observat și într-o moldovenească apăsată a unor alți interpreți. Direcția de scenă, sîntem siguri, pînă la urmă are să întoarcă vorbirea tuturor.

Dacă în grai s-a încercat linia acestui realism greșit înțeles, în decoruri și costume s-a văzut, cîteodată, cum cu greu s-a pus măsură neînfricatăi fanatezii a tov. Mircea Marosin. Stanislavski a alergat pînă pe Volga, pentru o țesătură autentică, de folosit într-o piesă istorică. Firește că noi nu cerem chiar atîta rigoare, dar nu ne putem împăca în nici un fel cu pălărioara „brașovenească”, pe care talentul indiscutabil al tov. Marosin a pus-o pe creștetul Vidrei, în actul II.

Poate că a vrut să-i creeze, ca Diane de Turgis, un costum de călătorie! Numai că (dacă n-o fi folosit un model ceh sau maghiar de la acea epocă) jupînițele moldovence nu aveau pe atunci decît căciuliță de blană de jder. De asemenea, perspectiva „babiloniană” a celor trei candelabre din actul final e din altă lume.

Alături de Răzvan crește minunatul Tănase (în simțire, rostire și umor) al lui Jules Cazaban. Tov. Ciobotărașu nu face numai un tip grotesc din Sbiearea, ci îi dă și adîncimea unei structuri sufletești alterate de avariație. Rezonanță, viteză și iarăși umor, găsăm și-n Răzeșul, și-n Vulpoi, ai tovarășilor Ion Manta și Benedict Dabija. Complexitatea caracterului Vidrei e susținută cu putere, armonie și bună înfățișare, de Tanți Cocea. Putem vedea încă mulți, foarte mulți interpreți, cu jocul bine îmbucăt într-o unitate care desfată pe spectator și-l face să aplaude călduros acest spectacol bun.

orașel de provincie, nu mult după 23 August 1944. Sîntem deci încă foarte aproape, pentru a mai vedea apucăturile rele, atît la unii dintre profesorii din trecut (domnul „Vucea” de istorie, de pildă, care se adresează elevilor

săi cu amabilul epitet „dromaderilor”), cît și la unii dintre elevi, printre care putem aminti pe „chestorul clasei a VII-a”, fiu de colonel. Dar tabloul social și psihologic al acestui tineret, ce se găsește la început într-o totală dezorientare, ar fi incomplet dacă autorii n-ar surprinde, cu mult simț al adevărului, ciocnirea violentă între elementele negative, vechi, și cele purtătoare ale noului, în fruntea cărora stă Ștefan, un tînăr care a simțit din plin tragedia lagărului. Lucrarea nu este lipsită de stîngăcii (deși la dimensiunile și pretențiile ei, poate fi numită o piesă izbutită). Finalul piesei, în loc să strîngă cu putere evenimentele într-un viguros nod dramatic, se soluționează într-o formulă lirică și paseistică. Hotărît, nu este cel mai potrivit lucru pentru a susține piesa. Dar autorii cîștigă partida, izbutind să ne treacă de partea lor prin crearea de simpatie în jurul personajelor ce luptă pentru poziții avansate, să ne convingă și de concepția lor nouă. Toate acestea solicitîndu-ne în permanență atenția și voia bună.

„ZBOR DE NOAPTE”

Teatrul Armatei reprezintă noua piesă a lui Nicolae Tăutu, „Zbor de noapte”. Evenimentele dramatice ale lucrării sînt așezate într-o anumită lume — lumea aviației militare — care poate și trebuie să aducă pilde frumoase de entuziasm, curaj și — mai ales astăzi — o posibilitate de a construi, din cadrele sale, pe omul nou, în toate coordonatele vrednice ale caracterului său. De aceea „cazul” aviatorului Mareș (orgolios, înclinat spre vedetism), distonînd, creează un prim conflict între Mareș și tovarășii săi de arme. Superiorii și îndrumătorii săi politici caută să înfrîneze pornirile lui Mareș, care contrazis, devine, din pricina orgoliului său, o pradă bună pentru clanul reacționar, pescuitor în apă tulbure, în frunte cu Pompiliu, fost comandor de aviație. În felul acesta, se ajunge la conflictul dintre cele două lumi: trecutul și prezentul — purtător al germenilor viitorului. Personajul oscilant între aceste două lumi este Vanda Străiru. Ea periclitează, la un moment dat, căsnicia lui Mareș, dar la timp — poate, tehnicește, chiar prea la timp — lucrurile sînt frînate de tovarășii lui Mareș. Astfel, schematic raportată, lucrarea lasă să se întrezărească posibilități de desfășurare și creștere dramatică și, mai ales, o anumită intenție de a face educație morală, care, firește, este binevenită. Rămîne însă de văzut cum a izbutit autorul să realizeze toate cotiturile de

Scenă din piesa „Zbor de noapte”.

Colectivul teatrului „C. Nottara” a dovedit, în reprezentarea acestei lucrări, că e și tînăr, și talentat. De la directorul de scenă Ion Lucian, pînă la cel mai modest interpret, (socotit pe parțitură, nu pe contribuție), peste tot observație personală, viață, unitate în joc, ritm. Cîțiva actori mai în vîrstă — Neamțu Ottonel, Tomazoglu și Gîrbea — cu experiență și bună știință a compoziției, au colaborat cu tinerii Darie Iurie, Radu Dunăreanu, Con-

Actorii studioului „Constantin Nottara” interpretează o scenă din piesa „Nota zero la purtare”.

stantin Dinescu, Aurel Cioranu, Mihaela Moisescu, Eugenia Bădulescu și alții, în realizarea unui spectacol viu și plăcut.

în această lucrare, este neîndoios „cazul” Mareș. Ceea ce interesează, în primul rînd, este lunecarea însăși în orgoliu și vedetism și apoi redresarea. Această problemă, atît de bogată în sine și atît de importantă în etica omului nou, n-a fost privită pînă în adîncurile ei. Mișcarea scenică și bogăția de acțiune nu exclud adîncirea personajului. Clasicii sînt, în privința aceasta, cea mai bună școală. S-ar fi putut ca din eroul tovarășului Tăutu să iasă un lucru mare și solid, dacă s-ar fi lăsat convins că și în teatru se poate urmări o adîncire și dacă, mai ales, n-ar fi vrut să spună prea multe deodată. Dozarea deliberată, în dramă, n-a dus niciodată la lucruri rezistente.

Și fără îndoială, în piesă se mai resimte influența ecranului într-un anumit stil al autorului și în anumite simplificări.

A doua problemă importantă o pune Vanda. Nici ea nu a primit atenția cuvenită a dramaturgului. Și ar fi fost un al doilea stîlp al unei solide construcții.

Totuși, piesa are calitate, de dialog mai ales. E o însușire cu care se poate merge la lucruri mai împlinite în viitor.

Colectivul Teatrului Armatei a căutat să servească lucrarea. Precisă și tehnică, montarea din tablourile „aviatice” a impresionat. Linia interpretării și a creșterii dramatice a fost împiedecată de direcția de scenă: Val Săndulescu. C. Ramadan a împletit, cu o experiență deplină, umor și nuanțe de căldă umanitate. Furtunosul Florin Stroe a mers mină în mină, în schițarea lumii aviatorilor, cu George Sion și Iulian Marin. Colectivul feminin, bun. În frunte, fără îndoială, Tilda Radovici, cu multă sensibilitate și emotivitate.

MĂRTURII DESPRE COMUNĂ

16 martie, în fața primăriei din Paris. Înfrățirea dintre soldați și muncitori.

„Omul care râde” (caricatura lui Thiers, făcută de André Gill).

→ Execuția unei luptătoare a Comunei (desen apărut în „Graphic”).

Comunarzi luptind pe baricade.

Dacă de pe urma celor 70 de zile ale Comunei din Paris n-ar fi rămas alte documente decât numele artiștilor francezi care au luptat pe baricade și opera lor vie, promptă, pasionată, tot s-ar fi putut reconstitui măreția tragică a acelor zile și eroismul oamenilor care le-au înfruntat. Destul de conștientă ca să-și înțeleagă rolul istoric, destul de puternică pentru a lupta cu dușmanul de clasă, dar nu destul de organizată pentru a învinge definitiv, muncitorimea pariziană a proclamat atunci primul guvern proletar din istorie — Comuna din Paris — și l-a apărat cu armele împotriva trupelor lui Thiers și a intervenționiștilor prusaci, solicitați de guvernul din Versailles la atacul împotriva Comunei. Masacrarea comunarzilor, martiriul populației care le-a apărat steagul, ura față de guvernul trădător de patrie, voința uriașă de a rezista atacurilor lui, toate acestea sînt consemnate în opera lăsată de artiștii patrioți, angajați cu pasiune în cauza poporului, care încerca să instaureze, pentru prima dată în istorie, o dictatură a proletariatului.

Bătrînul Honoré Daumier, după douăzeci de ani de interdicție, și-a reluat, în jurnalul „Charivari”, seria desenelor satirice, cu aceeași vigoare ca la 1848. Evenimentele dramatice ale Comunei, Daumier le-a trăit intens. Nu există fapt cu semnificație istorică, cărui creionul litografic al maestrului să nu-i dea un zguduitor răspuns. Șarja lui Daumier trece dincolo de granițele caricaturii obișnuite: umorul face adeseori loc sentimentului tragic; ironia, sarcasmului violent.

În paginile aceluiași ziar, vorva mușcătoare a lui Daumier este secundată de spiritualele desene ale fecundului caricaturist care semnează Cham (conde de Noë, 1819-1884); alte ziare folosesc desenele grotesti și caricatura suculentă ale unui desenator mai puțin măiestru, dar ingenios de multe ori, ca André Gill (Louis-Alexandre Gosset, 1840-1885), autor al multor portrete caricaturale de largă răspîndire, cum e capul președintelui Thiers. Dar nu numai caricaturistii, care, în mod firesc, se îndreaptă spre subiectele de actualitate, ci și pictorii și sculptorii vremii iau parte activă la evenimente, susținînd cuceririle proletariatului și împrôscînd cu ură pe versaillezi. Marele pictor de compoziții istorice Meissonier, ofițer în Garda Națională, realizează tabloul „Apărarea Parisului”, un document al

timpului și o expresie a adeziunii sale la lupta poporului. În timpul revoluției de la 1848, el picta-se celebrul tablou intitulat „Bari-cada”, fiind, de asemenea, de par-tea revoluționarilor. Tînărul pic-tor Henri Regnault și prietenul său, Georges Clarin, urcă pe bari-cade ca soldați ai Gărzii Națio-nale, asemenea pictorului vîrstnic Gustave Boulanger. Desenatorul și acuarelistul Robida, care, împreună cu Pils, ne-a lăsat multe aspecte din Parisul asediat, și-a alcătuit un „Album al Asediului și al Comunei”, slujind, de asemenea, ca simplu soldat pe metereze. Théodore Poilpot, sergent de cercetași voluntari, este autorul unor picturi panoramice înfățișînd bătălii, lucrări asemănătoare celor ale lui Philippoteaux, Dupray, Grolleron, Armand Dumaresq, Bou-tigny, J. Didier și J. Guiaud (u'tîinii doi, adeseori în colaborare, imortalizînd multe episoade civile și militare ale epocii). Tînăr pe atunci, Bastien Lepage a păstrat o nețărmurită admirație lui Léon Gambetta, pe care l-a desenat pe patul de moarte, în 1885, înainte ca sculptorul Falguière să-i fi luat masca și mîlajul mîinii, după care i-a proiectat statuia. După sculptura lui Falguière, in-titulată „Rezistența” — femeie cu brațele încrucișate a așteptare, stînd dîrză pe o țevă de tun — osta-șii federați sculptau în zăpadă, pe baricade, replici artistice executate, care însuflețeau poporul. Gravată în apă tare de către Bracquemond, această statuie a devenit populară. Și sculptorul Jules Dalou, căpitan în armata Federațiilor, a fost ală-turi de popor în lunile cumplite. Sculptorul Rodin și pictorul Corot se aflau la Paris, ca și poetul Victor Hugo, revenit din exil, din Guernesey, Lucien Sergent lua, împreună cu Auguste Raffet, schițe după scenele de stradă. Acesta din urmă a lăsat, în special, ima-gini cu valoare documentară, priv-înd costumele și armele combatan-ților. Marele pictor Gustave Cour-bet, care a fost unul din inițiatorii dărîmării coloanei Vendôme (cînd, la 16 mai 1871, un decret al Comunei proclama acest monument al mili-tarismului napoleonian ca odios), a avut de suferit mult de pe urma acestui act justițiar: guvernul celei de-a 3-a republici i-a imputat monumentul, condam-nîndu-l mai întîi să plătească 300.000 franci, comuțîndu-i apoi pedeapsa în închisoare. Pînă și bătrînul Puvis de Chavannes, a celebrat, în figurile sale alegorice, orașul erou.

Participarea acestor artiști, atît de deosebiți între ei, la lupta eroică a poporului francez în vremea Co-munei, este o dovadă a conștiinței înaintate pe care categoria aceasta de intelectuali a izbutit să și-o formeze, în anii grei ai tiraniei imperiale bonapartiste. Lupta lor pentru libertate și adevăr e un exemplu de spirit cetățenesc, de abnegație și devotament social al artistului.

I. FRUNZETTI

↑ Vînătoarea de șobolani (de-sen de Cham, apărut în „Charivari”).

← „Eu sînt sătut; restul nu mă privește” (litografie de H. Daumier, apărută în „Charivari”).

Louise Michel în curtea închisorii (tablou de Jules Girardet).

70 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI G. TOPÎRCEANU

AMINTIRI DESPRE UN PRIETEN DRAG

de Demostene BOTEZ

Dacă răspundem unui îndemn interior de a vorbi despre Topîrceanu, o facem nu pentru a contribui cu o pagină, palidă și săracă, la recomandarea poetului. În ultimul an, virtuosul autor al „Parodiilor originale” — iubit, de altfel, și de cititorii deceniilor care au trecut — cunoaște o popularitate sporită. Două ediții ale operei lui poetice, succedate la un scurt interval, au însumat aproape o sută de mii de exemplare. Și, totuși, s-au dovedit a fi insuficiente.

Poezia lui Topîrceanu, făurită cu minuțiozitate de giuvaergiu, surprinde prin simplitate și transparență de diamant. Este o poezie vie, care cucerește de la primul vers. Cheia succesului ei stă în optimismul care o luminează din interior. În verva niciodată istovită. De o mare discreție, poetul a cîntat dragostea în surdină, dar vibrația sentimentului se comunică irezistibil (**Romanța**). Pentru descrierea de natură, a avut o paletă bogată și, mai ales, acea participare umană la dramele micilor viațuitoare, care dau frumusețe lumii acesteia. În versurile lui personificarea, ca mijloc poetic, capătă virtuți noi.

Cu alte mijloace decît ale înaintașilor săi Alexandri și Coșbuc, Topîrceanu a fost un admirabil poet al anotimpurilor. De la culorile dulci și vii din **Rapsodii de primăvară și Rapsodii de vară**, la tonurile mai șterse din **Noapte de toamnă, Rapsodii de toamnă și Noapte de iarnă**, penelul artistului știe nu numai să surprindă jocul de lumini și umbre, ci să contureze cu migală detaliile. Natura la Topîrceanu e văzută cu un obiectiv fin. **Balada unui greier mic și Cioara**, ca să pomenim numai aceste două bine cunoscute poezii, sînt adevărate capodopere ale genului.

Umorul lui Topîrceanu cunoaște o gamă ineputabilă, de la autoironia ce-i tincturează înclinația spre duiosie, ferindu-l de melodramă, pînă la zîmbetul ce reproșează, dar fără severitate, și pînă la risul acuzator. Nu întîmplător și-a intitulat poetul primul lui volum **Balade vesele și triste**. Veselia și tristețea se succed și se întrepătrund, cum joacă petele de aur topit și de cenușă pe miriște, vara, cînd soarele e aci liber, aci învăluit de norii în grabită alunecare. Alternarea de duiosie și zîmbet dă farmec celebrei **Balade a chirișului grăbit**. Surîsul pierde, însă, cînd inima poetului se înfioară de grozăviile războiului (**Balada corbilor**) sau e întristată de drama unuia din cei mulți și oropșiți. Simpatia lui caldă poposește la mormîntul anonim al unui muncitor cu sapa, victimă a nedreptei orînduirii (**Balada morții**). Cu sufletul deschis la suferințele obidiților, Topîrceanu aduce în versurile lui și ecoul luptei pentru o viață mai bună. În visul său, truditul cizmar din **Noapte de mai** se vede orator înflăcărand mulțimile pornite să-și facă dreptate — un vis încă irealizabil pe atunci, dar împlinit aievea astăzi.

Neîntrecut s-a dovedit Topîrceanu în parodii. Cu surprinzătoare capacitate de mimare el a făcut din parodie un act de acuzare împotriva poeziei decadente și a manierismului. Stăpînind, în chip măiestru, tehnica versificării, a învins dificultățile celor mai diverse ritmuri și scheme strofice, fără a-și trăda, ca într-un joc gratuit, intenția critică.

Dar Topîrceanu a fost și un artist al prozei, în care reîntîlnim însușirile remarcabile ale poetului. Aversivitatea față de război, omenescul și sinceritatea asigură trînicia și actualitatea paginilor din **Pirina Plantina, Amintiri din luptele de la Turluca și Scrișarii fără adresă**.

În sfîrșit, pomenind romanul satiric **Minunile Sf. Sisoe**, de un umor gras, rabelaisian, nu putem să nu regretăm că scriitorul s-a stîns mai înainte de a-l termina.

La șaptezeci de ani de la nașterea lui G. Topîrceanu (20 martie 1886), momentul aniversar constituie un prilej reînnoit și de loc convențional de mărturisire a prețurii statornice față de opera lui, cuceritoare prin vervă, inteligență și omenesc.

Ion ROMAN

Topîrceanu în 1914.

Cursul vieții micului funcționar de la Casa Bisericii, înscris pe statul de salarii cu numele de Topîrceanu Gheorghe, a fost hotărît de talentul său și de un om — de G. Ibrăileanu, care, simțind deosebita lui însușiri, îl cheamă la Iași ca ajutor al său, în secretariatul de redacție al **Vieții Romînești**. Asta s-a întîmplat în 1911. Din anul următor, atîta vreme cît revista a apărut la Iași, adică timp de aproape 20 de ani, mi-am dus și eu viața, în fiecare seară, în aceeași redacție, laolaltă cu toți scriitorii tineri și bătrîni de atunci, din Iași. Redacția revistei „Însemnări literare”, pe al cărei frontispiciu Topîrceanu apărea ca director, alături de maestrul Sadoveanu, era chiar în locuința mea, din str. Ralet nr. 7.

Mai tîrziu, Topîrceanu s-a mutat în aceeași odăiță unde a și murit în ziua de 7 mai 1937. În tot acest răstimp, am fost și tovarăși de vînațoare. Numai cine este vînațor știe ce legături sufletești de un fel deosebit stabilesc asemenea tovarăși.

Viețile noastre s-au împletit astfel aproape un sfert de veac, pînă ce, într-o zi, el nu a mai fost. Golul pe care l-a lăsat printre amici nu l-a mai umplut nimeni. În locul lui G. Topîrceanu au rămas amintirile despre el, care nu s-au stîns o dată cu dînsul și care sînt și acum vii.

Reconstituirea vieții și a figurii lui Topîrceanu e destul de anevoios de făcut. Era un om singuratic, care se deschidea greu chiar prietenilor. Avea o viață interioară bogată, în care se complăcea ca un copil în camera lui de jucării și de închipuiri, și unde nu îngăduia aproape nimănui să între. Foarte rar, îl vedeai împreună cu cineva, pe stradă. Doar cu Ibrăileanu sau cu maestrul Sadoveanu. Și puțini, foarte puțini, sînt aceia care pot spune că au trecut pragul odăiței sale.

Discret și delicat el însuși, cerea și altora discreție și delicatețe. În discuțiile de fiecare zi din redacție sau între amici, nu era agresiv și mușcător decît pentru acei care l-au

atacat sau l-au ofensat vreodată. Dar atunci era neiertător și izbucnea toată verva inteligenței și umorului său, și cuvintele lui scăpărau ca spadele fluturate într-un duel pe viață și pe moarte, cu invective glumețe și usurătoare, ca în **Cyrano de Bergerac**. Figurile de jiu-jiu pe care le învățase, la propriu vorbind — ca să se apere de atacul eventual al cine știe cărui prost voinic și obraznic, erau neînsemnate ca ingeniozitate, față de arma ascuțită a vervei lui, atunci cînd îl înțepa cineva, cînd își îngăduia vreo glumă pe socoteala lui.

Topîrceanu era un romantic și un boem. Romanticismul străbate de multe ori în poeziile lui, dar, dintr-un fel de pudoare sau de jenă, și-l frînează imediat printr-o autoeflemisire, printr-un viers de ironie, de reacție a inteligenței care vrea să-și afirme prezența, spre a nu se lăsa compromisă de sentimentalism. Procesul acesta se desfășoară la fel ca în multe din poeziile lui Heine. Dar această frînare apare în poeziile lui ca o apărare, la conștiința că își dezvăluie tot sufletul în fața cititorilor. Propria-i ironizare voia să previe eventuala ironie a unui cititor inteligent și rece, față de sentimentalismul său. În viața lui interioară, intimă, netransparentă la privirile altora, romanticismul lui temperamental se dezlănțuia în voie și constituia marea satisfacție a vieții sale. Topîrceanu avea într-un grad atît de înalt simțul pudoarei sentimentelor sale, a vieții sale afective, încît este de neînțeles cum au putut să se exteriorizeze în unele din poeziile lui, chiar cu corectivul imediat al autopersiflării lor.

Îl înfîlneam deseori rătăcind singuratic pe străzile mai „poetice” ale Iașului, spre seară, sau în nopțile cu lună. Asta era una din plăcerile lui preferate. La vila maestrului Sadoveanu de la Copou, iubea să se ducă în pădurea din vale, iar la vînat, se pierdea de multe ori singur, să urmărească viața de toate zilele a unei păsărele, care sărea cînd pe-o crenguță, cînd pe-o cărare, sau să studieze un mușuroi de furnică. Avea — ceea ce transpare și în opera sa — pasiune pentru miniatural: pentru gizele și gingăniile mici, pentru arta filigranului și a vechilor încrustații. Iubea nespuse obiectele de artă: pistoalele antice cu ornamentații, hangerurile cu mînere lucrate minuțios. Dacă ar fi avut avere, ar fi făcut colecții întregi. Plăcerea lui pentru asemenea lucruri nu se limita la aceea a surprizei primului moment; le contempla, le studia, le degusta cu o pasiune permanentă.

Îl interesa mereu măiestria realizării, superioritatea desăvîrșirii, travaliul meșterului și îndemînarea lui.

Topîrceanu a fost un mare artist. Avea un simț deosebit, un gust artistic fără greș. Asta se vede bine în tot ce a scris. Dacă ar fi făcut pictură sau muzică, le-ar fi făcut cu aceeași grijă de desăvîrșire.

El era un boem, în sensul bun al cuvîntului, adică în sensul omului eliberat de preocuparea intereselor materiale de dincolo de satisfacerea modestă a celor mai stricte nevoi de trai și în sensul de a considera independența ca o condiție primordială a noțiunii de viață. De îndată ce micul său salariu îi asigura un trai modest, dar acceptabil, el nu mai urmărea ca printr-o muncă suplimentară, sau prin alte mijloace, să cîștige mai mult. Nu voia altceva decît ca greutățile vieții să nu-l priveze de bucuria

de a trăi, de a contempla, de a-i simți toată frumusețea. Topîrceanu iubea viața neînchisă de mult, dar nu pentru plăcerile artificiale și deșarte pe care le poate oferi, ci pentru delectarea pe care o dă natura, pentru sentimentul libertății și al independenței ei și pentru marea bucurie de a gândi și a visa în voie, sporind prin asta și mai mult, chiar vastitatea lumii reale. Aici, în această contemplare și în artă, vedea el tot sensul vieții. Acestea erau coordonatele definiției vieții.

A trăit totdeauna în odăițe modeste, uneori în tovarășia unui pui de stancă sau a unei broaște țestoase. S-a îmbrăcat fără lux, dar curat și cochet; și a mîncat la o mică locanță din Iași, sau la școala de lenaj.

Rar am întîlnit un om mai puțin subjugat dorințelor materiale. Asta îi da libertatea și independența păsărilor cerului. Această disponibilitate îi cerea puțința de a observa, de a adînci ceea ce observa, de a nu pierde amănuntul cel mai semnificativ al lucrurilor, al fenomenelor vieții.

Dragostea de viață se contopea, la el, cu iubirea de natură. Nu o iubire cu manifestări de extaze convenționale și gălăgioase, ci una concentrată, cu adînci rezonanțe interioare. În timpul boalei care l-a răpus, despărțirea de această natură, de marile ei frumuseți, a fost durerea lui cea mare, cea sfîșietoare.

FRUNZĂRIND MANUSCRISELE INEDITE ALE LUI TOPÎRCEANU

Autoportret

Poetul și totodată omul de spirit care a fost G. Topîrceanu proiecta, printre stihuri lirice și proză satirică, o lucrare științifică despre „comic” și „ris”. Printre manuscrisele rămase de la el și aflate la Academia R.P.R. sînt o seamă de caiete ce cuprind însemnări răslețe, ce urmau a fi organizate și dezvoltate — dar pe care poetul n-a mai ajuns să le ducă la

capăt — despre ceea ce provoacă risul, despre ceea ce definește comicul, fie în exprimare, fie în gîndire, fie în situații.

După cîte ne indică acele caiete pomenite, lucrarea avea să fie o operă serioasă, de adîncă analiză științifică. Cu toate acestea, lucrarea, ce trebuia să se ocupe de esența comicului și de geneza risului, ar fi constituit ea însăși o lectură de haz, fiindcă Topîrceanu nu se mulțumea să enunțe felurite definiții cu savantlicul și pedanteria unui suflet sec, ci fiecare analiză și definiție ar fi fost însoțită, completată, ilustrată, printr-o serie de exemplificări vii, foarte spirituale.

Ceea ce este deosebit de însemnat la aceste exemplificări — care au forma unor notații fugare, extrem de concentrate, în stilul însemnărilor din „Jurnalul” lui Jules Renard — este că ele nu se mărginesc a provoca risul de dragul risului, ci sînt, fără să aibă aerul, pline de miez, de o largă și adîncă semnificație. În sfîrșit, ele mai sînt și o indicație despre preocupările poetului în legătură cu moravurile sociale, politice, literare, familiale, clericale etc.

Iată una din aceste notații scurte, care izbuteste, dintr-un condei, să ne illustreze justiția de clasă în regimul burghez-moșieresc: „Cîștigase procesul, cu toate că avea dreptate”. Iată altă notație, care ne va aminti venalitatea politicianilor, sub același regim: „Face politică, dar e om cinstit”.

Iată batjocorirea stilului bombastic și „senzațional” al presii burgheze: „Faptele s-au petrecut la o oră impozantă din noaptea”.

Poetul pune la stîlp prostia înfumurată și „cultă”: „Înainte de Copernic, pămîntul nu era încă rotund”.

Iată și o ilustrare a moravurilor privitoare, de laolaltă, la fidelitatea conjugală și la prietenia în societatea burgheză: „Se însurase cu

În fața ferestrei de la odăița lui din strada Ralet, era o tufă de liliac. Tocmai înflorise, atunci cînd el simțea că-și trăiește ultimele zile. Îl vedea din pat. Liliacul ridicase, sus, un buchet mare de flori violete. Era un simbol al frumuseților pe care el le-a iubit mai mult. Asta i-a exasperat despărțirea de lumea asta și, pe cît stlu, ar fi exclamat: „Ah, și liliacul înfloreste!”

Dar Topîrceanu iubea în aceeași măsură copiii, pentru nevinovăția lor și pentru imaginația lor aprinsă, ca și pe oamenii obișniți: pe „chiriașul grăbit”, student sărac sau mic funcționar, pe sărmanul cizmar care visa, muncind pe „tripiedul lui barbar”, pe drumetel sărman, „muncitor cu sapa”.

Revolta lui împotriva așezării strîmbe și nedrepte nu răzbate atît de des în opera lui, pe cît îi clocotea în suflet și izbucnea totdeauna în discuțiile din redacție.

Omul acesta, în general neîncercător în oameni, se simțea, la vînat, frate cu țărani, cu pădurarii, și avea impresia că printre ei se simte între ai lui, ca unul ce s-ar fi întors acasă.

Dacă soarta nu l-ar fi lovit pe cînd era încă tînăr, am fi avut alături de noi, acum, la 70 de ani, în lupta noastră pentru dreptate, un tovarăș bun, care s-ar fi bucurat de victoria celor umili, pe care el i-a iubit.

o femeie urîtă — probă că nu ținea de loc la prietenii lui”.

Sau: „Nu se gîndea la altul, cu toate că avea o rochie nouă”.

Ne vom gîndi la toată turpitudinea clasei stăpînitore de altădată, la politica ei externă, de servilism față de capitalul străin și la politica ei internă, de asuprire și exploatare, citind această notație atît de dureroasă: „Țara noastră eminentement ridicolă”.

Firește, notațiile sînt hazoase, rostul lor era să exemplifice cum și ce provoacă risul, dar ele exprimă totodată atitudinea de satiric — atît de justă — a scriitorului progresist care a fost Topîrceanu.

Dăm mai jos cîteva din acele notații din caietele cu manuscrise ale poetului. Unul din aceste caiete se intitulează: „Colecții de coleoptere”.

Lascar SEBASTIAN

COLECȚII DE COLEOPTERE

● În țara noastră, un om cinstit nu-și poate plăti datoriile. Numai hoțul își poate permite luxul să fie om de onoare.

● E un om deștept, nu zic ba. Însă e cinstit.

● Dacă există ori nu Dumnezeu, aceasta depinde de întorsătura pe care o vor lua lucrurile.

● Respect dinastic:

„După această cuvîntare, M.S.Regele, bîgîndu-și mîna în buzunar, a scos batista și S-a șters la Nas”.

● Cînd ai scris o carte bună, o citesc toți oamenii — afară de confracți. Cînd ai scris una proastă, o citesc numai confracții.

● — Cum era statuia: echertră sau pedestră?

— Așa și-așa.

● Avea maniere alese, cu toate că era funcționar superior.

● Cum sînt subsecretarii de stat și alți oameni fără căpătîi.

● Era un funcționar conștiincios; prin urmare, a fost suprimat.

● Romanul ăsta nu se vinde de loc; totuși e prost scris.

● Vorbea cu multă convingere; deci minșea.

● S-a înscris la lupiști; altminteri nu-i om prost

● Sfîrșitul unui așîș municipal:

„Persoanele care nu știu să citească sînt invitate să întrebe pe cei care știu”.

(Deci:)

● Biblioteca populară pentru persoanele care nu știu să citească...

● Eu nicăieri n-am întîlnit atîta religie și ne credință, ca la mănăstire.

● I-a spus c-o iubește, deși știa bine că nu e căsătorită.

● Niagara strigă s-o audă toată lumea. Oceanu e mai modest...

● Ii trebuie o mare doză de cinism omului, ca să nu roșească în fața porcului.

● „Mărfurile furate de cei în drept erau vîndute apoi pe furis, la dijeriți angroșiști”.

● Toți boii din lume mor asasiinați de alte ființe mai civilizate.

Pe mormînt aş vrea să-mi scrie
Urmatóorul epitaful:
„Asta și întîlnirea iubita
Doar la cinematograful!”

G. Topîrceanu

19 Mart 1914

Manuscrisul unui cöten inedit

● — Tu unde locuiești?

— Nicăieri. Dar tu?

— Alături.

● A tăcut — cu toate că nu avea nimic de spus

● Fiecare vers al lui avea aerul că și-a scrîntit un picior.

● Nu-i arsese niciodată magazinul, cu toate că era asigurat.

● A înțeles imediat ce vreau să spun, cu toate că e profesoară de filozofie.

● Povestea întîmplări din război, cu toate că luase parte la el, pe front.

● „Și doar nu i-am făcut nici un bine mare în viață, ca să mă urască acuma atîta...”

● Îmi face impresia că e cam onestă.

● ...E cel mai mare scriitor fără talent din țara noastră.

● „A dat naștere unui băia de sex masculin”.

● Era un bătrîn de mar viitor (Averescu).

● Zarzavatul metaforelor.

● Era un bărbot inteligent cînd spunea o prostie, știu bine ce face.

● Un poet de talent nu scrie versuri proaste nici chia atunci cînd e inspirat.

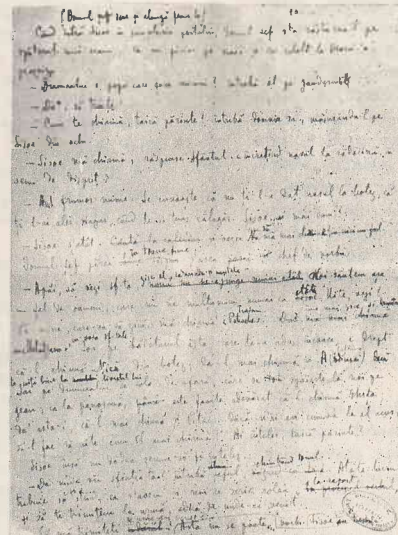
● Darea cîinilor în tîrbaci era un obicei destul de sălbatic. Totuși, nu se mai practică în vremea noastră.

● Era om foarte cinstit, cu toate că era bogat.

● Era foarte patriot, cu toate că nu furase nimic în viața lui.

● Oricum, d-sa nu trebuia să laude această carte, cînd știu că e bine scrisă.

● Un articol din Cadrul penal

Manuscris din romanul neterminat „Minunile Sf. Siseu”

Actualități

INEMATOGRAFICE

MATROZUL CIJIK

Matrozul Cijik, eroul filmului care-i poartă numele (film turnat în studioul de filme artistice din Kiev), descinde parcă dintr-o lume turghenieviană. Personaj viguros, lat în spete, sprâncenat și mustăcios, Cijik ascunde sub tricoul marinăresc, un țaran de felul mușicilor care mișună și în „Povestirile vinătorești”. Blajin și demn, simțitor la nedreptate și răbdător, el este investit cu toate virtuțile, pe care le poartă sub o înfățișare pitorească.

Povestea e un scurt episod din viața lui Cijik. De pe urma unui mic accident, matrozul este mutat din lotă, ca ordonanță în casa căpitanului Luzghin, unde ia apăta slujba de dădacă pe lângă copil. Băiețușul și Cijik se îndrăgesc, se devotează unul altuia. Într-o zi, într-o luptă, Cijik îl umilește pe Luzghin cu o pe-

deapsă nemeritată, fapt pentru care el vrea să plece pe ascuns. Totuși rămâne, din devotament pentru copil.

În atmosfera conacului căptușit cu brocart și oglinzi domnește cea opulentă, care pare de nezdruccinat pe la mijlocul veacului trecut. Numai profețiile lui Cijik și șoaptele marinarilor fac aluzie la o vreme a dreptății, care se pregătește să vină. Credința aceasta aproape mistică însufleștește cu speranțe confuze pe cei umili. Conflictul dramatic se poartă într-o lume a binelui — reprezentată de Cijik, de căpitan, de copilul lui și de Aniuta, iobaga cea hăituită de toanele stăpînei și poftele bucătarului — și o lume a răului: stăpîna casei și sluga josnică. Iar binele învinge răul.

K. Staniukovici, autorul povestirii după care s-a făcut filmul, s-a priceput de mi-

nune să zugrăvească oamenii sub cea lumină fără penumbre, care scutește spectatorul de orice contribuție a imaginației sale la închegarea personajelor. Nu te oprești la întrebarea: cum se face că Cijik, înzestrat cu demnitate, nu cîrtește împotriva soartei lui umilitoare, nici de ce este comandantul un om de o desăvîrșită delicatețe sufletească, absolvit de tarele aristocrației țariste ori pentru ce e micul Șurka un copil neverosimil de angelic? Toate acestea au o logică a lor cerută de umanismul sentimental al povestirii și realizată artistic, cu destulă forță, ca să transporte pe privitor pe tărîmul lui „a fost odată”, unde domnește ca suprem argument: „dacă n-ar fi, nu s-ar povesti”... Ba chiar spectatorul înțelege, în cele din urmă, că această lume guvernată de legile binelui și ale răului poartă totuși

Scenă din filmul „Matrozul Cijik”

mesajul unui adevăr social ușor de localizat istoricește, în perioada „eliberării” țaranilor.

Succesul regiei (Vladimir Braun) vine din faptul că a insistat asupra sensului adînc omenesc al povestirii. Speculînd contrastul între „bun” și „rău”, simplificînd structura sufletească a personajelor, regia a transformat povestirea lui Staniukovici într-un film pentru cei mai tineri spectatori, ceea ce nu știrbește cu nimic prețuirea celor maturi. Un mic actor cu mare talent, Tolea Melnikov, contribuie cu jocul lui,

de o surprinzătoare sensibilitate, la valorificarea ecranică a povestirii, iar M. Kuznețov face din figura lui Cijik o imagine plină de farmec, un tip de uriaș blajin, care pare văzut cu ochii copilului. Cunoscutul actor V. Emelianov compensează inconsistența psihologică a nobilului căpitan, cu un joc interiorizat, cu o mimică discret nuanțată. Decorul, mai ales interioarele din conac, crează ambianța romantică în care eroii apar firești, verosimili și plini de semnificație umană.

est. Filmul nu pledează pentru

SÎNTEM GATA!

Ora 15. Tractoarele, remorcile-cisterne, casele de câmp, semănătoarele și celălalt utilaj, cu care mecanizatorii pornesc în campania de primăvară, s-au înșiruit, gata să ia drumul ogoarelor.

Motoarele duduie neîntrerupt. Le auzi de departe, de cum ai coborât din tren. Uneori, încolo, unde se întinde câmpul larg, nesfârșit, al Bărăganului, zgomotele încetează pentru câteva clipe. Atunci, ca un ecou întârziat, prind să păcăne alte tractoare, mai din apropiere, din niște remize, ori chiar din fața noului atelier mecanic.

Apropiindu-te, descifrezi în uriașa ogradă a S.M.T.-ului o forfotă neobișnuită. Pe treptele celor două

bon la „exploatare”, pentru a lua de la magazie niște piese de schimb... Cineva a pierdut un carnetel cu notițele luate la cursul profesional și acum îl caută. Dar cel mai agitat dintre toți cei peste 250 de muncitori ai S.M.T.-ului Sărulești este, fără îndoială, mecanicul-șef, Gherman Mihai. Îmbrăcat într-o bluză și niște pantaloni de salopetă cenușii, pătați ici-colo de motorină și ulei, el aleargă, neobosit, ca un adolescent, când l-

satele noastre—îmi spune el, oprindu-se din fugă și strângându-și mâinile, bucuros și totodată îngrijorat. Trebuie să ne’grijim de toate, cum scrie la țidulă. Mi le-am întârziat eu din vreme pe toate, nu-i vorbă. Dar mai le uiți și... asta nu e voie, dragule. Că noi, Săruleștii, am dovedit că avem experiențe destulă și e vorba și de

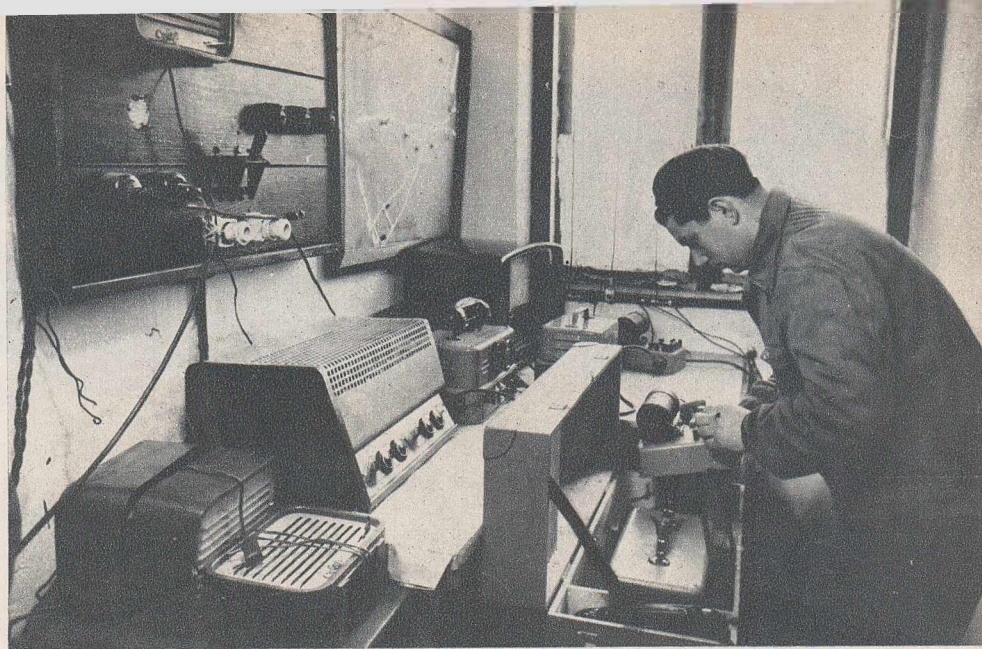
mărunte, gălețile și pîniile pentru alimentarea cu carburanți și, chiar lămpile de iluminat. Că doară, seara, când se întorc de la lucru, oricît de oboșiți ar fi, tractoriștii au și ei nevoie să citească ziare, cărți, să-și facă planurile și să țină graficul întrecerii la zi.

Printre mașinile agricole cu care tractoriștii pornesc acum în campania de primăvară, aflu și unele „noutăți”: două mașini pentru însămînțat porumbul în cuibur dispuse în pătrat, alte două pentru împrăștiat îngrășămintele chimice, zece M.T.Z.-uri pe roți de cauciuc, cu cultivatoare suspendate, pentru executarea prășitului mecanic; iar pentru seceri: sint pregătite și trei combine autopropulsate... Mașini moderne importate din Uniunea Sovietică.

Iată-l, printre mecanizatori, și pe agronomul-șef al stațiunii, în ginerul Roșca Marius, un tînăr subțirel și mărunt, în veșnic neastîmpăr.

— Anul acesta — mă întîmpină el— așa cum prevăd directivele partidului, vom executa un volum mai mare de lucrări decît anu trecut. Numai în campania de primăvară, trebuie să facem arături, lucrări de cultivare, însămînțări și prașile pe suprafețe mai mari cît 1047 hectare ca în primăvara trecută. De aceea, și noi ne-am pregătit mai bine. Băieții s-au întrecut unul cu altul, să pregătească utilajul din vreme. Am terminat reparația tractoarelor și mașinilor agricole încă de la 8 februarie, printre primele S.M.T.-uri din țară. Și n-an

S.M.T.-Sărulești este prima stațiune de mașini și tractoare din țara noastră, care a fost dotată cu stație de radioemisie-recepție. Greutățile pe care le întâmpinav tractoriștii pînă anul trecut, atunci cînd voiau să facă comunicări urgente la stațiune, au fost înlăturate. Grijiu, electricianul Suclu Nicolae, dispecerul stațiunii, a verificat toate aparatele ce urmează a fi reparațate celor 13 brigăzi.

La S.M.T.-Sărulești s-a acordat o atenție deosebită ridicării nivelului profesional al tractoriștilor. Iată-l pe referentul tehnic Radu Oancea, conducînd ultimul seminar cu mecanizatorii înainte de plecarea în campanie.

trimis nici un motor la vreun centru mecanic, ori la vreo întreprindere industrială. De cînd a luat ființă stațiunea și pînă acum, ne-am ținut angajamentul de a obține în acest fel cele mai mari economii la reparații...

Pe drumul ce duce direct spre cîmp, tocmai se înșiruseră o parte dintre tractoarele brigăzilor. Un om înalt, îmbrăcat cu un suman de dimie, purtînd niște cizme largi de piele, tot striga:

— Da' alde Preda-i gata? Măi tovarăși! Ai noștri, alde Preda, pe unde-s'...

Era președintele gospodăriei colective din Progresul, tov. Șerban Constantin. Venise el însuși să se intereseze dacă și brigada a IX-a, condusă de Preda Alexandru, care lucrează de mai mulți ani pe ogoarele acestei colective, pornește azi în campania de primăvară.

De altfel, în ultimele zile veniseră în stațiune mulți alți colectivisti din comunele Ileana, Arțari, Bălcescu ori Cucuș, să se intereseze dacă tractoriștii sînt gata...

— Cum vedeți sîntem gata — îi spuse tovarășul Rotaru Gheorghe, directorul S.M.T.-ului Sărulești, președintelui colectivei din Progresul. Și ne-am îngrijit ca mașinile să meargă ca ceasul. Că și oamenii se luminează tot mai mult și vor să-și lucreze pămînturile cu mașinile. De curînd am fost în comuna Ileana, unde s-a inaugurat o nouă colectivă. N-o trece mult și s-or pune temeliiile altor întovărășiri și la Sărulești, Podari, Bordele și Cuza... Chiar acum vin le pe acolo. Oamenii ne așteaptă cu nerăbdare... Iar noi, cum se vede, nu întîrziem.

În depărtările cîmpiei, ogoarele parcă abureau. Iar tractoriștii porneau în prima bătălie a pîinii din anul cincinal...

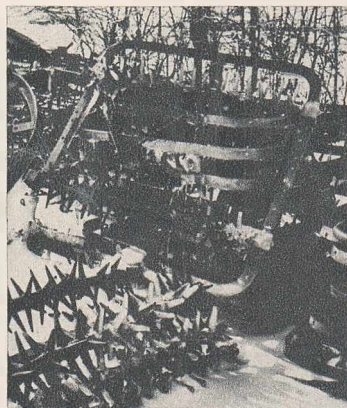
AI. RAICU

CINE-I VINO VATUL?

— Ceea ce se găsește sub zăpadă — îmi arată directorul Neagu Marin — e fierul vechi, adunat de către ute-miștii noștri. Mai bine de o tonă!

— Un fapt lăudabil! Iar acolo, spre dreapta, tot fier vechi?

Însoțitorul meu pare contrariat: — Cum adică?! Sînt tractoarele noastre! Cele reparate.

Fier vechi strîns la S.M.T.

De fapt, nu se observă o prea mare deosebire. Și aci, ca și dincolo, tot o adunătură de roți, motoare, caroserii, peste care s-a așternut zăpada și au crescut în voie turturii de gheață. Mai departe, la fel: S.M.T.-Videle sau o îngrămădire de tractoare, cultivatoare, grăpe, pluguri, semănători, zăcînd sub cerul liber, la discreția zăpezii, gheței și vîntului. Aflu, cu toate acestea, că muncitorii de aci sînt harnici și pricepuți, iar conducerea, pare-se, activă și destoinică. Dar...

— Dar singuri, nu putem să le rezolvăm și noi pe toate — îmi mărturisește, la sfîrșit, directorul. Direcția regională S.M.T. și Direcția generală S.M.T. nu ne dau de loc, sau aproape de loc, ajutor. Iată: nu ne-au planificat fonduri pentru construcția remizelor. Nu ne-au dotat cu mașini noi în anul acesta. Am cerut un grup electro-

gen... A trebuit să apelăm însă în afară, pentru a obține energia electrică necesară stațiunii. Nu putem repara batozele, vagoanele-dormitor și semănătorile, deoarece ne-au trimis material lemnos. Tovarășii preferă să vină din an în paște pe la noi, să ne controleze birocratic scriptele și, țîști, îndărăt la București...

...A doua zi, mă găsesc la direcția regională S.M.T. Cer lămuriri despre S.M.T.-Videle, tovarășului inginer Munteanu.

— Da, e un S.M.T. bunice! — îmi spune acesta. Repararea uneltelor s-a realizat, pînă în prezent, multumitor.

Atunci îi arăt că cei de la Videle nu au aceeași părere bună despre direcție. Și îi înșir toate obiecțiile directorului Neagu. Treaba aceasta pare să-i nemulțumească:

— Să fim drepti, tovarășe. În primul rînd, planificarea materialului pentru remize și treaba direcției generale. Repartiția grupului electrogen depinde de minister. Tovarășii de la Videle știu lucrul acesta. Cu materialul lemnos, însă, e uimitor! Le-a fost trimis de două ori. Și apoi, cu vizitele... S.M.T.-

Videle e cel mai vizitat din toată regiunea. Lăudat, încurajat, un adevărat copil de suflet.

Și după o vreme:

— Tovarășii de la S.M.T.-Videle ar trebui să-și privească însă și autocritic munca. Iată: pînă în prezent (în ultimele zile ale lui februarie—n.r.) au încheiat contracte în proporție de-abia 39,9 la sută față de sarcina de plan, în timp ce S.M.T.-Băneasa a realizat 107,8 la sută, iar S.M.T.-Toporu, 98 la sută. Apoi, s-au gîndit oare cei de la Videle să amenajeze din resurse locale vreun adăpost pentru mașini?... Sau, cel puțin, să le scuture de crusta de gheață ce le acoperă?... S-au gîndit oare la...?

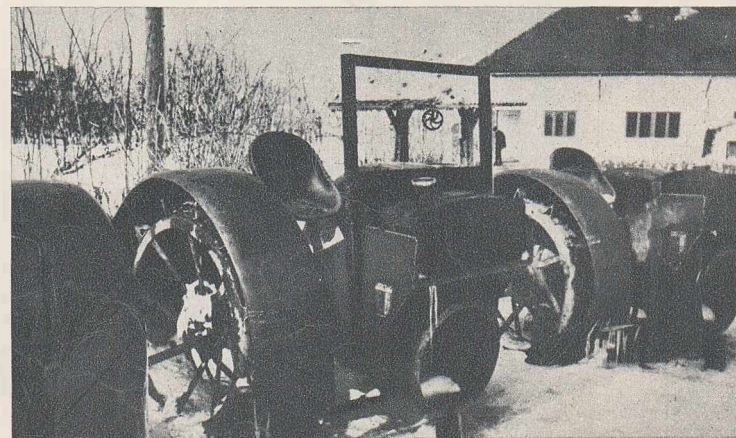
...Și așa mai departe.

Nu peste mult timp vor sosi zilele căldute ale primăverii. Atunci, o dată cu ghiociei, vor răsări de sub zăpadă și tractoarele de la S.M.T.-Videle. Dar nu la fel de „înfloritoare”.

Deocamdată lucrul acesta nu pare să-i tulbure prea mult pe cei ce conduc treburile la direcția generală, la direcția regională și la S.M.T.-Videle...

Ilarie MURGU

Tractoarele stațiunii, pe cale de a deveni fier vechi.

CAPCANA

de Haralamb ZINCĂ

Ilustrații de N. POPESCU

Publicăm mai jos un fragment din povestirea de aventuri „Atac la obiectivul 112” a scriitorului Haralamb Zincă. În centrul lucrării, autorul situează lupta ofițerilor noștri de securitate, în vederea depistării și lichidării unei rețele de spionaj.

Agentul K-4, Mircea Maneca, simbrilaș al spionajului străin, parașutat într-o noapte de vară pe teritoriul țării noastre, are misiunea de a se ocupa într-o acțiune de spionaj pe Kurt Schärf, zis „Arianul”, un vechi spion nazist care-și camuflează activitatea sa criminală în țară, ca meșteșugar reparator de stilouri, ascuns sub numele fals de Leon Herșcovici.

Misiunea spionilor constă în a sustrage planurile unui important obiectiv militar, aflat în plină construcție, pentru a le transmite șefilor lor, care-și au sediul în Germania occidentală. După ce reușesc să-și facă chei potrivite, spionii caută — și izbutesc — să găsească un drum subteran care să-i ducă în clădirea unde se află planurile rivnite.

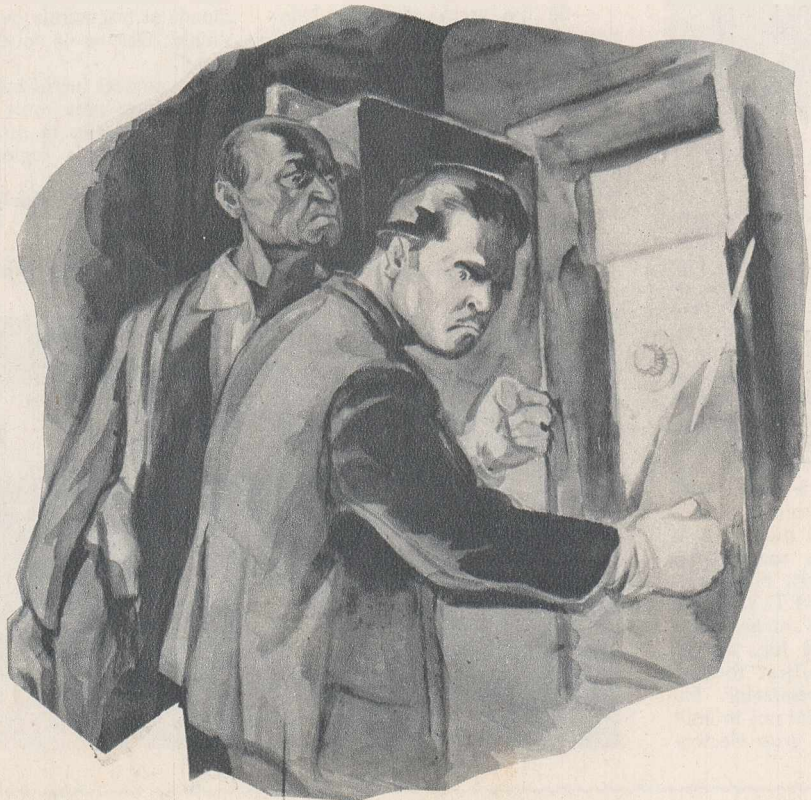
Însă ofițerii de securitate veghează și „lăsându-l” pe spioni să acționeze liberi, îi urmăresc. În rîndurile spionilor pătrunde un ofițer de securitate care le cîștigă încrederea jucînd rolul unui trădător de patrie. Cu ajutorul eroic al acestuia și datorită priceperii, calmului și curajului cu care acționează organele de stat, întreaga bandă va cădea în „capcana” întinsă de ofițerii cărora li s-a încredințat securitatea șantierului.

Seara, după ce trăgea oblonul atelierului de reparat stilouri, Kurt se îndrepta ostentiv către mica sa locuință. Intotdeauna putea fi văzut pășind agale, cu mâinile împreunate la spate, salutînd politicos pe cîte un cunoscut. Nu se abătea niciodată din drum, deși uneori îl cuprîndea o poftă nebună să intre într-un local și să facă un chef ca pe vremuri, în anii tinereții. Dar se stăpînea, căci își dădea seama că ar fi trezit numai bănuiele. Nu, n-avea voie să iasă din rolul nefericitului evreu Leon Herșcovici.

Demult, cu ani în urmă, cînd se înapoiase din lagăr, închiriase într-o fundătură, nu departe de atelier, o cameră și o bucătărie. O mobilase sărăcăcios: un pat, o masă, două scaune, un dulap, un aparat de radio. La în-

ceput, i-a fost destul de greu să se împace cu singurătatea care-l împrejmuia, dar, cu timpul, s-a obișnuit. Vecinii îl compătineau și încercau pe toate căile să-l ajute, invitîndu-l ba la o nuntă, ba la un botez. Kurt nu refuza asemenea invitații, ci, dimpotrivă, le accepta bucuros. În asemenea prilejuri își arăta din nou cunoștințele „talmudice”, ceea ce-l amuza, și-i dădea o bună dispoziție care ținea zile în șir.

În seara aceasta călduroasă de august, Kurt ajunsese acasă mai tîrziu decît de obicei. Încuie ușa, se așază pe pat și desfăcu pachetul în care erau cheile mult așteptate. Începu să le cerceteze încet, cu grijă, ca pe niște pietre scumpe, în vreme ce gîndurile îl purtau departe, la obiectivul de la kilometrul 112. Prima parte a planului se realizase: cheile fuseseră execu-

tate cu multă pricepere. Acum urma să fie îndeplinită partea cea mai grea a misiunii — pătrunderea în clădirea unde se proiectau și se aflau planurile construcției subterane.

Kurt Schärf își cunoștea bine puterile. Se considera un om îndrăzneț, calm, cu o minte lucidă, gata oricînd să găsească ieșiri din orice situație complicată. Nu subaprecia organele de stat, securitatea, dar nu ignora nici îndelungata sa experiență de spion. Noua misiune nu-l înspăimînta, ci-l făcea să caute liniștit căile cele mai bune în stare să-i asigure succesul. De multă vreme, în centrul atenției sale se afla fostul conac boieresc, unde acum își desfășura activitatea „statul major” al construcției. Experiența de spion îl învățase un lucru destul de însemnat, și anume: „înainte de a acționa la un obiectiv, caută să afli tot ceea ce se poate afla în legătură cu el. Numai astfel vei putea dibui părțile lui șubrede”. Călăuzit de acest principiu, Kurt a cercetat trecutul conacului. Și nu se poate spune că truda lui a fost zadarnică. Astfel, el a aflat că în anul 1798, Nicolae Prezeanu, singurul fiu al vestitului boier Iancu Prezeanu, a venit de la Paris împreună cu logodnica lui, pe nume Lucla, fiica unui negustor bogat din Veneția. La vremea ei italianca a fost o femeie frumoasă, distinsă, și membră a familiei Prezeanu au acceptat-o cu bucurie în mijlocul lor.

În anul 1810, cînd frumoasa lui soție împlinea treizeci de ani, Nicolae Prezeanu a hotărît să construiască pentru ea un conac. Italianca s-a bucurat nespus de mult și și-a manifestat dorința ca noua clădire boierească să aibă și un coridor subteran. De ce? „Arianul” n-a putut afla răspunsul la această întrebare. De altfel, nici nu era sigur dacă toată povestea cu coridorul subteran era sau nu adevărată. Ceea ce l-a pus însă pe gînduri a fost o simplă întâmplare. Într-o culegere de documente cu privire la o răscoală țărănească din secolul al XIX-lea, a citit o mărturisire demnă de reținut. Un țaran povestea cum răscoalăii au asediat conacul boierului Prezeanu, cum l-au căutat pe boier prin toate încăperile și cum, după un timp, au constatat că stăpînul a dispărut, de parcă ar fi intrat în pămînt.

„Se pare totuși că acest coridor subteran a existat — a gîndit atunci „Arianul”. Dar oare există și astăzi? În cazul acesta, securitatea îl cunoaște ori nu?” — s-a întrebă el.

Pentru a găsi răspunsurile la aceste probleme, „Arianul” a început să caute urmele descendenților boierului Prezeanu. După îndelungi cercetări, a descoperit că un oarecare strănepot al lui Nicolae Prezeanu — Virgil Prezeanu — a fost ultimul locatar al conacului și că, de cîțiva ani, acesta trăia retras în orașul Suceava.

Nu rămînea decît ca cineva să plece la Suceava și să încerce să dea de urmele lui Virgil Prezeanu. Kurt hotărî ca, o dată cu cheile, să-i transmită lui K-4 și această misiune.

Două zile mai tîrziu, Maneca se afla în drum spre Suceava. Călătoria îl înveselea: privea mereu pe fereastră, fericit că scăpase de locuința lui nesuferită, de locatarii blocului. Adormi în legănarea sacadată a vagonului.

Trenul opri în gara Ițcani la orele nouă și trezeci, dîmîneața. Maneca intră în bufetul gării, luă o gustare, apoi punîndu-și pe nas o pereche de ochelari de soare cu ramă de baga, porni în căutarea locuinței lui Prezeanu. Îmbrăcat într-un costum gri, elegant, ținînd cu demnitate o servietă sub braț, spionul avea ținuta unui distins intelectual.

Găsi locuința lui Virgil Prezeanu mai curînd decît își închipuisese. Un tutungiu îl îndreptă spre o stradă îngustă, prost pietruită, cu salcîmi și case mici, turtite. Pe această stradă, la numărul 17, locuia omul de care avea atît de multă nevoie. Maneca intră într-o ogradă mică, curată, și se opri în fața unei marchize, ale cărei geamuri erau acoperite cu ziare vechi, îngălbenite de arșița soarelui. Îi ieși în întîmpinare o femeie scundă, uscățivă, cu părul alb, cu ochii apoși și cu o gură strînsă, zbîrcită. Era îmbrăcată într-o rochie neagră, lungă, croită după un model de pe vremuri.

— Pe cine căutați? — întrebă ea, iscodindu-l dușmănos.

— Pe domnul Prezeanu — îi răspunse Maneca, îndreptîndu-și ochelarii și căutînd să o impresioneze prin ținuta sa de om distins.

— Și ce doriți cu dumnealui?— Tonul femeii era la fel de ursuz.

— Într-o chestiune personală.

Îi mai aruncă o privire, apoi se depărtă, lăsându-i să aștepte lângă ușa marchizei. Spionul nu se supără; era pregătit pentru orice.

— Poftim, intrați!

De cum intră, pe Maneca îl izbi un aer greu, neplăcut, de lucruri mucegăite, prăfuite. Toate se îngrămădeau în dezordine, de parcă locatarii s-ar fi pregătit de mutare. Dintr-un coridor mic, nimeri într-o cameră întunecoasă, cu storiurile trase. Numai flacăra palidă a unei candelă, aflate într-un colț al încăperii, își arunca aici-colo petele-i luminoase. Și acolo dăinuia același aer stătut. Maneca simți că se înăbușă de căldură. Avu penibila senzație că a făcut un pas greșit și că a alunecat în adâncul unui mormânt. Deodată, auzi o voce stinsă, ca de muribund:

— Mă rog, ce doriți de la mine?

Maneca se răsuși brusc într-acolo de unde auzise întrebarea și, în pîlpîirile anemice ale candelăi, văzu un om întins pe o canapea. O plapumă de culoare închisă îi acoperea pînă la bărbie trupul uscat de boală; nu se zărea decît un cap lunguieț, chel, cu niște ochi pierduți în adâncul orbitelor. Buzelul subțiri ale omului tremurau întruna, ca într-un plins abia stăpînit. Lui Maneca i se făcu greață.

— Îmi dați voie, sînt Gheorghe Petrescu, conferențiar la Facultatea de istorie din București... — izbuti el să spună, făcînd un efort de voință.

O mîna subțire, ca un băț, se întinse spre el. N-avu încotro, trebui să i-o stringă. Pentru o clipă, simți mîna umedă, osoasă, a fostului boier.

— Elvira! Un scaun pentru domnu' — ceru el într-o franțuzească perfectă.

Maneca se așeză pe scaun, trăgîndu-l lângă canapeaua bolnavului. Se obișnuise cu întunericul și acum deslușea ceva mai bine harabura din odaie. Totul aducea a magazie de lucruri vechi.

— Vorbiți foarte frumos limba franceză — aprecie Maneca.

— O, domnule — murmură măgulit boierul — n-ai apucat vremurile mele.

Și, din una în alta, „istoriograful“ începu să povestească despre o așa-zisă situație grea a intelectualității; îi spuse că, chipurile, în ciuda voinței sale, trebuie să se ocupe cu totul de altceva decît ar fi dorit, că s-a gîndit să scrie în pușinul său timp liber o mică istorie despre aportul cunoscutei familii boierești Prezeanu la făurirea țării românești.

— O, domnule, domnule — gemu bolnavul — ce gest nobil! Cum să-ți mulțumesc? Familia noastră!... Și... și cu ce-ți pot fi de folos, domnule?

— Vedeți dumneavoastră — începu Maneca pe un ton de profesor — biografiile celor mai principali membri îmi sînt cunoscute; de asemenea, călătoriile, aventurile, dar, mai ales, actele lor patriotice.

— Da, actele patriotice — auzi Maneca vocea stinsă, tremurîndă, a lui Prezeanu — actele patriotice...

— Un amănunt îmi este însă neclar. Într-un document găsit la Academie, datînd din anul 1888, am găsit pomenindu-se de un conac de lângă București, sub care s-ar afla un tainic coridor subteran. A existat ori nu un asemenea coridor?

În așteptarea răspunsului, Maneca deveni nerăbdător. Dar, zăbind deodată capul galben ca de ceară al boierului mișcîndu-se afirmativ, fața spionului se luminează de un zîmbet larg.

— V-aș ruga ca tocmai în acest sens să mă ajutați. Am nevoie de nobilul dumneavoastră ajutor — spuse Maneca rugător, apropiindu-se și mai mult de canapeaua bolnavului.

— Domnule, familia noastră, familia Prezeanu, a jucat un rol important în istoria romînilor și a Romîniei... Am să te ajut, domnule profesor, am să te ajut.

Măcinat de suferință, boierul vorbea molcom, suflînd greu, de parcă și-ar fi scos cuvintele dintr-un adînc de fîntînă. În răstimpuri, rămînea cu gura deschisă.

Cîte puțin, spionul află de existența coridorului subteran și de o oarecare „tanti Eleonora“, care, în urmă cu patruzeci de ani,

poruncise să se zidească ușa ce lega conacul de coridorul subteran.

— Stimat domnule profesor, mi-ai făcut o mare bucurie înainte de moarte... o mare bucurie și nu știu cum să-ți mulțumesc... Să-mi dai voie să-ți dăruiesc pentru studiu diverse hîrtii, însemnări și corespondența neamului nostru. Îți vor folosi... îți vor folosi — căută bolnavul să-l convingă pe „istoriograful“.

Și începu să strige subțire, de parcă ar fi zgîriat o tablă:

— Elvira! Elvira!

În pragul ușii apăru femeia îmbrăcată în negru.

— Ce-i, Virgil, ce dorești? — îl întrebă ea îngrijorată.

— Draga mea, fii te rog bună, adu din scrisorile mele pachetul cu scrisori și dă-i-l dumnealui.

... Cînd ieși din nou în stradă, la soare, Maneca era în culmea fericirii. Îl bucurau soarele, frunzișul verde al pomilor, dar mai ales, pachetul pe care-l avea în servietă.

... Ajuns înapoi în camera sa de la subsol, Maneca începu să cerceteze cu febrilitate scrisorile care stîrneau un iz de naftalină și levănțică.

„Iată-mă și conferențiar“ — își spuse el, răsfoind hîrțile îngălbenite de ani. Cînd și cînd, printre rîndurile așternute caligrafic, apărea capul de mort al boierului Prezeanu, parcă spunîndu-i: „Domnule, mi-ai făcut o mare bucurie înainte de moarte“. În clipele acestea, spionul se întrista: „Iată un boier adevărat — gîndi el. Păcat că nu sînt într-adevăr istoriograful... Aș scrie o carte despre sfîrșitul tragic al unei familii boierești! Da, păcat!“

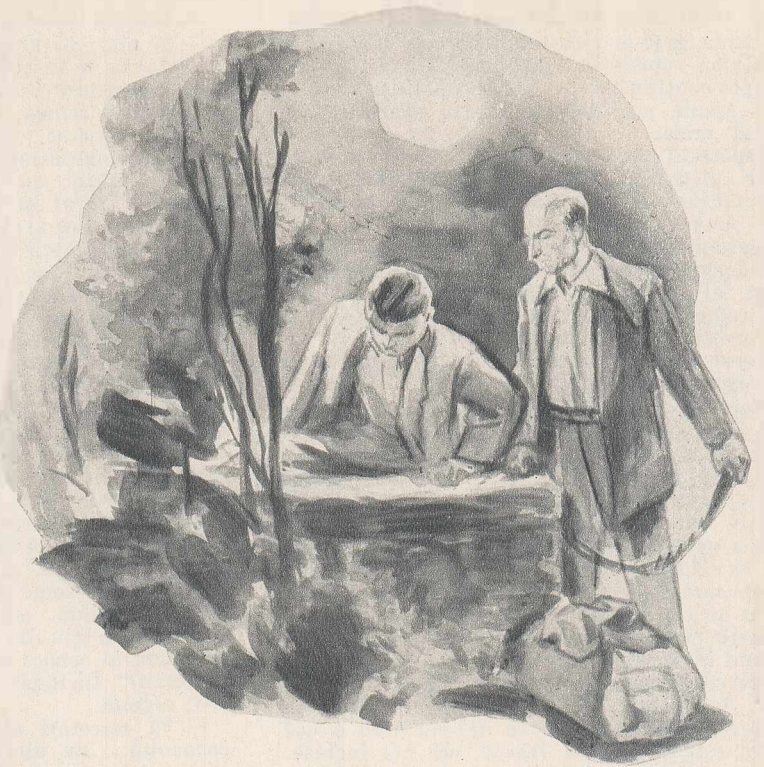
După o lectură plictisitoare, într-una din seri, Maneca descoperi o scrisoare aparținînd boierului Nicolae Prezeanu, adresată soției sale, Lucia Prezeanu:

„Am vorbit cu arhitectul Vittorio Castellani. L-am întrebat dacă poate construi coridorul subteran așa cum vrei tu. Află, iubita mea, că mi-a răspuns afirmativ. Închipuiește-ți, coridorul va avea o lungime de peste două sute de metri și va ieși în partea de nord-vest a conacului, în luminișul „Floarea brîndușei“. Îți amintești, draga mea, ne-am odihnit o dată în acest luminiș, lângă o fîntînă secată... și te-am sărutat...“

Maneca citi și reciti aceste rînduri, scrise pesemne cu pana; tulburat, scoase din ascunzătoare harta cu obiectivul de la kilometrul 112. O desfăcu și zări dintr-o ochire cerculețul roșu — conacul. „Două sute de metri nord-vest“, își aminti spionul și degetul său arătător porni de la conac în direcția punctului cardinal indicat de Nicolae Prezeanu. Mulțumit, începu să se plimbe prin cameră, frecîndu-și palmele de parcă ar fi încheiat cine știe ce afacere avantajoasă. „Da, da, cu răbdare, cu îndrăzneală, cu ajutorul cheilor — își spuse el — o să pătrundem în conac“. Și, înainte de a se culca, Maneca își propuse să-i încredințeze agentului strecurat pe șantier misiunea de a descoperi luminișul „Floarea brîndușei“, precum și intrarea în coridorul subteran.

Cifru

Era o noapte frumoasă de vară, fără lună, dar cu puzderie de stele strălucitoare. Un vînt plăcut, răcoritor, adia peste cîmpie. Maneca nu simțea însă nici adierea vîntului, nici frumusețea nopții de vară, cu stele căzătoare. Un singur gînd îl stăpînea: să pună mîna pe planurile construcției. Tot viitorul lui depindea de această incursiune subterană.

„Voi reuși să le iau? Ce bine ar fi! Asta ar însemna că mîine aș putea forma numărul tainicului telefon, iar cel mai tîrziu către sfîrșitul săptămîinii viitoare aș putea umbla liniștit pe străzile Munchenului sau Nürnbergului“ — gîndea el.

— Mai e mult? — îl întrebă nerăbdător pe omul care pășea înaintea lui, la cîțiva metri.

— Nu — îi răspunse acesta ursuz.

Ospătarul avea o statură potrivită, era sprinten și, după părerea „Arianului“, foarte curajos.

Se apropiară de liziera pădurii. În bătaia vîntului, copacii fremătau ușor, blînd. Ici și colo, asemenea unor scînteii, licuricii țîșneau din tușiuri, răspîndindu-se în toate direcțiile.

— Acum, fii atent. Țin-te după mine! — rosti ospătarul.

Maneca se simți supărat de tonul obraznic al ospătarului. „Ce naiba, îmi poruncește el mie, cînd de fapt eu ar trebui să-l poruncesc? — își spuse el, încercîndu-și ciuda. La dracu'! Lasă-l să poruncească. Mîine, poimîine, am să fiu departe, dar el...“

Făcură primii pași în pădure. Noaptea devenise parcă mai neagră.

Dezobișnuit să meargă mult, Maneca obosisse; genunchii îi tremurau. Pădurea îi amintea de noaptea în care a fost parașutat și se înfioră.

— Am ajuns — i se adresă pe același ton ospătarul, scoțîndu-și rucsacul de pe spate.

Maneca se apropie. La lumina albastră a lanternei, zări o fîntînă părăsită, năpădită de buruieni.

— Asta e intrarea de care am nevoie — rosti ospătarul, desfăcînd gura rucsacului.

— Fîntînă? — se miră Maneca, trăgînd cu urechea la orăcăitul broaștelor.

— Ei, da' te pomeniești că nu ești de acord cu intrarea asta? — întrebă celălalt agent, rîzînd batjocoritor.

— Ascultă — se răsti Maneca — nu-ți permit! Nu uita cine sînt!

— Pagubă-n ciuperce! — nu se astîmpără ospătarul. Aici, amîndoi sîntem o apă și-un pămînt. Dacă pun mîna pe noi, ne atîrnă de aceeași cracă.

— La treabă — ordonă Maneca, înghițînd parcă un nod.

Ospătarul se supuse. Scoase din ranită o frînghie lungă, groasă. Ajutat de Maneca, înnodă un capăt al frînghiei de un copac, iar pe celălalt îl slobozi în adîncul fîntînii. Încercară trăinicia nodului și ospătarul coborî primul. După un minut, el făcu semn cu lanterna, parcă spunîndu-i „coboară și tu“. Maneca scupă în palme, prinse frînghia și, asemenea unui alpinist, coborî ușor în adîncul fîntînii. Îl năpădi un miros puternic, nesuferit, de mucegai.

— Avea fantezie boierul ăsta al nostru. Pesemne că și el urca sau cobora pe o scară de frînghie — spuse el cînd ajunse lîngă ospătar.

Apoi continuă pe un ton poruncitor:

— Acum, mai departe, să nu pierdem prea multă vreme.

Ospătarul nu-i răspunse. Dădu la o parte niște pietroaie mari, dreptunghiulare care mascau intrarea în coridorul subteran, și spuse:

— Asta-i intrarea coridorului...

Coridorul nu era decît un gang înalt, îngust (două persoane nu puteau merge alături una de alta), ai cărui pereți erau întăriți cu bușteni de stejar, care încă își suportau povara.

Porniră.

Aerul era înăbușitor, din ce în ce mai greu de respirat. Transpirau.

După un timp, coridorul deveni din ce în ce mai larg, iar Maneca trecu lîngă ospătar. Continuă să înainteze în liniște. Deodată, se pomeniră în fața unui zid; erau sub fostul conac. Maneca se uită la ceas: trecuse de miezul nopții. Din clipa aceea, urma partea cea mai grea a acțiunii: spargerea zidului și pătrunderea în clădire. La lumina celor două lanterne, se apucară de lucru. Cu un șpiț de fier ascuțit și cu un ciocan, făcură o spărtură în zid. Cărămizile umede se strînseră într-un mic morman. Pășind încet, ei se strecurară într-una din pivnițele conacului. Acolo dăinuia același aer închis, înăbușitor. Pivnița era goală. Maneca descoperi cîteva trepte ce duceau spre o ușă mare, solidă. Încercă ivărul; ușa era închisă. Nu trecu însă mult și izbuti s-o deschidă cu ajutorul unui șperaclu. Dădură de alte trepte.

— Acum știu unde ne găsim — șopti bucuros ospătarul. Știu, sîntem pe drumul cel bun. De aici, o să dăm într-un coridor.

Deschiseră și ușa următoare. Ospătarul nu greșise; pătrunseră într-adevăr într-un coridor.

— Stai — ordonă Maneca — aici o să ne scoatem pantofii.

— În regulă!

Rămaseră în ciorapi și, înainte de a porni mai departe, traseră cu urechea. Pretutindeni domnea o liniște de mormînt.

— Mergem pe aici — zise ospătarul, luînd-o înainte. Ajungem direct la cabinetul lui Contraș.

Mergeau în vîrfurile picioarelor. Trecură cu ușurință prin mai multe încăperi. În cele din urmă, se opriră înaintea unei uși.

— Aici — rosti scurt ospătarul.

Emoționat, Maneca începu să încerce cheile; cea de-a treia se potrivea de minune. Broasca cedă și ușa se deschise fără zgomot. Pătrunseră într-o încăpere spațioasă, mobilată simplu. Obișnuți cu bezna, ochii lui Maneca cercetară atent camera. Cele două draperii grele de la ferestre îl bucurară. Zări și casa de fier; inima prinse să-i bată repede, dureros. Își dădea seama că trebuie să lucreze cu precauție, să nu lase urme. Se apropiie de casa de fier. De emoție, mîinile, îmbrăcate în mînuși de cauciuc, îi tremurau; potrivea cu greu cheia. Încă puțin și planurile vor fi în mîinile sale. Ușa masivă a casei de fier se deschise încet, supusă. Deodată, însă, în fața spionului apărură o altă ușă... o ușă fără broască.

— Cifru! — scrișni Maneca — cifru!... cifru!... — izbucni el nervos — cifru!...

Ospătarul se aruncă asupra lui, îi acoperi gura cu palma și-i șuieră în ureche:

— Ai înnebunit, lua-te-ar dracu' sau îți s-a făcut de spînzurătoare?

Alarmă

În dimineața zilei următoare, maiorul Panait primi următoarea comunicare din partea inginerului Contraș:

„În noaptea trecută birourile desenatorilor tehnici, precum și biroul meu au fost violate. Sigiliile de la ușile acestor încăperi au fost găsite rupte, iar cel de la casa de fier principală a fost prost reconstituit. Sigiliile de la intrările principale, însă au fost găsite neatinse. Totuși, n-am nici un fel de îndoială: prin conac au umblat persoane străine. Veniți imediat la noi!”

Mayorul rămase o clipă descumpănit. Fără să mai piardă prea multă vreme, vorbi prin telefon cu colonelul și apoi îi ordonă locotenentului-major Lucian:

— Plecăm imediat! Să vină GAZ-ul!

— E aici, tovarășe maior.

...Mașina se îndreptă în cea mai mare viteză către marginea Bucureștiului. Panait nu se uita nici în stînga, nici în dreapta drumului; stătea încruntat, cu ochii închiși, cu toate gîndurile concentrate în jurul unei singure întrebări: „Cum au izbutit să pătrundă în birouri?” Doar se așteptase la o acțiune din partea spionilor și chiar încercase să stabilească cu aproximație unde și pe ce căi vor acționa. Studiase, ca pe o tablă de șah, toate variantele posibile ale acțiunii, pentru ca acum să descopere că undeva s-a strecurat o greșeală, că a subapreciat ingeniozitatea dușmanului. Pe neașteptate, își aminti de coridorul subteran, a cărui intrare tainică fusese zidită cu mulți ani în urmă. „Cum de nu m-am gîndit mai atent și la această variantă? Totuși, coridorul subteran...” Deodată, mașina frînă brusc; furios că fusese tulburat din gîndurile sale, Panait deschise ochii.

— Am ajuns, tovarășe maior.

În fața celor doi ofițeri, fostul conac se înălța ca și înainte, trist, îmbătrînit, cufundat parcă într-un somn adînc. Cuprinzînd clădirea dintr-o singură privire, Panait se întrebă pentru a nu știu cîta oară: „Cum au izbutit să pătrundă în conac? Au folosit ori nu coridorul subteran?” Încuiat, se întoarse către Lucian și-i ordonă:

— Fă cercetări amănunțite prin încăperile conacului... nu uita și pivnița. Fii atent la eventualele urme. Pe mine, mă găsești la inginerul Contraș.

— Am înțeles, tovarășe maior.

Panait îl găsi pe inginerul-sef al șantierului stînd în fotoliu, studiînd pesemne vreun calcul. Cînd îl văzu pe maior, se ridică.

— Te așteptam, tovarășe Panait. Sînt foarte necăjit.

Își strînseră prietenește mîinile și se așezară unul în fața celuilalt. Maiorul observă fața îngrijorată a inginerului, apoi, uitîndu-se tăcut în jurul său, zări casa de fier care, dacă ar fi avut grai, ar fi putut povesti tot ce se întîmplase în ajun între cei patru pereți ai încăperii.

— Să fumăm — propuse Panait.

— De acord — încuviință Contraș.

Își aprinseră cîte o țigară.

— Te ascult, tovarășe Contraș!

Pe fruntea inginerului se iviră cute adînci.

— Presupunerile dumitale s-au adevărit. În noaptea trecută, biroul meu a fost violat... De necrezut, cum au putut să ajungă pînă aici?! — vorbi agitat inginerul, sărînd în sus și strîind nervos într-o scrumieră țigara pe jumătate arsă. Cum au putut să ajungă pînă aici?

— Șezi, frate — încercă Panait să-l liniștească. Nici noi nu știm încă pe unde și cum au putut pătrunde pînă în biroul dumitale.

Mayorul se ridică, se apropiie de casa de fier și, scoțînd dintr-un buzunar o lupă, începu să cerceteze, centimetru cu centimetru, ușa masivă.

— Ai umblat cumva la casă? — întrebă el.

— Nu — îi răspunse inginerul, apropiindu-se încet. Am așteptat venirea dumitale.

— Observi?

Prin lupa puternică zăriră urmele unor degete.

— Au lucrat cu mînuși — constată Panait. Tovarășe Contraș, te rog deschide casa de fier.

Inginerul scoase din buzunar portofelul cu chei, alese una dintre ele și deschise ușa masivă.

Panait cercetă mai departe placa celei de-a doua uși și descoperi aceleași urme.

— Au umblat... — vorbi el încruntat.

— Bine, dar... — inginerul se uita la el speriat — cifrul, credeți că...

— Nu — îl liniști Panait, înțelegîndu-i gîndurile. Cred că la cifru s-au împotmolit. Ca să fim mai siguri, hai să cercetăm și conținutul casei.

Cu degetele tremurînde de încordare, inginerul formă cifrul: „AUGUST”. Cea de-a doua ușă se deschise imediat. Toate proiectele fictive se găseau la locul lor, așa cum fuseseră rînduite în urmă cu zece zile. Panait răsufflă ușurat, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte.

— Nu, nu m-am înșelat. Aici, la cifru, s-au împotmolit.

Inginerul îl privi atent. Pe față-i se înstăpînise o expresie de nedumerire.

— Bine, dar de unde au avut chei? — vorbi el.

Panait îl luă tovarășește de braț și-l conduse spre fotoliul de lîngă birou. Înțelegea tulburarea inginerului.

— Să fumăm — îi propuse din nou maiorul.

— Nici eu nu știu de unde și-au putut procura chei.

Inginerul își lăsă capul în piept.

— Bine, dar nu există decît un singur rînd de chei și acela se află la mine — rosti el.

— Știu. De aceea am să te și rog să-mi răspunzi la cîteva întrebări.

— Te rog!

Contraș își ridică privirile, uitîndu-se țîntă în ochii ofițerului de securitate.

— Porți cheile întotdeauna la dumneata?

— Da, nu mă despart niciodată de ele. Ziua le port cu mine, iar noaptea le închid într-o casetă specială, pe care o am acasă.

— Nu îți s-a întîmplat să le uiți pe undeva sau, să zicem, să-ți dispară pentru cîteva ore, ca apoi să le găsești din nou?

— Nu, le păstrez ea pe ochii din cap.

— Nu cumva ai fost la ștrand ori în altă parte, și...

— N-am vreme de ștrand; nici eu, nici nevastă-mea.

Trecură cîteva minute de tăcere. „Poate că mai există un rînd de chei... Atunci, voi fi nevoit să aflui proveniența casei de fier, drumul ei pînă în acest birou” — gîndi Panait și apoi întrebă, amintindu-și parcă ceva:

— Cine mai locuiește la dumneata?

— Soția, pe care o cunoști, băiețașul meu, Mihăiță, care peste o săptămîină va împlinea nouă luni, și guvernanta — o femeie serioasă.

— E de multă vreme la dumneata?

— De opt luni.

— N-ai observat nimic suspect la ea?

— Nu... Și apoi, eu nici n-am de-a face cu ea, ci nevasta. De altfel, după cît știu, e o femeie cumsecade, îngrijește bine de copil...

„Lucrurile se complică — gîndi Panait, trăgînd adînc din țigară. Va trebui să le pun sub supraveghere și pe nevasta lui Contraș, și pe guvernanta...”

Dar șirul gîndurilor lui fu întrerupt de intrarea bruscă în încăpere a locotenentului-major Lucian. Acesta era aprins la față, iar ochii îi străluceau de bucurie. Se vedea de departe că făcuse o descoperire serioasă.

— Îmi permiteți să vă raportez, tovarășe maior?

Panait se uită cînd la Lucian, cînd la inginer, care stătea abătut, cu gîndurile duse alurea.

Auzind întrebarea tînărului ofițer, Contraș vru să se ridice și să părăsească încăperea.

— Nu, nu e voie, tovarășe inginer, trecem noi în cealaltă cameră — îl opri Panait. Cei doi ofițeri de securitate trecură într-un birou învecinat.

— Raportează! Ce ai aflat?

— În pivnița conacului am descoperit o spărtură care dă în coridorul subteran.

Mayorul tresări... „Deci s-au folosit de coridor!... Da, s-au folosit și de greșeala mea!”

— Să mergem! — hotărî Panait.

Ajunși în pivnița, ei se opriră în fața spărturii din zid. În mîntea lui Panait stăruia acum doar întrebarea: „De unde și cum și-au procurat bandiții cheile?”

Cei doi ofițeri porniră să cerceteze coridorul subteran.

ALIȘTEANU

Ecaterina Varga indemnind pe moți la revoltă

CHIPUL FEMEII ÎN PLASTICA NOASTRĂ

Reprezentarea chipului femeii în pictura noastră a suferit un timp de pe urma unei viziuni schematice — ceea ce s-a întâmplat, de altfel, și cu alte teme ale vieții (Căci nu putem considera altfel imaginea femeii în artă, decît în funcție de noua menire socială, decît integrînd-o în vasta problemă a înțelegerii specificului realității noastre). Ne referim la acele tablouri în care femeia apărea într-o atitudine lozincă, mai mult cu semnificația de simbol social, decît cu sensul viu al unei realități complexe. În recenta expoziție interregională, cîteva tablouri au trezit interesul, prin dul mai veridic — și mai personal — de o tratarea personajul feminin.

Un tablou care tînde către o sugereră mai bogată a vieții este „Evidențiată”, de Nicolae Vasiliu. Grația feminină a etei, care se îmbină atît de firesc cu calitatea socială anunțată în titlu, dă tabloului un caracter comunicativ. În schimb, faptul că artistul a căutat pentru modelul său o reprezentare încărcată de atribute eroice (strungul înfățișat în detaliu, steagul de frunză, gestul surprins cu ostentativ într-un moment de muncă). S-ar putea numi o concesie făcută unui gen de pictură lozincă, facilă. Am fi preferat să pricepem că e vorba de o morală nouă a vieții, fără aceste indicii ad-hoc, ci numai din simpla prezentare expresivă a eroinei. În tabloul „Un cîntec de vîoaară”, de Marianne Simțion, fata din centrul scenei e mai puțin să ilustreze ideea dezvoltării unui talent din popor. Însă din punct de vedere al realității artistice, greutatea lucrării cade nu pe acest personaj central, insuficient caracterizat în tablou, ci pe bătrînul din prim-plan, care concentrează în expresia lui tot conținutul emoțional al momentului. El constituie, ca atare, elementul revelator al operei, cel care grăiește pre sensul social al acestui moment, tipic pentru noua viață spirituală a omului simplu la noi. Stîngăciile în conturarea unor figuri secundare, simetria monotonă a compoziției scăderii minore, în fața forței de adîncire artistică pe care o dovedește portretul țărăni cu lulea, tratat cu o surprinzătoare maturitate a mijloacelor de expresie realiste.

Pictorul are dreptul să se lase sedus de frumusețea unei culori, a unei mișcări, a unei linii, cu condiția să fie în stare să argumenteze artistic, convingător, sensul imaginii. E ceea

ce pare să revendice tînăra Emilia Niculescu, cu lucrarea „În țarină”. În concertul de opere care reprezintă scene de muncă, acest tablou este un intermezzo liric pe motivul actului muncii nu trebuie considerat numai sub aspectul lui social major, ci poate fi privit, în același timp, și ca postură naturală a omului, ca prilej de încîntare.

Trebuie reținuț, totuși, Emîliei Niculescu că a escamotat aspecte importante ale imaginii muncii — încordarea în efort, starea de spirit a personajelor — folosind momentul ales, ca pretext pentru un poem al gestului, al ritmului, al liniei dinamice. Artista n-a simțit nevoia — sau nu a știut — să arate figurile femeilor pictate. Iar dacă, în ciuda acestor deficiente, imaginea creată nu e idilică, aceasta se datorește nu elementelor care o compun, ci temperamentului artistic al pictoriței, care le imprimă vigoare. Cu atît mai mult, cu cît recunoaștem în calitățile picturale ale lucrării ei un realism plin de vitalitate, stilul acestui tablou ne apare ca o fază de început din evoluția unui artist tînăr, ce-și caută mijloace de expresie originale.

Cu „Ecaterina Varga indemnind pe moți la revoltă”, Ion Sălișteanu, proaspăt absolvent al Institutului de Arte Plastice, dovedește o sensibilitate artistică temeinic servită de cunoașterea și respectul meșteșugului. Țăranul rezemat în coasă, femeia cu basma, moțul care discută cu Ecaterina sînt figuri pline de autenticitate. În prezentarea personajului principal, pictorul mizează însă pe puterea de sugestie a siluetei profilate pe un fundal de cer luminos estompînd figura. Astfel concepută, Ecaterina Varga impresionează mai puțin ca evocare istorică autentică, decît ca imagine de baladă închinată unui erou feminin.

În tabloul său „Din manifestările culturale”, Ghiță Colibași a ales o scenă cu tîlc: tînăra țărăncă, în straie de sărbătoare, cîntă pe scenă, acompaniată la pian și cîntînd muzica pe note. Un colorit fără sevă, timid parcă, lipsește personajul de vitalitate.

Pictorul a înregistrat pasiv imaginea, scotînd puterea de convingere a temei și rezolvînd superficial problemele creației plastice. De aici, caracterul convențional al acestei lucrări, a cărei semnificație tematică merita o formulă artistică mai elocventă.

FLACARA

Dumitru GHIȚĂ COLIBAȘI

Din manifestările culturale

Nicolae VASILIU

Evidențiată

Marianne SÎMION

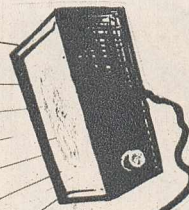
Un cîntec de vioară

Emilia NICULESCU

În țarină

Și-a băgat și Ciofîrla difuzor în casă

Ce au mai ris oamenii de Ciofîrla, cînd au aflat de ce n-a vrut să-și bage și ea difuzor în casă! În toată comuna ea singură rămăsese. Numai ea n-avea difuzor. S-a dus electricianu' ăla, care a venit de la raion, să-i tragă și ei fire în odaie. Dar Ciofîrla l-a dat afară din bățatură. L-a și ocărit. I-a zis și electricianul cîteva. N-a fost prost să tacă.

E puțin într-o doagă Ciofîrla. S-a dus la ea și Lixandru al Duinii, care e cu „culturalul” la sfat:

— Fă, lele Ciofîrla, de ce nu vrei, fa, difuzor în casă?

— Ce vrei, mă, al Duinii? Ce vrei? Te doare capu'? Ce ai cu mine? Or, dacă sînt văduvă, acum n-am voie să trăiesc?

(E văduvă Ciofîrla. A fost măritată cu un frizer. Cu frizeru' ăla, care a ținut frizerie în casele alea vechi ale lui Grecu. Frizeru' a plecat la București. A chemat-o și pe ea, dar n-a vrut să se ducă).

— Păi, tu nu vrei, fa, să auzi și tu un lăutar, să auzi ce se mai petrece în țară, să...?

— Lasă, nu-mi purta tu mie de grijă. Dacă am nevoie de lăutari, pun gramafonu' să-mi cînte.

Înțelege-te cu Ciofîrla!

Noi avem și difuzor d-ăla, și radio. Radio e al lui nenea Sandu, cumnată-miu, care ține pe sor-mea, Rița. Difuzoru' e al nostru și l-a așezat în odaia în care dorm eu cu tata.

Lucru mare, un difuzor în casa omu-ului! Înveți toate alea. Cap să fie, că tu ce băga în el. Noi îl ascultăm pînă aproape de cîntatul cocoșilor. Mai cu seamă cînd e cîte o piesă d-alea, cum a fost aia de vinerea trecută. La piesa aia, nici tata n-a pus capu' jos. Măcar a era ostenit. Pînă nu s-a isprăvit ea, nu s-a lungit în pat. Și atunci a ostenit rău, că fusese pe coastă... Pe dealul Bogaților, de-a adus trei țrîli încărcate cu lemne. Isprăvisem emnele!

Frumoasă piesă. Țăla care a scris piesa ia trebuie că are capul cît tăstul. Cînd o dată cît al nostru. Dacă nici mama n-a dormit. A lăsat și furca jos în brîu, și-a scos și vata din urechi poartă vată în urechi, că a tras-o un urent în Rata, cînd a fost la Pitești). I-a dat vata jos din urechi și s-a urcat în pat, lîngă difuzor. În piesa asta au jucat artiști mari, de la teatrele din București. Ehe, ce teatre sînt în București! Am auzit eu! Și sînt o groază de teatre. Zice că cel mai mic teatru din București — țineți minte, cel mai mic — e cît căminul nostru cultural. În căminul nostru cultural, poți să faci ouă nunți deodată și tot îți mai rămîne loc. În sala asta, vedem și filme. Piese, că s-a făcut și la noi în comună echipă d-alea artistice. S-au băgat și ea, în echipa asta, Nae al Mutului, care a de vorbește pe nas cînd vrea el... — Zici de el, de te tăvăleşti — Ioana lui Ghegherel, cu frate-su cu tot, Fîrla lui Adîrcea, care stă la șipotul cu troiță, Gheorghie al lui Tunaru, care știe să cântă din gură cum face rața, gîsca, im face capra, pisica, cum face ăla la radio... cum Dumnezeu îl cheamă... Crișan. Da, Mircea Crișan. Și ta trebuie să aibă capul mare, că-i ștept.

Daravără mare cu Gheorghie al lui Tunaru. Doar deschide gura și începi să rîzi. La un circ d-alea, ar face prăpăd. E și brigadier bun, de mîna înțîi. Se bat oamenii să lucreze în brigada lui. Steagul de producție numai în brigada lui a stat, anul trecut. A făcut păianjeni steagul, la el. Daravără mare! Crezi că l-ar da președintele p-al lui Tunaru, dacă ar veni cineva de la circ după el? Nu l-ar da!

Mai sînt în echipa asta a lui Țurlea, Sile al lui Tocilă, de-ai Zgraonului vreo doi, Ion Boeru, fetele lui Ropotilă — toate trei — Moxu lui Frunzoiu... (ăștia ai Frunzoiului sînt neam rău de oameni). Al Frunzoiului s-a băgat în echipă că-i pică mucu' după aia mij-

locie a lui Ropotilă. Nu știe nici să cînte în cor. Nici să joace. Cînd joacă, parcă e plumb. S-a dus și el acolo, să caște gura la Lina lui Ropotilă. Înainte își pierdea toate seriile pe linie: șome-real! Lui Lina a lui Ropotilă aud că nu-i place de el. Da' se ține coadă după ea. Lixandru al Duinii i-a dat și lui de lucru. L-a băgat sub scenă și l-a pus să citească în șoaptă piesa aia care o repetă ei. Cică le suflă. Și piesa asta e frumoasă. Ce-am pătit eu o dată cu ei, cu artiștiiăștia! M-am dus într-o seară, să văd și eu ce fac ei acolo. Am intrat înăuntru și urîtu'ăla al Zgraonului m-a dat afară. Neam prost! Acu' ce-avea el cu mine? Că de ce mă uit la ei.

— Da' ce, mă al Zgraonului, ce dacă mă uit? Vă mîncînc? Stau și eu acilea, într-un colț. Ce? Rod din băncile astea? Uite, nu e nici o bancă roasă!

Cînd a auzit că-i zice pe nume și că nu-i zic „nene”, s-a înfoiat la mine ca un curcan. Mi-a făcut vînt și m-a înjurat și de sor-mea. Face pe deșteptu'! E și el artist! Mare brînză! L-am văzut eu, nici nu știe rolul ca lumea. Se bîlbîie!

M-am dus la Duinea, care e cu „culturalul”.

— Mă, nea Duineo, mă lași, bre, și pe mine să mă uit?

Lui Duinea îi zic „nene”, că merită.

— Uite-te, mă, cine te oprește!

— Al Zgraonului, cică nu știe să spuie din piesă, fiindcă stau eu acilea...

Ăsta al Zgraonului are necaz pe mine, că nu m-am dus o dată să-i cumpăr țigări de devale, de la cooperativă. Dar ce, m-am băgat slugă la dîrloagă? El n-are picioare?

— Mă, tu ești al lui Feran?

— Al lui Feran, nea Duineo.

— Mă, ia fugi tu pînă acasă la voi și cere-i mă-ti o andrea, să coasem inelele astea la cortină.

Avea niște inele în mîna. Inelele astea trebuie cusute la capătul pînzei, ca să bage sfoară prin ele. O s-avem și cortină. Te joci?! Teatru în regulă!

M-am dus acasă și am furat o andrea. Mama nu mă lasă să umblu cu andrelele, că zice că mă-mpung cu ele. I-am dat andreaua lui nea Duinea și a pus niște fete care sînt în echipa de jocuri să coasă inelele. Cea mai iute la joc e fata lu Cerceluș. Le pune jos pe toate.

Al Zgraonului s-a uitat la mine, da' nu mi-a mai zis nimic. Ce, el e stăpîn pe cămin? Ce-i căminul lui? Și tata a dat autoimpunere pentru el. Ba a cărat cu căruța de la gară vreo douăzeci de care cu cărămidă. Numai tata? Tot satul. Tot satu' e stăpîn pe cămin. Și se găsește al Zgraonului să mă dea afară! El mi se pare că nici n-a făcut muncă voluntară, că era la armată în timpul ăla. A venit la de-a gata. Neam de traistă! Și tot el cu gura!

În seara aia a venit și tata la cămin. N-a venit să joace în piesă. El e bătrîn. A venit să ia o carte. Auzise el la nu știu cine, c-ar fi venit la bibliotecă partea ailaltă a cărții „Pămînt deștelenit”. A venit s-o ia. N-a găsit-o. De cînd așteaptă tata cartea asta! Partea întîi a citit-o de două ori. Și zice că nu se mai satură de ea. Eu zic că nu e om în sat, să n-o fi citit-o. Barem alea de la biblioteca colectivei sînt ferfeniță. Nu mai au scoarțe... Fă socoteala... Dacă le-au citit atît amar de oameni, cum să mai aibă scoarțe?!

A luat tata atunci altă carte. Nu „Mitra Cocol”, că și p-ăia a citit-o... Ahă, de cînd a citit-o! Să fii dumneata sănătos. A luat alta, de Camil Petrescu. La cartea asta îi zice „Un om între oameni”. Cică și asta e bună. O s-o buchisesc și eu, că tata n-o citește mereu. Că-l cam dor ochii. De cînd ne-a băgat lumină electrică. Zice că d-ăia îl dor, că el, de cînd se știe, tot cu lampă de gaz a luminat casa și că lumina asta de bec e mai tare.

Îl dor ochii de bătrînețe! Nu d-ăia!

I-am spus atunci tatii că m-a dat afară al Zgraonului. L-a certat tata. Țăla zicea c-a glumit cu mine și că ce are el de împărțit cu mine, să mă dea afară. Nu i-am mai spus tatii că m-a înjurat și de Rița. De ce să mai pun paie pă foc? Tocmai se terminase cearta cu tata și hop că ne pomenim că intră pe ușă, c-o falcă în cer și cu una pe pămînt, Ciofîrla.

— Unde e, Ferane, al Duinii? — I-a întrebat pe tata.

— Tu ești chioară, nu-l vezi, ori ai orbul găinilor? — a luat-o tata la rost.

Nea Duinea ajută și el fetele să coasă inelele la cortină. S-a dus Ciofîrla la el. A luat-o și Duinea în primire.

— Ce, lele Ciofîrla, ce strigi așa? Ori crezi că ne-a luat Dumnezeu auzul?

— Mie cînd îmi băgați, mă, difuzor d-alea? Ori eu n-am dreptul?... Așa e cînd rămîne femeia fără bărbat la

casă! Toți își bat joc de ea... De ce nu-mi băgați, mă, și mie difuzor?

— Fa, lele Ciofîrla, ori eu sînt prost, ori ești matale... prea deșteaptă.

— Fă-mă, mă, al Duinii, și proastă. Fă-mă și proastă... Doamne, decît să ajungă o femeie văduvă pe lumea asta, mai bine să-și pună jujăul de gît!...

Lixandru al Duinii o trage într-o parte.

— Ascultă, femeia lui Dumnezeu, n-am venit eu la tălică și ți-am spus că ești singura în comună care n-ai difuzor, și ai sărit cu gura pe mine? Ziceai că ai gramafon. Nu ziceai tu așa?

— Și dacă am gramafon, difuzor de ce să n-am? Ori nu e voie? Dacă nu e voie, să nu fie voie pentru toți, nu numai pentru mine. Petre al Floarei are gramafon cu 72 de plăci și i-ați băgat difuzor. Ghiță al lui Băețel are gramafon și i-ați băgat difuzor... Îți mai număr d-ăștia, care are gramafon și difuzor, cît vrei... Ba le-ați băgat difuzor și la ăia care au radio. Și pe ăștia ți-i înșir, dacă vrei.

Duinea și-a făcut cruce, s-a uitat la tata, care rîdea de se ținea cu mîna de burtă, s-a tras într-o parte și a lăsat-o pe Ciofîrla să toace.

Ciofîrla l-a văzut pe tata rîzînd:

— Rîzi, țărane, ție-ți convine! Gine-ri-tu radio, tu difuzor...

Tata n-are de lucru:

— Ciofîrla, am și gramafon, fă. Hai la mine, să-ți pun un cîntec de Zavai-doc.

Atît i-a trebuit.

— Îl auzi? Are și gramafon... Doamne, numai văduvă să nu rămîi pe lumea asta! Nici difuzor nu vrea să-ți bage în casă. S-a înrăit lumea.

Nu mai își vedea nimeni de treabă. Lăsaseră toți lucru' și se uitau la Ciofîrla. Nici fetele nu mai coseau inelele la cortină. Și mîine trebuie să se joace piesa. A luat-o Duinea de umăr și a ieșit cu ea afară.

— Du-te acasă, lele Ciofîrla, și mîine pînă-n ziuă trimit electricianul la dumneata... Dar să nu-l mai ocărăști!...

A doua zi i-a băgat și Ciofîrlei difuzor în casă. A întrebat-o tata de ce nu l-a lăsat atunci pe electrician să-i facă instalația. Ciofîrla a scîldat-o. N-a vrut să-i spună. Da' noi am aflat. Cică Ciofîrla, de cînd a lăsat-o frizeru', se ține cu Tudorel al lui Talangă. Și cică nu știu cine i-ar fi spus ei că dacă-ți bagi difuzor d-alea în casă, zice că ziuă difuzorul cîntă și ascuți tu la el, iar noaptea ascultă ăia de la sfat ce vorbești tu în casă... Că stația de amplificare la sfat e. Și zice că n-ar vrea ca să se audă că trăiește cu ăla al lui Talangă. I-ar ieși vorbe urîte. Să trăiască cu el pînă nu se cunună? Nu șade frumos!

I-a băgat și Ciofîrlei difuzor!

Bme că am scăpat de gura ei...

EDMUND OSMANCZYK
ZIARIST POLONEZ
VĂ PREZINTĂ

CIRCUL BUCHMAN

In duminica aceea, din cerul plumburiu cădea o ploaie învăluită în ceață, care te scotea din sărito. Când cerul s-a ascuns în învălirea lipicioasă a norilor, lacul verde din Geneva s-a întunecat și părea o imensă groapă neagră. Mă sculasem cu noaptea în cap, ocărind vremea asta păcătoasă și, la opt fix, eram în fața Casei Presei.

Aici, la acea oră, doar femeile de serviciu își vedeau de treabă, în timp ce un portar bătrân căsea de plictiseală. M-am apropiat de panoul cu diferite anunțuri și, nehotărît, îmi aruncai într-o doară privirea pe foile de hârtie pînă mi-am oprit-o asupra uneia care bătea la ochi prin titlul ei scris tipător:

*Une sagesse politique nouvelle
Pour un monde nouveau!*

Ce înseamnă oare această „nouă înțelepciune politică pentru o lume nouă”? E vorba, desigur, de mult trîmbițata „mişcare mondială de reînarmare morală” — „MRA — Moral Re-Armament” — cu sediul la Caux sur Montreux, Elveția.

Cînd am observat pe panou și bilețelul cu inscripția „autobusul pentru Caux pleacă duminică la 8.45 din fața Casei Presei”, am și luat hotărîrea să nu scap prilejul și să văd acest loc miraculos, unde se dau informații despre singura forță ideologică capabilă, chipurile, să transforme și să unească lumea.

Mi-am dat seama apoi că afișul „reînarmării morale” este de fapt o invitație adresată ziaristilor, aflați în Elveția, să ia parte la consfăturile de la Caux, care vor dura o zi întreagă. În schimbul unei mici taxe de 10 franci, organizatorii promiteau o bogată reprezentare de gală: o informație de 2 ore despre „cum se creează lumea nouă”, apoi masa, după aceea o piesă de teatru intitulată „O veste adevărată”, apoi o nouă informație timp de jumătate de oră „pentru oricine, de oriunde ar fi”, urmată de gustarea de seară, și, în sfîrșit, încă o piesă de teatru, în care acțiunea se petrece „străpoiniine”.

Cineva a împins ușile cu putere și în holul pustiu al Casei Presei a intrat, cu un pas elastic, un bărbat în vîrstă de circa 30 ani, îmbrăcat ireproșabil, deși într-un fel care trăda pedantismul oamenilor obișnuiți un timp îndelungat să poarte uniforma de ofițer.

Cu un glas melodios, într-o englezească americanizată, el m-a întrebat politicos, dar cu un ton care nu suportă contradicția:

— Mergeți la Caux?! Unde sînt ceilalți?!

Fîsticit, am început să mă bîlbîi, explicînd că desigur ei dorm... că plouă... că e duminică... că nici eu n-aș dori... poate că nu este nevoie — pentru mine — de un întreg autobus... căci e o mare cheltuială și cineva trebuie să plătească pentru aceasta...

Îndoiala mi-a fost risipită însă cînd au apărut alți cinci gazetari și încă un american, din același aluat cu cel „al meu”, cum îl numisem în gînd pe primul sosit.

Am așteptat un sfert de ceas, a trecut și ora 9, iar ploaia tot mai cădea. Americanii ședeau încruntați. În jurul meu, se învîrteau cei cinci gazetari din presa lui Bao Dai, a lui Cian Kai-și și dumnezeu mai știe din care, ce se uitau la mine pieziș. Mă simțeam ca un hăiat care, o dată intrat într-o băltoacă, frîmîntă noroiul cu cizmele noi, știind că din moment ce a intrat, restul nu mai are importanță.

Americanii au dispărut, s-au reîntors după 5 minute, dar în schimb a dispărut și autobusul căruia i-au luat locul două mașini elegante Opel în care am fost poțîți cu amabilitate.

Am ajuns la Caux, după un drum destul de plictisitor.

Cineva mi-a luat delicat brațul, arătîndu-mi direcția unui drum lung, prin coridoare îmbrăcate în panouri de lemn și pe scări de marmură care duceau în sală, unde tocmai începuse festivitatea prezentării pentru „oricine, de oriunde ar fi” „a noii lumi care se formează”.

Mi-am oprit pașii și respirația în fața unor imense uși cu geamuri. Din sală, se auzea un cor, iar prin geam se vedea o mulțime ce asculta cu evlavioasă atenție.

II

Am fost condus în primele rînduri, unde așteptau scaunele rezervate pentru noi.

În fața noastră, pe scena de pe care cobora corul, am văzut cinci fotolii înalte, în care ședeau cinci gentlemen de diferite nații și rase, staturi și grăsimi. Primul din stînga, cu mîinile încruciate cucernic, cu un pîntec proeminent, era un negru; cel de al doilea, de asemenea umflat, putea fi un măcelar din München sau Toulouse. Atrăgea în mod deosebit atenția cel ce stătea în fotoliul din mijloc, un domn înalt, slab, îmbrăcat în haine negre, cu o batistă albă de mătase scoasă peste marginea buzunarului, un fel de frumusețe ieftină, care se întilnește, de obicei, în reclamele pentru paste de dinți

↑ Coperta fișului în culori, care făcea reclama „Circului”, în schimbul unui franc și jumătate.

sau cosmetice de frizerie. Se deosebea totuși atât de mult de vecinii săi, încît, punea în umbră figura cenușie, plîpîndă, adîncită în fotoliul al patrulea, și de-abia personajul din al cincilea fotoliu atrăgea iarăși atenția: un gentleman japonez cu ochelari, din dosul cărora sclipeau neîntreput, cu un tic nervos, ochisorii inteligenți de tip mongol, foarte amuzați, în contrast uimitor cu buzele lui înguste, strînse cu seriozitate, și cu mîinile-i care zăceau fără mișcare pe pîntecul umflat.

Uitîndu-mă prin sala în formă de trifoi cu patru foi, în care stăteau îngrămădiți aproape 1000 de oameni de diferite vârste și rase, fascinat de varietatea fețelor zbîrcite și netede, naive și trufase, n-am observat cînd s-a ridicat din fotoliu reclama vie a pastei de dinți și a început să vorbească.

Gentlemenul aruncă deodată, cu obișnuința unui conferențiar american, cîteva fraze în care se repeta adesea numele lui Frank Buchman, americanul de proveniență germană, părintele „noii înțelepciuni politice pentru o lume nouă”.

La un moment dat, s-a terminat tirada în onoarea lui Frank Buchman, ca să reînceapă imediat, în onoarea „celui mai mare revoluționar din Africa”, gentlemanul negru, gras și bătrîn din primul fotoliu, dr. William Nkomo, cetățean al Africii de Sud, președintele așa-zisului „Congres național african al tincretului”.

Dr. Nkomo s-a ridicat, s-a apropiat de microfon și a început să istorisească, într-o englezească dulce de copil, cum s-a străduit, luptînd ca un „revoluționar” pentru drepturile negrilor, și cum a avut deodată la Caux revelația unicului

adevăr: nu e nevoie să lupți pentru drepturile negrilor, pentru eliberarea lor. Omul trebuie să se transforme singur și, prin „autotransformare”, să schimbe lumea, luînd astfel parte la cea mai mare revoluție a lumii, care se realizează numai de către inimile oamenilor.

Lupta pentru drepturile rasei negre a încetat să existe pentru el din momentul cînd a încredințat Africa de Sud, cu toată umilînța cuvenită, în... paza domnului.

Spunînd acestea, el și-a împreunat din nou mînuțele dolofane pe abdomenul gras; au răsunat acordurile de pian și „cel mai mare revoluționar din Africa” a început să cînte, cu o voce răgușită, un cîntec trist despre calea spre pămîntul făgăduit.

Aplauzele au înăbușit ecoul cîntecului trist, pe care l-a acoperit cu totul conferențiarul american printr-o nouă salvă de șlagăre propagandistice.

Și un prospect pentru înflerea noilor recruți în tainele „transformării”, sub bagheta scambatorilor buchmaniști.

Unul din cel mai mari „revoluționari” din trupa buchmanistă, adus cu mari sacrificii din Africa.

Întă-l și pe falmosul Frank Buchman, ideologul așa-zisel mișcării de „reînarmare morală”.

Din vîlmășagul frazelor, s-desprins numele japonezului, care avut darul să electrizeze pe ziaristi din presa lui Cian Kai-și. Acest nume era: Mitsui! Krupp al Japoniei! Oare să fie chiar el?

Să se fi convertit și el la drept credință a „autotransformării” d la inimă la inimă?

De la prima frază, rostită în englezească foarte corectă, s-a putut înțelege că se prezintă unul dintre cele mai splendide exemplare al Circului Buchman.

„Sînt un mare capitalist, u om foarte bogat, și totuși nu aveai liniște, nici în mine, nici în jurul meu. Fratele meu mai mare cîștig

milioane, sora mea mai mică a devenit comunistă. Soția mea nu m-a înțeles și eu n-am înțeles-o pe dînsa. Eu eram ca un arici: pe afară aspru, dur, în interior moale, iar soția mea era ca un pește: pe afară, foarte moale, iar pe dinăuntru plină de oase. Această a durat pînă a venit în casa mea vestea: „oricine se poate transforma“, și iată că acum am o casă fericită. Această știre mi-a adus-o prietenul meu, un mare fabricant din Tokio, care a fost la Caux, împreună cu unul din cei 120 mii muncitori ai săi. Cînd s-au întors, în întreprinderile sale izbucnise o grevă dar cu ajutorul acestui muncitor, cu care au propovăduit împreună „de la inimă la inimă“, marele adevăr că „fiecare se poate transforma“, îi „liniști“ pe greviști. Aceștia s-au întors la lucru, iar el le-a recunoscut „din inima transformată“ o majorare de salarii... Și de atunci, acolo domnește armonia.

În sală se aflau numeroși capitaliști, emoționați pînă în adîncul sufletului, care au izbucnit în aplauze puternice pe care le-a acoperit corul, cîntînd o cantată care, traducere liberă, are aproximativ conținutul următor:

*Muncitori și bancheri
Fiecare din noi crede în același lucru:
Dumnezeiasca revoluție transformă lumea,
Noi, care guvernăm, și noi, supușii,
Transformați prin grația domnului
Sîntem floarea revoluției.*

Din fotoliul din mijloc, s-a înălțat iar frumosul gentleman. „Acum se va produce un muncitor adevărat! 20 de ani în partidul comunist din bazinul Ruhrului! Fritz Heske care s-a transformat!“

Orașul elvețian Caux sur Montreux. Pe primul plan, castelul care a găzduit „Cercul Buchman“.

Unul dintre protecții suspuși ai „Cercul Buchman“: Mister Wiley.

Apoi se auzi chemarea ca pentru un câțel dresat:

„Fritz! Pe scenă!“
Din rîndul al doilea, a ajuns din două salturi în fața microfonului, un șvab robust, într-o haină la două rînduri de culoarea tutunului, și a început să recite în limba germană autobiografia sa: cum a servit lupta de clasă din ce pricină a fost aruncat în închisoare de Hitler, cum a înțeles că nu prin lupta de clasă, ci numai de la „inimă la inimă“ fiecare se poate transforma, după cum ne învață marele Frank Buchman, pe care-l onorează în-

treaga lume. La aceasta, Fritz ridică cu un gest energic mîna în sus, dar întîlnind privirea dezaprobatore a dresorului, făcu un gest nesigur și coborî repede de pe scenă, împins ușor de către conferențiar care a și anunțat repede următorul număr al cercului Buchman: Maurice Mercier, secretarul general al sindicatului francez al muncitorilor textiliști „Force Ouvrière“. Din fotoliul al doilea, s-a ridicat grăsunul, pe care-l luasem drept un măcelar din Toulouse, și-a îndreptat cravata, și-a tras nițel în jos vesta și a început să toarne mierea discursului „de la inimă la inimă“. „Oameni, ori de unde ați fi, să știți că revoluția la care vă cheamă „reînarmarea morală“, nu este un strigăt al urei de clasă, nu este spectrul pierderii orelor prin greve, nu este primejdia vîrsării sîngelui în lupte de stradă, ci o forță morală, care pune capăt luptei de clasă și unește rase, clase și întreaga lume“.

Ș-a așezat din nou în fotoliu, și-a șters fruntea cu o batistă subțire; pe scenă intrase corul pentru a cînta refrenul „reînarmării morale“:

*Ah, nu mai există rase!
Nici lupte de clasă!
Căci Dumnezeu este în noi!
Okey! Okey! Okey!*

Numărul următor a fost astfel anunțat:

„Compozitorul italian, care a scris cîndva cîntece pentru comuniști, iar acum compune cîntece pentru corul din Caux!“

Cîntecele erau un amestec caragios de Offenbach cu Bach. Ușor de înțeles de ce n-au vrut să le cînte comuniștii italieni.

Programul cercului era din ce în ce mai slab. Scena următoare: cîteva zeci de tineri au apărut pe scenă și un tînăr american che-

M-au trecut fiorii. Asta nu mai era distracție. Cercul Buchman îmi amîntea de emoțiile de groază ale spectatorilor de Grand Guignol. Lucrurile erau însă mai înspăimîntătoare, cu cît nu se petreceau într-o piesă oarecare, ci într-o realitate groaznică.

Ziaristii lui Cian Kai și răceau „bravo“, eu îmi ștergeam în mod mașinal mîinile cu batista, înlăturînd murdăria lipicioasă, invizibilă. N-am reținut ce spunea Hejran Phillips, proprietarul fabricii de radio cu aceeași marcă, iar pe scenă apărură cameristele hotelului în care se află sediul „reînarmării morale“ cu bluze încheiate pînă la gît, în șorturi pînă la glezne, cu cruciulițe pe piept.

Din rîndul cameristelor a ieșit în fața microfonului o fată tînără, intimidată de public, și a început cu cuvinte sacadate:

„Eu lucrez aici de cîteva ani, dar lumina adevărului a pătruns pînă la mine abia de curînd. Recunoscătoare pentru faptul că am aflat adevărul, depun în mîinile tale, prea onorate dascăl, toate economiile mele — 500 franci! — ca să servească adevărului. Știu că astfel îmi pierd asigurarea materială în caz de boală sau accident. Sînt însă fericită“.

Zicînd aceasta, coborî de pe scenă în direcția din care se urcase și abia acum observai că în partea laterală, lîngă fereastră stătea, ca un tron episcopal într-o capelă, fotoliul cel mai înalt, în care se afla o mumie de ceară, cu ochelari fără ramă. Acesta este venerabilul dr. Frank Buchman, în vîrstă de 70 ani, care seamănă puțin cu Harry Truman și puțin cu Harry Piel, chel, cu fața netedă a unui copil și cu buze libidinuoase.

El a suris cameristei, ca popa care umblă cu cheta, a luat o mîină serioasă și i-a mîngîiat bărbia fetei.

A m scuipat în batistă, dar mi s-a făcut semn să-mi acopăr cu evlavie ochii cu palma, așa cum au făcut-o toți cei de față, deoarece conferențiarul a hotărît 3 minute de rugăciune mută pentru ca, „de la inimă la inimă“, să se introducă în noi toți transformarea, așa cum s-a produs în cameristă.

Fiind atent, am observat cum apăreau în sală, din diferite locuri, niște oameni care se așezau la fiecare cîteva rînduri, în timp ce toți ceilalți stăteau cu coatele depărtate și își apăsau pleoapele cu palma. Deodată, au început să se audă sunetele monedelor ce cădeau pe fundul vaselor de zinc, pe care misterioșii domni le puneau sub nasurile oamenilor treziți din rugăciuni.

Colecta!
Pe scenă au sărit patru „convertiți“. Pianul a dat tonul unei melodii de swing. Cei patru cîntăreți și-au lăsat de frunte, cu gesturi îndemînatice, bancnote de cîte 5 franci, care le acopereau ochii, iar glasurile lor au început să intoneze cîntecul despre oamenii orbi, cărora banul le acoperă lumea. Melodia a răsunat cu bucurie abia atunci cînd cei patru cîntăreți și-au scos de pe frunți bancnotele și le-au băgat cu îndemîinare în buzunar.

Între timp, răsunau monedele de argint și făneau bancnotele în cestile de zinc ce treceau printre scaune. Cînd ceașca umplută vîrf s-a apropiat de mine, am pasat-o îndemînatice mai departe, așa că ea mi-a fost trimisă înapoi, dar, cu gestul palmelor deschise, am dat să înțeleg că nu fac parte din categoria oamenilor cărora le place să dea bacșiș. Am simțit în jurul meu o atmosferă glacială, ceea ce mi-a îndepărtat puțin buna dispoziție, necesară pentru a putea viziona ultimul număr al cercului, prezentat de o-mulețul neaspetuos, slăbănog, reporter parlamentar al ziarului londonez „Times“, care ne-a citit o notiță de zece rînduri din numărul de sîmbătă al ziarului „Times“, în care se spunea că la Caux sur Montreux, Elveția, emeritul ideolog al mișcării „reînarmării morale“, dr. Frank Buchman, organizează duminică o întîlnire internațională informativă, intitulată „Cum se transformă lumea, prin noua înțelepciune politică, într-o lume nouă“.

Alianța anglo-americană fiind astfel manifestată, reporterul parlamentar și-a terminat discursul prin reclama fițucii în culori „New World News“, pe care au început s-o răspîndească în sală cei ce făcuseră de curînd pe colecătorii. Conferențiarul a avut încă timp să strige că acum toți sînt poștiți la banchet, și zgomotul făcut de scaune și mișcarea dezordonată spre uși dovedeau vechiul adevăr că oamenii nu se transformă cînd e vorba de bunurile lumesti...

Din obligație de ziarist, am luat fițuca colorată, dar am fost imediat pedepsit pentru actul meu nechibzuit, deoarece am plătit un franc și jumătate pentru 50 gr de hîrte tipărită, care nu valora decît maximum 30 centime.

M-am consolată cu gîndul că numai pentru un franc și jumătate am căpătat ilustrații originale pentru reportajul grotesc despre speculația „reînarmării morale“ de la Caux.

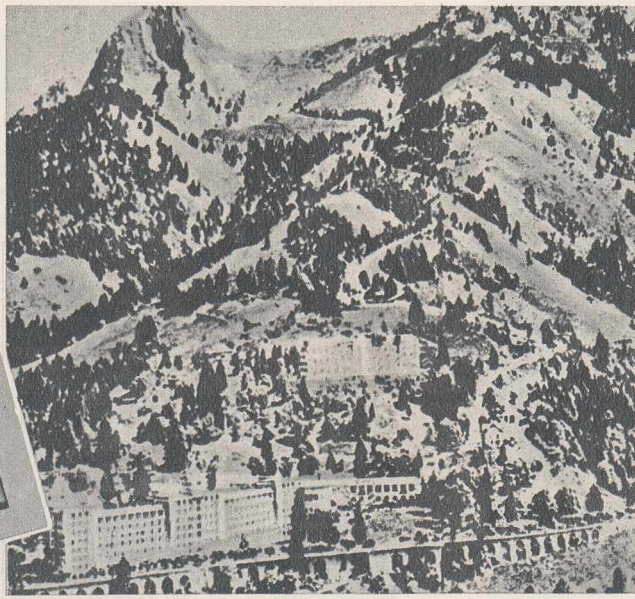
Am făcut calea întoarsă spre holul pătrat, căutînd să ies cît mai repede la aer curat. Am fost însă ajuns din urmă. Cu acest prilej, am făcut cunoscută știrea că renunț la o masă bună și la numerele următoare ale cercului Buchman. Cineva m-a apucat cu insistență de cot, altcineva l-a condus pînă la mine pe „cel mal mare revoluționar din Africa“ și i-a recomandat să-mi citeze textul despre însemnătatea convorbirilor „de la inimă la inimă“ în timpul unei mese bune. Eu am rămas însă încăpățînat, deoarece am simțit că nu voi putea rezista mai mult în această societate.

A m fugit în curte și cei 200 de metri care mă despărțeau de stația trenului de munte, i-am străbătut prin zidul unei ploii torențiale.

Cînd am ajuns la gară, ploaia încetase. Dar peisajul neobișnuit de frumos ce strălucea în soarele ce urmase ploii nu m-a împiedicat să uit de foamea ce mi se făcuse între timp...

La gară, n-am găsit nimic în afară de gumă americană de mestecat. În tren, i-am spus stomacului meu:

— Nu te-ai fi săturat cu guma americană de mestecat. Știi doar că este o înșelăciune. Cumperi, plătești, bați în gură și pînă la urmă tot trebuie s-o scuipi.

ma pe rînd, separat și în perechi, flăcăi și fete (toate urite ca niște îngrijitoare de biserică), ca să ne arate cum s-a petrecut „transformarea“ în inimile lor. Cîripitul lor naiv a fost întrerupt de glasul aspru al unui tînăr „caporal“, care a încheiat numărul colectiv printr-o mărturisire neasemuită: „Cu aceste mîini, ucideam pe asiatici în Coreea. La Caux mi-am făcut însă din asiatici prietenii!“
Trei copilași palizi l-au îmbrățișat călduros, iar el, de emoție a uitat să lase în jos mîinile gata pentru tragere...

Un oraș

Am vizitat cel mai tânăr oraș al Republicii, orașul Victoria. Anul acesta se împlinesc șapte ani de când pădurile din acest loc au fost defrișate și în locul hățșurilor și al copacilor bătrâni s-au săpat primele temelii ale caselor ce aveau să constituie un oraș, care, prin stilul său, este deosebit de alte așezări muncitorești, chiar de cele nou construite în ultimii zece ani.

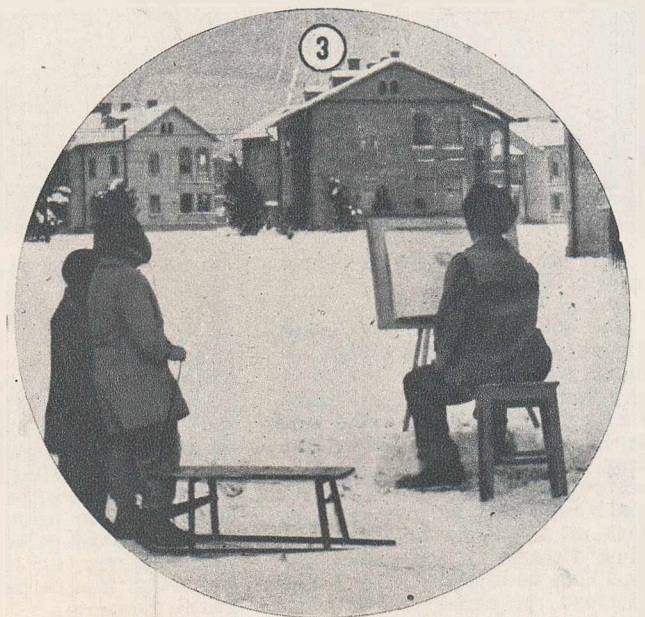
Conceput după ideile urbanisticii socialiste, Victoria este un oraș-parc. Pretutindeni copacii, cu umbrele lor, îți însoțesc drumul (foto 1). De-a lungul străzilor asfaltate se înșiră vile de munte de diverse tipuri, cu balcoane de lemn și terase (foto 2). Fiecare clădire are între două și patru apartamente, încălzite cu gaz metan. Vilele acestea, înconjurate de copaci, spații verzi și alei, par niște case într-o stațiune climaterică de munte. Și iată că nu lipsește nici pictorul amator, care să imortalizeze aspectele de început ale orașului (foto 3). Ceea ce izbește pe călătorul proaspăt sosit aici este lipsa gardurilor menite să împrejmuiască curțile din jurul caselor. Poate și prin aceasta noul oraș pare atât de ospitalier. Totdeauna elementul acesta de îngrăditură creează impresia unei meschine izolări și, de aceea, nemaivăzându-l, simți un sentiment nou, rezultat din armonioasa conviețuire a locuitorilor unei așezări socialiste.

Și pentru că proiectanții au prevăzut orașul cu multe zone verzi, pînă și în interiorul cvartalelor, încă din toamnă au fost plantați primii arbuști. Aici vor fi construite și fântâni arteziene, solarii etc. Interioarele acestora verzi ale cvartalelor vor fi locuri plăcute de odihnă și de joacă pentru copii.

Ceea ce izbește și impresionează pe călătorul care petrece mai multe zile în orașul Victoria sînt mulțimea de copii care roiesc pretutindeni. O statistică a sfatului popular arată că în anul 1955, din două în două zile s-a născut aici un copil. Grijă edililor față de tinerele odrasle se manifestă prin crearea unei școli moderne (totuși ea a și devenit, numai după cîțiva ani, neîncăpătoare și reclamă urgent clădirea unui nou local), a creșei, a unui patinoar. Și cu toate că mașinile nu circulă pe aceste străzi în aceeași măsură ca într-un mare oraș, totuși au fost puse indicatoare de circulație, care atrag atenția șoferilor ca prin preajma școlii să circule cu băgare de seamă.

Orașul acesta a fost construit cu bun gust și amplasat într-un loc pitoresc. Clădirile nu au o uniformitate obositoare, ci ele variază prin detalii arhitecturale, formînd ansambluri pline de armonie. Însoțit de fotoreporterul nostru, am făcut o vizită maistrului mecanic Savu Georgescu, de la combinatul chimic „I. V. Stalin”, care locuiește pe bulevardul V. I. Lenin. Maistrul era ocupat cu cîțiva tineri, cărora le explica niște probleme tehnice, iar soția și fetița se pregăteau să plece într-o vizită (foto 4). Am văzut apartamentul, care se compune din două camere, bucătărie, baie și dependințe, toate avînd mobilă modernă, nouă și frumoasă. Confortul acesta nu e de loc întîmplător. L-am întîlnit și la tehnicianul constructor, Veceslav Taruș, și la referentul tehnic Nicolae Rădulescu, și la instalatorul Gheorghe Oană, și în multe alte locuințe de muncitori și funcționari. Și mi-am dat seama că, în aceste apartamente luminoase, oamenii duc o viață într-adevăr comodă.

În orele matinale sau de după-amiază, cînd locuitorii Victoria se întorc de la lucru, străzile prind viață. Din autobuse

nou: VICTORIA

coboară muncitori, funcționari. După-amiezile sînt tot atît de animate ca în orice oraș. Iubitorii de spectacole se pregătesc să meargă la cinema sau la teatru. Teatrul de amatori, care funcționează în oraș, are înscrise în repertoriu piese ca: „Gaițele”, „Intrigă și iubire”, „Nora”, „Citadela sfărîmată”. (În fotografia nr. 5 putem vedea doi reporteri fotografi care, la lumina reflectorului teatrului, fotografiază o scenă din piesa „Gaițele”). De altfel, în oraș vin numeroase turnee teatrale. În Victoria se desfășoară o bogată activitate culturală. De cîtiva ani s-a înființat un cor, la care participă aproape 80 de muncitori și muncitoare — dirijat de un compozitor amator din localitate, Ion Cunțan (foto 6). Cît privește biblioteca clubului, aici se găsesc peste 11.500 de volume.

Amatorii de fotbal — care regretă că nu au o echipă în divizia B — se grăbesc să ajungă la stadionul de 1800 de locuri. Sporturile de iarnă sînt practicate de multă lume. Patinoarul amenajat pe terenul sportiv e plin pînă noaptea tîrziu de tineri; la școală se predau lecții practice de schi (foto 7), iar pe derdelușul de lîngă locuințele individuale, zeci de copii vin cu săniuțele (foto 8). Vara, grupurile de tineri, pleacă prin poienițele pădurii, care sînt aproape și formează un loc natural de agrement. (În viitorul apropiat, va începe amenajarea unui parc, pe o suprafață de șase hectare, cu un lac artificial și un teatru de vară ce va avea aproximativ 600 de locuri).

Nici un semn nu indică încă pe hartă noul oraș, dar viața pulsează în el plină de tinerețe.

Cornel BOZBICI
Fotografii de S. STEINER

PALMARES

Rîndurile de mai jos nu sînt destinate unui pamflet. Subiectul e prea grav, prea tragic, ca să-mi permit a-l trata cu ironie. Ar trebui să înmoi stiloul în inimă, ca să-l umplu cu ura ce o păstrez încă proaspătă, ucigașilor...

După cum relatează ziarul „Neues Deutschland”, doctorul Bräutigam, notoriu nazist și odios asasin, a dat ordin, în 1941 să fie uciși 85.000 de evrei în Letonia. În anul 1942 tot el a dat ordin să fie lichidați 110.000 evrei din România.

Volumul al XXXII-lea din documentele publicate asupra „Procesului intentat marilor criminali de război” la Nürnberg conține un document, apărut tot în „Neues Deutschland” al cărui facsimil îl reproducem mai jos. Din acesta reiese clar că Bräutigam care ocupa un post de răspundere în regimul hitlerist, a făcut tot ce l-a stat în putință pentru a masacra populația evrească din România și din teritoriile sovietice la a căror cotropire au luat parte și fasciștii romîni.

Bräutigam, care semnează acest document, menționează că, în urma unor „Înfelegeri” între guvernul hitlerist și Antonescu, s-a stabilit, la articolul 7, ca lichidarea ultimelor rămășițe ale populației evreiești din România să fie predată forțelor germane de ocupație, cu aprobarea lui Antonescu.

De asemeni, în actele fostei ambasade naziste din București, s-a găsit un document întocmit de un SS-Hauptsturmfuehrer, în care e scris textual că deportarea evreilor se face pe baza indicațiilor lui Bräutigam:

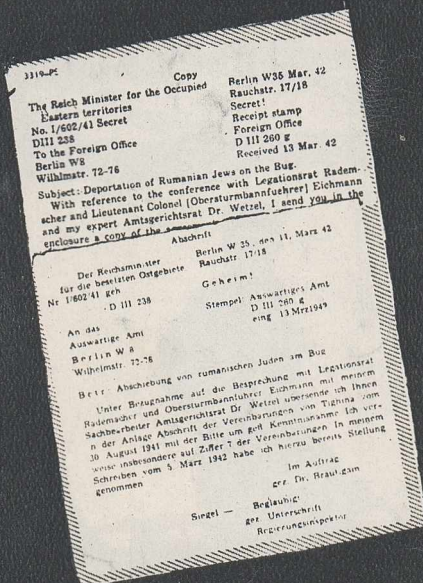
„După cum ne comunică directorul general Leca, 110.000 evrei din Bucovina și Basarabia vor fi evacuați în două păduri din Bug”.

Din relatările dr. Heinz Kelbert din Berlin, reiese că Bräutigam mai are și alte orori pe conștiință.

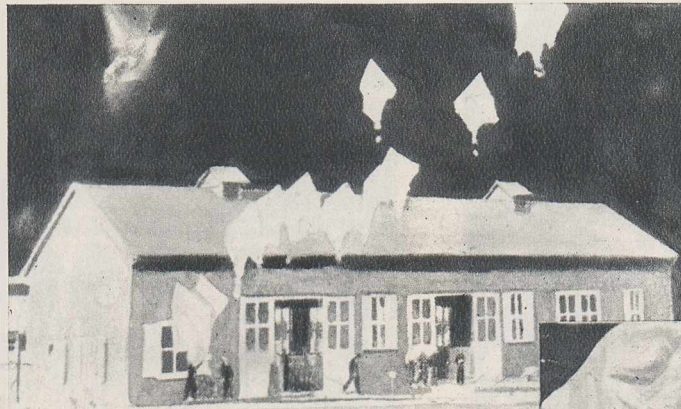
Ei bine... același dr. Bräutigam este, în momentul de față, director în Ministerul de Externe al Republicii Federale Germane. Afit aveam de spus.

MARIA ARSENE

Facsimil apărut în ziarul „Neues Deutschland” — Documentul este semnat de dr. Bräutigam.

Industria cehoslovacă a ajuns, în anii de după eliberarea țării, la un asemenea stadiu de dezvoltare, încît acum produce mașini dintre cele mai mari și mai perfecționate. Transformatorul gigant (produs de uzinele „V. I. Lenin” din Pilsen), pe care-l vedeți în fotografia noastră are o greutate afit de mare, încît transportul lui se face pe suporturi masive și pe șosele special construite.

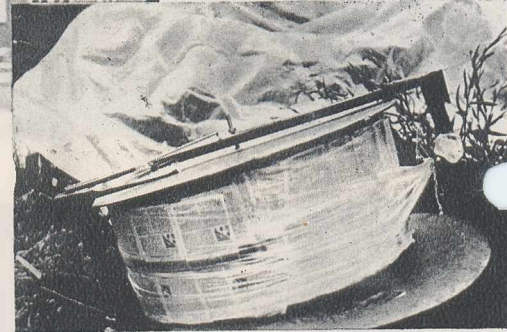

Opinia publică internațională continuă să-și manifeste indignarea față de provocările autorităților militare americane, care lansează baloane în spațiul aerian al țărilor lagărului socialist.

În fotografia din stînga, unul din punctele de lansare a baloanelor, situat la Fronau, în Germania de vest.

În fotografia de jos; un balon conținînd manifeste, prăbușit în R. Cehoslovacă.

fotocronica
FLACARII

O grăitoare imagine a „libertăților americane”. Trupe americane, înzestrate cu tancuri, au ocupat poziții în fața uzinei „Perfect Company” din New-Castle (S.U.A.), ai cărei muncitori au cutează să declare grevă pentru că patronii refuză să le satisfacă revendicările legitime.

ARESTĂRI ÎN IRAN

Arestările se țin lanț în Iran. Sînt urmăriți și întemnițați toți acei ce se opun politicii de americanizare a țării. Paralel cu prigonirea patrioților democrați, poliția reprimă și organizațiile islamice care se pronunță pentru independența națională.

În fotografie, arestarea lui Naval Satavi, șeful grupului de credincioși al Islamului.

REUNIUNE LA LEGAȚIA R. P. R. DIN LONDRA

Recent a avut loc la Legația R.P.R. din Londra o reuniune la care au luat parte numeroși reprezentanți ai presei londoneze și provinciale, precum și corespondenți ai principalelor agenții de presă și ziare strălne.

În fotografie: R. Vianu, prim-secretar al Legației R.P.R. din Londra (stînga), întreprinindu-se cu Peter Matthews, director adjunct al Departamentului de legături cu presa din Ministerul de Externe al Angliei (al doilea din dreapta), cu C.F. Melville, corespondent diplomatic al ziarelor „Evening News” și „Sunday Dispatch” (dreapta), și cu soția acestuia din urmă.

„ULTIMUL RĂCNET” AL MODEI FASCISTE „MIȘCAREA POUJADE”

Alegerile din 2 ianuarie 1936, care au adus forțelor de stînga din Franța, în frunte cu comunistii, o categorică victorie electorală, au scos totodată la iveală — prin contrast și în chip oarecum paradoxal — o mișcare pînă atunci aproape necunoscută în afara Franței, mișcarea condusă de Pierre Poujade. Mișcarea Poujade a reușit să trimită în parlament 52 deputați.

Cine sînt și ce tendință politică reprezintă acești „poujadisti”?

Intemeietorul mișcării, micul librar Pierre Poujade, din orășelul Saint Céré, s-a introdus în viața politică franceză ca orice lider fascist, exploatînd în mod demagogic nemulțumirea economică a unei părți a păturilor mijlocii. Totodată el a exploatat decepția clientelei politice a partidului gaullist, care a fost complet infrînt în recente alegeri.

Poujade s-a făcut cunoscut ca intemeietor al unei asociații a micilor negustori striviți de povara impozitelor. El a declarat război... agenților fiscali. Scopurile mișcării — declară Poujade — sînt pur „profesionale”: să se desființeze impozitele care ne string de gît. Dar cum? Prin reducerea uriașelor cheltuieli militare? Prin impunerea substanțială a marilor societăți și a marilor bogătași? Poujade nu o spune: ca orice fascist, el pretinde că „nu face politică” și se laudă

cu faptul că „nu are program”. Adoptînd totuși poziții politice „programatice”, Poujade se declară dezgustat de putreziciunea vieții parlamentare. Salvarea Franței, pretinde el, constă în revenirea la instituția medievală a „statelor generale”, adică la reprezentarea pe categorii sociale și profesionale. În cursul campaniei electorale au mai ieșit la iveală și alte trasături semnificative ale vederilor poujadiste, printre care un antisemitism abia camuflat, un rasism afișat, o solidarizare deplină cu colonialiștii și exponenții lor politici, care, după ce au pierdut partida în Vietnam, împing acum Franța spre un nou război colonial în Algeria. Întreaga campanie electorală a poujadistilor a fost marcată de discursurile violente, scandalurile și ieșirile huliganice caracteristice tuturor genurilor de fascism.

La identificarea politică a mișcării Poujade ajută și structura așa-zisului său stat-major, colaboratorii cei mai apropiați ai „maestrului”. Nu puțini dintre aceștia au făcut parte din cercurile care, în februarie 1936, au încercat o lovitură fascistă în Franța, sau care, în timpul cotropirii hitleriste, au sprijinit regimul colaboraționist și trădător de la Vichy: Tixier-Vignancourt, Teule, Fégy, Roziere sînt numai cîțiva dintre aceștia. Mișcarea Poujade posedă și „un

organ de presă, săptămînalul „Fraternité Française”, al cărui director, Paul Chevallet, este un cunoscut colonialist „algerian” și printre colaboratorii cărui se află cîțiva indivizi care, în anii de după eliberare, au fost judecați și condamnați la pedepse grele. Nu mai incupe nici o îndoială că în spatele lui Poujade se află aceleași cercuri ultrareacionare care, în 1936, i-au sprijinit pe fasciștii de la Rocque și Doriot, iar în timpul ocupației, pe Pétain. Pe bună dreptate a arătat tovarășul Jacques Duclos că Poujade este protejat de „elemente din rîndurile celor mai înverșunați dușmani ai clasei muncitoare”.

După alegeri, mișcarea Poujade își continuă acțiunea și agitația fascistă. Poujadisti au avut un rol de seamă în manifestațiile fasciste organizate de colonialiștii, cu prilejul vizitei în Algeria a noului prim-ministru francez, Guy Mollet. Ei au organizat manifestații fasciste și la Paris, cu prilejul aniversării evenimentelor din februarie 1936. În parlament ei au adoptat o poziție obstructionistă, mergînd pînă la organizarea de scandaluri și bătăi în toată regula. În cursul unui astfel de scandal, un poujadist strecurat în tribuna a tras chiar un foc de revolver.

Dar ca și în februarie 1936, fasciștii primesc în Franța o

ripostă demnă de tradițiile revoluționare și democratice ale poporului francez. Cele mai multe dintre acțiunile lor huliganice sînt împrăștiate de echipe de muncitori și studenți, în rîndurile cărora se află adesea alături de comunisti, membri ai partidului socialist, precum și alți republicani.

Unitatea de acțiune democratică se vedește și în parlament, unde cîteva din mandatele poujadistilor, obținute prin neregularități electorale, au fost invalidate prin votul tuturor

deputaților de stînga, care formează, după cum se știe, majoritatea.

Acțiunea unită a forțelor politice democratice constituie chezașia că fascismul nu va trece în Franța, după cum nu a putut trece și învinge în 1936. Și aceasta cu atît mai mult, cu cît și pe plan internațional nu mai sîntem în 1936, iar raportul între forțele politice democratice și progresiste și forțele reacționare și fascizante este acum cu totul altul.

A. CERNEA

Întă-i pe huliganii poujadisti la lucru. Ca-n Texas sau ca pe vremea hitleristilor, sînt devastate sediile organizațiilor democratice, săli de teatru, restaurante. În fotografie: băleșii lui Poujade „operează” într-un cinematograf unde se ținea un miting al adversarilor lor...

fotocronica
FLACĂRII

PĂPUȘILE DOCTORULUI MALIK

Văzusem păpușile profesorului Skupa la Festivalul ce a avut loc, în 1953, la București. Erau celebri Hurvinek — băiețelul acela vioi și isteț, pus pe șotii — și taică-său, Spejbl, păpuși care intraseră deja în folclorul praghez — așa cum intră melodiile sau istoriile de umor și pe care naștii voiseră să le desființeze, ca pe niște cameni adevărați. După cum urmăreau în acea vreme și alte spectacole „subversive”, ale altor păpușari, în Cehoslovacia. Printre ei, era și un fost elev al lui Skupa, un pasionat al teatrelor de păpuși, care și adunase o bibliotecă uriașă privind această artă scenică, un om în care se îmbina cultura clasică de teatrolog cu o mare pricepere de meșter popular (asemenea lui Gippetto din „Pinocchio”, care dădea viață lemnului, cioplindu-l). Doctorul Jan Malik scria scenete, le regiza, făcea decoruri, inventa mecanisme și noi tipuri de păpuși.

L-am văzut, nu demult, la București, o dată cu minunatele sale spectacole. „Ivan cel Mare” (realizat după o veche poveste rusească) a adus pe scenă, alături de păpușile-actori, jucând împreună cu ele, actorul-om. Printre păpușile înfățișând boieri, oșteni, preoți, mușci — păpuși acționate de jos în sus, prin sîrme — se mișca viteazul Ivan, iar prezența sa omenească făcea ca păpușile să capete un iz de viață adevărată, amintind minunatul film cu Gutiver, făcut de cineștii sovietici, în urmă cu ani de zile.

O dată cu spectacolele

Doctorul Malik și una dintre păpușile sale preferate.

„de lung metraj” (ansamblul a mai prezentat și basmul „Fata cu părul de aur”, care amintește, pînă la un punct de „Harap Alb”), păpușarii cehi au adus scenete scurte și fragmente de piese.

Iată una dintrele, o povestire cu un cocoș lacom și egoist, care înfulecă și partea ce i se cuvine găinii, dar se înecă și e gata să moară. Iertătoare, bună, găina aleargă să-i aducă apă de la izvor. Numai că izvorul își condiționează ajutorul — cere o cană. Iar stăpîna cîinii vrea pantofi și pantofarul nu dă nimic, dacă nu primește în schimb vin. Rînd pe rînd, toți se arată a fi

egoști și numai un biet norișor bucălat se jertfește, transformîndu-se în ploaie. Cum se poate însă „călători” pe o scenă care, strînsă, încapă într-o valiză modestă? Cu ingeniozitate, păpușarii cehi au împărțit decorul într-o parte fixă — reprezentînd tufisuri, copaci, gîrdulețe — și într-una mobilă, ce amintea o foaie de carte. Foaia aceasta se rotea în jurul ei însăși, aducînd în scenă meru alt personaj pictat. Cîtă vreme găina vorbea cu fata, pe spatele decorului mobil era fixat pantofarul, apoi cînd „juca” pantofarul, se fixa în spate birtașul și așa mai departe. Personajele acestea pictate, plate, aveau cîte un element mobil, aplicat — o mînă, un picior, capul, de asemenea pictate, plate și decupate după contur.

Mai simplu însă decît decorul piesei jucate de păpușile plate, a fost cel al „Prințesei Sîmghălițoarea”, poveste în care, la modul fabulistic, e vorba de grafomanie, ca de o boală incurabilă. Ceea ce criticii literari nu reușesc să facă întru vindecarea grafomaniei, reușește un flăcău din popor, care — după spusele doctorului Malik — cunoștea bine sufletul femeii. El o convinge pe prințesă că, din cauza scrisului, are nasul roșu... Pasiunea beletristică se spulberă în fața acestei groaznice amenințări. În această satiră, actorii sînt păpuși îmbrăcate pe degete, iar scena, împărțită în trei (fiecăre decor avînd între pereți un unghi de 120°), e rulantă, personajele trecînd dintr-un decor într-altul. Ingeniosul constă nu numai în felul în care e împărțită scena sau în rotirea acesteia, dar și în caracterul șarjat al fantasticului. La un moment dat, apare un duh, chemat printr-o invocăție (cum se întîmplă, de pildă, și în povestea lui Aladin); duhul e îmbrăcat într-o cămașă de noapte, iar în creștet poartă o luminare aprinsă. Cînd vrăciul care-l chemase n-a mai avut nevoie de el, i-a stîns luminara dintr-o suflare.

Reprezentarea piesei lui Aristofan, „Parlamentul femeilor”, a adus în scenă niște

Ivan în mijlocul păpușilor-actori.

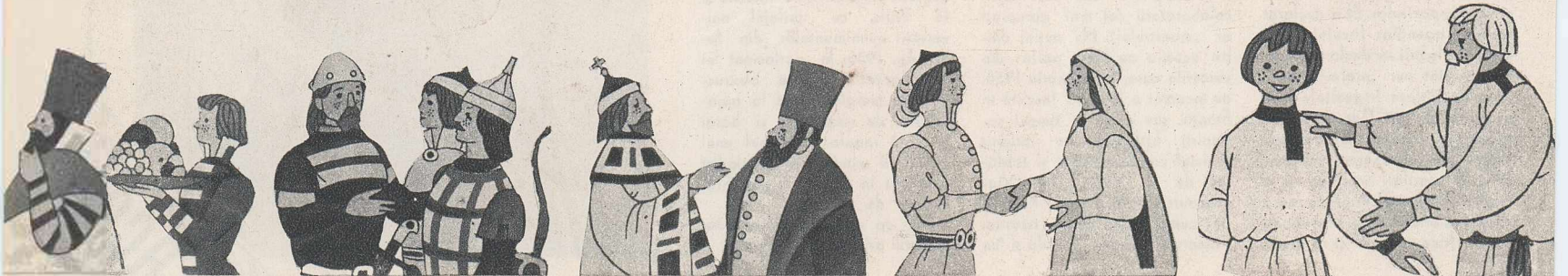
păpuși mari, care păreau uscățive, osoase. Aci mînuitorul se afla exact sub păpușă, capul acesteia fiind susținut de capul lui, cu ajutorul unui pivot lung, de lemn, avînd în partea de jos niște curele de prindere. În felul acesta ambele capete se mișcau o dată. Mînuitorul ținea mîinile foarte sus, ca să fie văzute de public, iar de ele erau prinse niște brațe subțiri — brațele păpușii — ce urcau la umerii acesteia. Cu asemenea mîini, meșteșugarilor din piesa lui Aristofan nu le venea de loc greusă ciocănească, să steargă praful, să care vase și, cu figurile lor imobile, de lemn, bănuiesc că ar fi putut păcăli mulți spectatori atenieni, obișnuiți să vadă actorii jucînd cu masca.

Dar dacă „Parlamentul femeilor” a stîrnit interes, înscenarea lucrărilor lui Cehov de-a dreptul a uimit. Schițe de Cehov, la teatrul de păpuși! Dar în lucrările acestea nu apar vrăci, nu se rotește decoruri. n-ai mișcare scenică, ca în Aristofan! Rămîne, în locul pantomimei, mima. Ei bine, păpușile mimau, clipeau, strănutau, se mirau, își umflau obraji, se posomorau, surideau, se încruntau, hoho-

teau — în mijlocul unui decer de două ori stilizat o dată un cadru în medalion ca al unui gobelin de acum jumătate de veac, iar în e un decer cu marginile decupate (neumplînd medalionul) strict realist: pian, lămnări, dosare, dulapuri, c la teatrul de oameni. Dacă n-ai fi știut că sînt păpuși ai fi crezut că ai de-a face cu actori grimați buf. Și de fapt, erau numai capete de cauciuc (obținute prin turnarea în tipare special mînuite mecanice și pneumatice) putînd să ajungă la o expresivitate pe care mulți actori ar invidia-o. În fața sălii aplaudase minute întreg doctorul Malik „s-a scuzat ansamblul era abia în fază experimentală cu adaptări după Aristofan și Cehov...”

Spectacolele mai sus pomenite nu sînt decît cîteva din repertoriul teatrului condus de doctorul Jan Malik Diversitatea păpușilor, meșterea regizorilor și mînuitorilor, interpretarea vocilor au arătat cît cîntărește tradiția în teatrul de păpuși au demonstrat încă o dată că teatrul de păpuși nu e un colțisor al artei rezervat pentru cei mici, ci o viguroasă tribună artistică.

Camil BACI

Tineretul patriei noastre

— Rezultatele concursului de portrete fotografice organizat de revista „Flacăra” și „Centrul de producție cinematografică” —

Examinând numeroasele fotografii sosite la redacție, iurii instituit pentru a hotărî rezultatele concursului a atribuit următoarele premii:

— Premiul III, un aparat de radio „Ilmenau” și un abonament pe un an la revista „Flacăra”, a fost decernat tov. Ioan Petcu din București, pentru fotografiile „Veghe” și „Muncă”.

Au mai fost, de asemeni, decernate mențiuni, fiecare dintre ele constând din suma de lei 250 și un abonament la revista „Flacăra” pe 6 luni, următorilor tovarăși:

— Henric Kovar, Timișoara, pentru fotografia „Fată în costum de sărbătoare”.

— Iosif Marx, Tg. Mureș, pentru fotografia „Portret în costum național”.

— Mircea Novac, București, pentru seria de portrete de tineri.

— Ion Miclea, Cluj, pentru fotografiile „Floarea-Soarelel” și „...Și ce față frumoasă are mama”

„Veghe”. Fotografie de Ioan PETCU-București.

„Muncă”. Fotografie de Ioan PETCU-București.

„Portret în costum național”. Fotografie de Iosif MARX-Tg. Mureș.

„Fată în costum de sărbătoare”. Fotografie de Henric KOVAR-Timișoara.

„Doctor Murgu” din piesa „Oameni de azi” de Lucia Demetrius. Fotografie de Mircea NOVAC-București.

...Și ce fată frumoasă are mama”.
Fotografie de Ion MICLEA-Cluj.

„Juhrai” din piesa „Așa s-a călit oțelul”, după romanul lui N. Ostrovski. Fotografie de Mircea NOVAC-București.

„Floarea-Soarelui”. Fotografie de Ion MICLEA-Cluj

SCRIITORI și CARTI

LA ANIVERSAREA „VIEȚII ROMÎNEȘTI”

Întotdeauna deschizi cu emoție o carte de amintiri literare. Bănuiești de la început că între filele ei vei găsi vechi cunoscințe, chipuri și aghi de scriitori, pe care ai văzut și le-ai încrustat în let printr-o carte, prin-un erou sau printr-o imagine... De aceea, se vede, că tura *Amintirilor de la viața Românească* de M. Sevastos ne-a solicitat cu un scind sentiment al interesului.

Parcurend însemnările memorabile ale vechiului redactor de redacție al revistei, pătrundem într-un climat erar în mijlocul cărui s-au făurit operele lor cele cunoscute G. Ibrăileanu, M. Sadoveanu, C. Hogaș, Topîrceanu.

Animat de dorința reperiții cât mai fidele a faptelor, autorul ne conduce pe telete prin odăile cu mese și fotolii desfundate, în care redacția și-a mutat așul de-a lungul anilor, invită să asistăm la aprinerea discuțiilor ale „amicilor”, rodate de acel spirit eferent care era Ibrăileanu, în sfârșit, ne poartă prin lăzile Birnovei și bălțile la Cristești, unde se făsurau, duminica, tradiționalele expediții cinegetice. *Viața redacțională*, cu tația și taclalele ei, n-are să poată farmeca așteptat. M. Sevastos nu și-ar menta amintirile cu înplări hazlii, uneori anecdotice, care dau cărții curiozități și vioiciune. Cititorul cunoscător, astfel, pe o foarte plăcută, de modul în care se lucrează în redacția *Vieții Românești*, de orientarea ei realistă, de prietenia și adversarii revistei, r-un cuvânt, de ce a înmănat publicarea ieșeană a acestui moment. Cu reptărită admirație evocă

Sevastos figura lui G. Ibrăileanu, adevăratul conștient al *Vieții Românești*.

M. Sevastos: *Amintiri de la viața Românească*, ESPLA, 1966.

datorită spiritului critic și perseverenței cărui revista a putut apărea, fără întrerupere, timp de aproape trei decenii.

Alături de cititorul lite-

rar al *Vieții Românești*, îl aflăm pe G. Topîrceanu, polemistul plin de vervă umoristică și redactorul iubitor de literatură, al cărui condei a adus mari servicii revistei. Lui Mihail Sadoveanu îi sînt închinete numeroase pagini, din care se desprinde în contururi monumentale figura neîn-

tecutului povestitor, care a contribuit, în cea mai mare măsură, la bunul prestigiu artistic al *Vieții Românești*. Rămîn de neuitat lecturile lui Sadoveanu din propria-i operă, pe care „amicii” în frunte cu Ibrăileanu le ascultau parcă uimiți, într-o desăvîrșită incantație.

Depănîndu-și amintirile,

M. Sevastos recheamă, rînd pe rînd, figurile tuturor aceluia care, prin scrisul sau prin vorba lor înțeleaptă, au ajutat la propășirea revistei. Astfel îi regăsim pe Calistrat Hogaș — dascălul de „latinie”, înzestrat cu un umor sănătos și de bun gust — pe dr. I. I. Mironescu, autorul hazliului *Tulie Radu Teacă*, pe profesorul Costică Botez, om cultivat și vînător strașnic, pe Spiridon Popescu și pe Gheorghe din Moldova, pe Demostene Botez și pe Otilia Cazimir, și încă pe alții care au lucrat cu sîrg alături de Ibrăileanu.

M. Sevastos a izbutit să desprindă, din noianul amintirilor sale bogate, imaginile cele mai luminoase, care confirmă că redacția revistei ieșene a fost, în acea vreme, „un laborator de literatură bună”, o tribună a realismului, frecventată și de marii scriitori ai generației dinaintea celei ce a constituit cercul *Vieții Românești*: Caragiale, Vlahuță, Coșbuc, Delavrancea. Astfel autorul subliniază încă o dată caracterul progresist al revistei care sărbătorește în această lună 50 de ani de la apariție (1906-1956).

Evident că în orientarea ideologică a *Vieții Românești* au existat serioase greșeli, determinate, în primul rînd, de prezența lui C. Stere, teoreticianul național-țărănist de mai tîrziu. Această împrejurare nefastă, care, din fericire, n-a avut urmări grave asupra operei literare în revistă, este discutată pe larg și cu justete de către D. Micu, în cuvîntul introductiv.

Chiar dacă „Amintirile” lui M. Sevastos lasă impresia că autorul supralicitează uneori anecdotică mai puțin semnificativă, chiar dacă repetă o seamă de lucruri cunoscute din însemnările altor scriitori (G. Topîrceanu: „Cum am devenit ieșean”, Ionel Teodoreanu: „Masa umbrelor” etc.), totuși nu le poți citi fără un legitim interes. Cititorul descoperă în această carte un document istoric-literar, poate incomplet, dar instructiv prin informațiile lui și de o incontestabilă utilitate.

AI. SÂNDULESCU

MEDALIONUL NOSTRU

DMITRI FURMANOV

Recitești cartea despre Ceapaev și, în înfrigurarea lecturii, trăiești, cu toată dinamică lor intensitate, vremurile de glorie revoluționară ale luptelor date pentru apărarea Puterii Sovietice, împotriva gardiștilor albi și a intervențiștilor. Ca și masele de soldați conduse de el, comandantul sovietic Ceapaev — această figură de forță legendară — îți dă explicația puterii sale: legătura lui frățească, întru același țel social, cu masele conduse.

Sînt numai 30 de ani de la moartea lui Dmitri Furmanov și îl socotim un clasic al romanului eroic. Timpul i-a verificat cartea despre Ceapaev, deplin. Încă în 1950, traducerea după opera lui Furmanov în Uniunea Sovietică erau făcute în 40 de limbi, tipărite în 218 ediții, înglobînd un tiraj total de 3.481.000 exemplare!

Puterea acestei opere izvorite nemijlocit din realitate se datorește și modului cum a fost educat talentul literar al lui Furmanov. Născut în 1891, el intră la vîrsta de 21 de ani, în Universitatea din Moscova și acolo începe să activeze în cercul studenților revoluționari. Apoi războiul îl poartă pe felurite fronturi, cu funcția de sanitar. După război, se întoarce în ținurile natale, unde se întâlnește cu M. V. Frunze. Iar cînd acesta e numit, în 1918, comandant de armată, pleacă cu el pe frontul războiului civil. Acolo îl cunoaște pe Ceapaev, cu care leagă o strînsă prietenie. Războiul civil, Furmanov îl face pe diferite fronturi, în calitate de comisar militar, și în tot răstimpul acesta ține cu regularitate scrupuloasă un jurnal, care devine apoi — pentru scriitorul Furmanov — o excelentă arhivă de fișe literare.

După terminarea războiului civil, începe munca scriitoricească a fostului soldat al bătăliilor revoluționare. Activitatea literară o continuă atît de firesc pe cealaltă, militară, încît, gîndindu-te la această continuitate organică, înțelegi deodată clar personalitatea — dintr-o singură bucată de oțel — a lui Furmanov. Scriitorul lucrează

cu pasiune, sacrificîndu-și orele de somn, și scrie frumoasa carte despre Ceapaev. Iată ce notează el în jurnalul său, la 21 septembrie 1922: „Cînd mă scot, mă gîndesc la Ceapaev, cînd mă culc, tot la el mă gîndesc, cînd șed, umblu, ori stau întins, în fiecare clipă, dacă nu am vreo altă ocupație urgentă, mă gîndesc numai la el, la el...” De aci se vede ce truditore tenace era scriitorul Dmitri Furmanov.

La apariția lui „Ceapaev” al său, Furmanov e îngrijorat — nu pentru sine, ci pentru cititori. Dar cartea culege succes după succes. Apoi Furmanov scrie altă povestire, „Răzvrătirea”; după aceea, nuvela „Debarcarea roșie” și altele.

„Ceapaev” al său este însă cartea care-l consacră pentru secole.

Răsfoindu-i a nu știu cîta oară paginile, te copleșește sentimentul măreției. Intelligent, sincer, înzestrat cu un temperament de flăcări, Furmanov a știut să surprindă liniile grandioase și durabile ale noii realități. Luptătorul Furmanov a dat naștere nu numai unei cărți, ci unei bune arme de luptă. Recitînd pe „Ceapaev”, te gîndești fără voie la cuvintele pe care le-a spus despre Furmanov scriitorul sovietic A. Serafimovici — binecunoscutul autor al „Torentului de fier”: „...a fost unul și același în munca de partid ca și în bătălie, ca și, cu pana în mînă, la masa lui de scriitor. Unul și același: combatant revoluționar, constructor revoluționar, deopotrivă neînfrînt și deopotrivă de suplu”.

Viața nu i-a permis să realizeze mai mult, căci Furmanov a murit la vîrsta de treizeci și patru de ani. Dar ceea ce ne-a lăsat moștenire capătă tot mai multă putere cu fiecare an ce trece. Celor trei decenii trecute de la moartea scriitorului li se vor adăuga alte decenii și veacuri, dar destinul nemuritor al operei sale e de pe acum vădit.

Victor KERNBACH

Din vitrinele librăriilor

La „Ciartosa“, un vechi și murdar hotel venețian, nu era chip să capeți puțină cerneală. La urma urmei, ce nevoie aveau acolo de cerneală? Ca să scrie notele de plată umflăte ale pasagerilor?

Cînd Christian Andersen se instalase la „Ciartosa“, se mai afla, ce-i drept, puținică cerneală în călimara de cositor. Și începu să scrie cu ea o poveste. Dar, pe măsură ce se scurgeau ceasurile, manuscrisul povestirii devenea, văzînd cu ochii, din ce în ce mai spălăcit. Asta din pricină că Andersen mai subțiasse de cîteva ori cerneala cu apă. Așa că nu mai dovedi s-o termine — iar finalul vesel al povestirii rămase undeva, pe fundul călimării.

Andersen zîmbi și se hotărî să-și intituleze viitoarea sa povestire: „Povestea rămasă pe fundul unei călimări uscate“.

El îndrăgi Veneția și-o porecli „lotus veșted“.

Deasupra mării, se învîrtejeau nori de toamnă. Apa stătută clipea în canale și pe la răspîntii sufla un vînt rece. Dar cînd razele soarelui răzbăteau cerul închis, de sub mușchi apărea marmura roz și orașul părea, privit de la fereastră, un tablou pictat de bătrînul maestru venețian Canaletto.

Da, era un oraș minunat, deși oarecum trist. Venise însă vremea să-l părăsească de dragul altor orașe.

Așa că Andersen nu simți o deosebită părere de rău cînd trimise una dintre slugile hotelului să-i cumpere un bilet, pentru diligența ce pleca seara înspre Verona.

Așa hotel, așa slugă. Era un băiat leș și totdeauna bine dispus; ce-i drept, cam lung de mîna, dar cu o față deschisă și naivă. Totuși, nu dereticase niciodată prin camera lui Andersen și nici măcar nu se ostenise să-i măture podeaua din dale de piatră.

Din portierele roșii de catifea, își luau zborul roțiri aurii de molii. Andersen era silit să se spele într-un lighean de faianță crăpat, pe care erau pictate niște femei durdulii scaldîndu-se. Lampa de ulei era spartă. În schimb, pe masă se găsea un candelabru greu din argint, cu un muc de luminare de seu care nu fusese curățat, pesemne, de pe timpul lui Tizzian.

De la etajul întii, unde se afla o „osteria“¹⁾ de mîna a treia, răbufnea mirosul de carne de berbec prăjită și de usturoi. Toată ziua răsuna acolo hohote de ris asurzitoare și nu mai conținea cearta dintre femeile ce purtau corsaje de catifea năprilite și legate-n doru' lelii cu niște șireturi rupte.

Uneori, se luau la bătaie, păruindu-se în lege. Cînd se întimpla ca Andersen să treacă pe lângă ele, se opră locului și privea cu încîntare la părul lor zbîrlit, la fețele îmbujorate de mînie și la ochii lor, în care ardea setea răzbunării.

Desigur, însă, că spectacolul cel mai minunat erau lacrimile de mînie ce le țîșneau din ochi și se prelingeau de-a lungul obrazilor, întocmai unor micuțe boabe de diamant.

Zărindu-l pe Andersen, femeile se potoleau. Le turbura acest domn uscățiv și elegant, cu nas subțire. Îl considerau un fel de scamator în trecere prin oraș, deși îi spuneau, pline de respect, „signor poet“. După părerea lor, era însă un poet cam ciudat. Nu-i clocotea sîngele în vine. Nu știa să cînte la chitară barcarole care să-ți zdrobească inima și nici nu se îndrăgostea, pe rînd, de fiecare dintre ele. O singură dată, numai, și-a scos trandafirul roș ce-l purta la butonieră și l-a dăruit celei mai slute fete, care spăla vasele; și-n afară de asta, mergea, biata, șontic-șontic, ca o rață.

¹⁾ Osteria — ospătărie (Ital. — N. R.)

Diligenta de noapte

— povestire —

de Konstantin PAUSTOVSKI

Ilustrații de V. KLIMAȘIN

După ce sluga plecă să cumpere biletul, Andersen se repezi la fereastră și dădu la o parte perdeaua grea. Îl zări pe băiat cum mergea, fluierînd nepăsător de-a lungul canalului, și cum, în trecere, o ciupi de sîn pe vînzătoarea de creveți, femeia aceea cu fața roșie. Pentru asta, primi o scatoalcă asurzitoare.

Apoi, sluga se porni să scuipe, îndelung și foarte concentrat, de pe podul arcuit, drept în canal, străduindu-se să nimerască o jumătate de găoace de ou, care plutea pe lângă stîlpi.

În cele din urmă, o nimeri și o scufundă. Apoi, sluga se apropie de un băiețuș cu pălăria ruptă, care pescuia. Se așeză lângă el și-și fixă stupid privirea la pluta unditei, așteptînd să cadă-n cursă vreun pește rătăcit.

— O, doamne! — exclamă cu disperare Andersen. E oare cu puțință să nu pot pleca astăzi din pricina imbecilului ăsta?

Andersen deschise larg fereastra. Geamurile zăngăniră atît de puternic, încît sluga, auzînd zgomotul, își săltă privirea. În clipa aceea, Andersen își ridică mîinile și-l amenință mînios, gesticulînd cu pumnii.

Slugă smulse pălăria de pe capul băiețușului și, plin de entuziasm, îi făcu semn cu ea lui Andersen, apoi o îndesă din nou pe capul picului, și, făcînd un salt, dispăru după colț.

Andersen începu să ridă. Nu era de loc supărat. Pe zi ce trecea, patima lui pentru călătoria devenea din ce în ce mai puternică. Și una din cauze era și fleacurile astea hazlii.

Călătoriile făgăduiau întotdeauna surprize. Niciodată nu po să știi cînd va străfulgera pe șosele privirea vicleană a unei femei, cînd vor apărea în depărtare turnurile unui oraș necunoscut sau, la orizont, se vor legăra catargele vapoarelor; cine știe cînd vor veni versuri îți vor trece prin cap văzînd o furtună dezlănțită deasupra Alpilor, sau ce voce îți va cînta, răsunînd asemenea un clopoțel de călătorie, cîntecul unui iubiri neîmplinite.

Sluga aduse biletul pentru diligență, dar nu mai dădu nici un rest. Andersen îl apucă de guler și scoase politicos pe coridor. Acolo îi dădu una după ceafă și slugi zbură pe scări, sărînd peste treptele subrede și cîntînd în gura mare.

Cînd diligența părăsi Veneția începu să picure ploaia. Peste cîmpia mlăștinoasă, se lăsa noaptea.

Vizitiul spuse că, de bună seamă, numai dracul putuse născoci ca diligența de Verona să plece noaptea.

Pasagerii nu-i răspunseră nimic. Vizitiul tăcu un timp, apoi scînd pînd iritat, îi anunță că, în afară de mucul din felinarul de tînichie, nu mai sînt și alte luminări.

Pasagerii nu dădură nici o atenție celor spuse de el. Atunci vizitiul începu să-și exprime înuiala că pasagerii săi n-ar fi chiar în toate mințile, adăugînd că Verona este o fundătură lipsită de viață, unde oamenii cumsecăda n-au ce căuta.

Pasagerii șiau că lucrurile stau așa, dar nimeni nu căută să contrazică pe vizitiu.

Călătorii erau cu totul teroși Andersen, un preot mai în vîrstă foarte posac, și o doamnă învîlăuită într-o manta neagră.

Lui Andersen, femeia-i părea cînd tînără, cînd trecută, cînd frumoasă, cînd urîțică. Tot jocos ăsta se datora flăcăruii neastîmpărate care juca în felinarul de tablă. De fiecare dată, bunul plac al lămpii o lumina pe doamnă altfel mereu alt fel.

— Oare n-ar fi cazul să stingi mucul? — întrebă Andersen. Acum nu mai este necesar. Și, mai ziu, dacă va fi nevoie, nu mai avea ce aprinde.

— Asta-i o idee care n-ar fi trebuit niciodată prin capul unui italian — exclamă preotul.

— De ce?

— Italianii nu sînt capabili să prevadă ce-și dau seama abia cînd totul e prea tîrziu și atunci se pornesc să urle.

— După cum se vede — spuse Andersen sfîștindu-și voastră nu aparține acestei nații ușuratic.

— Sînt austriac! — răspunse preotul, mîni. Conversația se întreprinse. Andersen sufla în luminare. După o oarecare tăcere, doamna spuse:

— Prin părțile astea ale Italiei, e mai bine să călătorești noaptea fără lumină.

— Oricum, tot ne trădează zgomotul roților obiectă preotul și adăugă — de altfel e mai de cuvîntă ca doamnele care călător să-și ia cu ele un însoțitor, vreo rudă sau, puțin, o slugă.

— Însoțitorul meu — răspunse doamna și zîmbi cu șiretenie — se află lângă mine. Vorbea de Andersen.

Acesta își scoase pălăria și mulțumi pentru aceste cuvinte necunoscutei sale tovarășe drum.

După ce mucul de luminare se stînsese, suferințele și mirosurile se întetiră, bucurîndu-se pe deodată de dispariția unui rival. Deveniră și mai puternic tropotul copitelor, scrișnetul roților pe pietre clinchetul arcurilor și darabana intermitentă a ploii, pe acoperișul diligenței. Mai avînd pătrunse prin ferestre aroma ierburilor ude și noroiului.

— Extraordinar! — spuse Andersen — m-așptam să simt în Italia parfumul crîngurilor portocali și, cînd colo, respir aerul patriei ele nordice.

— Imediat se va schimba totul — spuse doamna. Urcăm acum dealul. Apoi, aerul va mai cald, acolo sus.

Cali mergeau la pas. Intr-adevăr, diligența ca panta dulce a unui deal.

Cu toate acestea, noaptea nu fu mai luminoasă. Împotriva, de amîndouă părțile drumului se iră niște ulmi bătrîni. Sub crengile-nfrunzite, întunericul atîrna dens și nemișcat, schimbînd apte abia auzite cu frunzele și picurii de ploaie. Andersen coborî ferestruica. O rămurică de m aruncă o privire-n diligență și-i mîngîie razul.

Andersen smulse cîteva frunze ca amintire. Ca cum se întîmplă multor oameni cu imagiția vie, în timpul călătoriilor, avea patima lecționării tuturor fleacurilor. Dar aceste scururi aveau o însușire miraculoasă: înviau scutul, reinnoiau în suflet starea sufletească care o avusese Andersen în momentul cînd rînsese bucățica aceea de mozaic, o frunză de ulm sau o potcoavă de măgar.

„Noaptea!” — se gîndi Andersen. Acum, în-

tunericul ei era mai plăcut decît lumina soarelui. Întunericul îi îngăduia să cugete la toate, iar în clipele cînd Andersen se plictisea, noaptea îl ajuta să născocoască fel de fel de istorii în care el era eroul principal.

Andersen se închipuia, în aceste istorii, întotdeauna ca un tînăr frumos și plin de însuflețire, care împărțea cu dărnicie în jurul său acele cuvinte îmbătătoare pe care criticii sentimentali le denumesc „florile poeziei”.

În realitate, însă, Andersen era foarte urît și cunoștea foarte bine acest lucru. Era lung peste măsură și timid. Mîinile și picioarele i se bălăbăneau, așa cum se poate vedea la o păpușă de lemn. În patria sa, păpușile astea care reprezentau niște omuleți erau poreclite de copii „humpelman”-i.

Bucurîndu-se de aceste calități, nici nu se putea gîndi vreodată s-atragă atenția femeilor. Și, totuși, de fiecare dată, inima-i tresărea jignită, cînd acestea treceau pe lângă el ca pe lângă un stîlp de felinar.

Andersen ațipi.

Cînd se trezi, văzu mai înainte de toate o stea mare, verde. Flăcăruiă ei juca chiar deasupra pămîntului. De bună seamă că era un ceas tîrziu din noapte.

Diligența se oprise. De afară, se-auzeau glasuri. Andersen trase cu urechea. Vizitiul se tocmea cu cîteva femei ce opriseră în drum diligența.

Atît de sonore și insistente erau vocile acestor femei, încît toată tocmeala asta melodică amintea un recitativ dintr-o operă veche.

Vizitiul nu se învoia să le ducă pînă-ntr-un tîrgușor, pesemne foarte prăpădit, judecînd după plata pe care i-o ofereau ele. Femeile vorbeau care mai de care, spunînd că tustrele au pus bani laolaltă și că nu pot plăti mai mult.

— Ajunge! — îi spuse Andersen vizitiului. Am să-ți plătesc eu diferența pînă la suma pe care o pretinzi cu-atîta obraznicie. Și am să-ți mai dau ceva și pe deasupra, dac-ai să încetezi să vorbești grosolan cu călătorii și să tot trăn-cănești la baliverne.

— Bine, frumoaselor, — spuse vizitiul femeilor. Urcăți-vă. Mulțumiți Madonnei c-ați dat peste prințul ăsta străin, care e obișnuit s-arunce cu banii. Și asta, pentru că nu vrea să întîrzie diligența din cauza voastră. C-altminteri, are nevoie de voi, ca de niște macaroane din anul trecut.

— O. Isuse! — gemu preotul.

— Așezați-vă lângă mine, fetelor, — spuse doamna. O să ne fie mai cald așa.

Fetele, șoptînd între ele și trecîndu-și una altele lucrurile, urcară în diligență, dădura binețe, mulțumiră lui Andersen și se așezară fără să mai scoată o vorbă.

Îndată, se răspîndi un miros de caș de oaie și de levănțică. Deși era întuneric, Andersen vedea scînteierea mată și intermitentă a pietricelelor de la cerceii țeftini ai fetelor.

Diligența porni. Pietrișul începu să scrișnească din nou sub roți. Între fete se iscă o șușoteală neîntreruptă.

— Vor să știe — spuse doamna, și Andersen își dădu seama că ea zîmbește în întuneric — cine sînteți dumneavoastră. Dacă e adevărat că sînteți un prinț străin. Sau sînteți numai un oarecare, forestiere²⁾ călător!

— Sînt un prezicător — răspuse Andersen, fără să se gîndească prea mult. Știu să ghicesc viitorul și să văd prin întuneric. Dar nu sînt un șarlatan, ci pur și simplu un poet, doamnă. Și se prea poate ca, de felul meu, să fiu și un prinț sărac din țara în care a trăit cîndva Hamlet.

— Dar ce puteți vedea pe întunericul ăsta? — îl întrebă mirată una dintre fete.

— Chiar și pe dumneata — răspuse Andersen. Te văd atît de clar, încît inima mi se umple de încîntare în fața farmecului dumitale.

Spunînd aceste cuvinte, Andersen simți cum i se răcește fața. Se apropia starea de care era cuprins de fiecare dată cînd făurea poemele și istorisirile sale.

În această stare, se contopea o ușoară neliniște, ivită de nu se știe unde, cu suvoitul înspumat al cuvintelor și, laolaltă, formau sentimentul neobișnuit al acelei forțe poetice ce alcătuiă puterea sa asupra inimii omenești.

Totul se întîmpla ca într-una din povestirile sale magice, cînd capacul unei lăzi vechi se deschidea cu zgomot; acolo se aflau păstrate gînduri nemărturisite și simțăminte adormite, acolo erau ascunse toate lucrurile fermecătoare ale pămîntului, florile lui, culorile și sunetele, brizele parfumate, întinderile mărilor ce mîngîie sufletul, freamătul pădurilor, chinurile iubirii și gînguritul increzător al copiilor.

Andersen nu știa cum se numește această stare. Unii îi spuneau inspirație, alții, extaz, iar alții, darul de a improviza.

— M-am deșteptat și-n puterea nopții am auzit glasurile voastre, pe neașteptate — spuse liniștit Andersen, după ce tăcu o vreme. A fost de ajuns pentru mine, dragele mele fetițe, să vă cunosc și, chiar mai mult decît atît, să vă îndrăgesc ca pe niște trecătoare surori ale mele. Vă văd bine și vă știu. Iată, dumneata, fată cu părul bălai. Îți place mult să rizi și atît de mult iubești tot ce-i viu, încît și sturzii sălbatici vin să ți se-așeze pe umeri, cînd lucrezi în grădină.

— Vai, Nicolina, e vorba de tine! — șopti una dintre fete.

— Dumneata, Nicolina, ai o inimă fierbinte și delicată — continuă Andersen, tot atît de liniștit. Dacă iubitului dumitale i s-ar întîmpla vreo nenorocire, atunci ai merge, fără să stai pe gînduri, la mii de leghe peste munții acoperiți

²⁾ Forestiere — străin (ital. — N. R.).

de zăpadă și prin pustiurile de nisip, pentru a-l găsi și a-l scăpa. Adevărat vorbesc?

— Păi, m-aș duce... — biigui sfielnică Nicolina. Dacă așa credeți dumneavoastră.

— Anul trecut — o întrerupse cea de-a doua fată — s-a topit prea repede zăpada în Alpi și atunci riul s-a revărsat și a înecat o mulțime de pământ. Iar pe-o insulă, rămăsese un vițel. Apa îi ajunsese la genunchi și vițelul mugea atât de jalnic, încât Nicolina trecu vadul pînă la el, cu apa pînă la gît, și-l aduse de acolo pe brațe. Grozav mai spumega apa.

— Păi, ăla a fost vițel... — biigui Nicolina.

— Cum vă cheamă, fetelor? — întrebă Andersen.

— Nicolina, Maria și Ana — răspunse cu plăcere, pentru toate, una dintre ele.

— Ei, Maria. N-aș fi vrut să vorbesc de frumusețea dumitale. Vorbesc prost limba italiană. Dar chiar din tinerețe m-am jurat dumnezeului poeziei să proslăvesc frumusețea pretutindeni unde o găsesc.

— Isuse! — spuse încet preotul. L-a mușcat o tarantulă. Și-a ieșit din minți.

— Sînt femei care au o frumusețe cutremurătoare. Aproape totdeauna sînt firi închise. Patima care le arde o trăiește în doi și parcă le pîrjolește fața pe dinăuntru. Iată, Maria, dumneata așa ești. Desori se întîmplă ca soarta acestor femei să fie neobișnuită. Ori prea tristă, ori prea fericită.

— Dar dumneavoastră, domnule, ați înfluit vreodată asemenea femei? — întrebă doamna.

— Chiar acum — răspunse Andersen. Cuvintele mele nu se referă numai la Maria, ci și la dumneavoastră.

— Cred că nu spunți lucrurile astea pentru a scurta noaptea prea lungă — vorbi doamna, cu voce tremurătoare. Ar fi prea crud pentru fata asta minunată. Și pentru mine — adăugă ea, cu jumătate glas.

— Niciodată, încă, doamnă, n-am fost atât de serios ca în minutul acesta.

— Cum va fi atunci? — întrebă Maria. Voi fi fericită sau nu?

— Dumneata vrei să primești prea mult de la viață, deși ești o simplă fată de țaran. Așa că îți va fi greu să fii fericită. Dar ai să-nțelegi în viață omul demn de inima dumitale. De bună seamă că alesul dumitale va fi un bărbat minunat. Poate un mare pictor, un poet sau un luptător pentru independența Italiei... Dar s-ar putea să fie și un simplu păstor sau un marinar — asta n-are importanță, la urma urmei — va fi însă un om cu sufletul mare.

— Domnule — spuse Maria încet, dar apăsător. Nu vă văd, așa că nu-mi este rușine să vă-ntreb. Ce-i de făcut, dacă un astfel de om a și pus stăpînire pe inima mea? L-am văzut numai de cîteva ori și nici nu știu unde se află acum.

— Caută-l! — exclamă Andersen. Găsește-l și el te va iubi!

— Maria! — spuse cu bucurie Ana. Asta e pictorul cel tînăr, de la Verona, care trăia...

— Taci! — se răsti la ea Maria... De unde știi tu că este din Verona?

— Verona nu-i un oraș atât de mare încît să nu poată fi găsit un om — spuse doamna. Ține minte numele meu. Mă cheamă Elena Guiccioli. Stau la Verona. Oricine îți poate arăta casa mea. Dumneata, Maria, să vii la Verona și să locuiești la mine, pînă va veni clipa fericită pe care ți-a prezis-o scumpul nostru tovarăș de drum.

Maria găsi pe întuneric mîna Elenei Guiccioli, o mîngîie și apoi își apăsă această mîna micuță și răcoroasă pe obrazul ei înfierbîntat.

Tăceau cu toții. Andersen băgă de seamă că steaua cea verde apusese. Se confundase undeva, dincolo de marginea pămîntului. Asta însemna că noaptea trecuse de jumătate.

— Dar mie nu-mi prezici nimic? — întrebă Ana, cea mai guralivă dintre fete.

— Dumneata vei avea mulți copii — răspunse cu fermitate Andersen. Vor sta la rînd, unul după altul, la cana cu lapte. Va trebui să pierzi mult timp să-i speli și să-i piepteni pe toți. Dar te va ajuta și viitorul dumitale soț.

— Nu cumva Pietro? — întrebă Ana. Mare nevoie am eu de molful ăsta de Pietro!

— Și va mai trebui să-ți pierzi mult timp ca să-ți săruti de cîteva ori pe zi, pe toți micuții ăștia, bălțeii și fetițe, să-i sărui pe ochișorii lor strălucind de curiozitate.

— În teritoriile papale, discursurile astea smintite n-ar fi fost cu puțință — spuse iritat preotul, dar nimeni nu dădu nici o atenție vorbelor sale.

Fetele porniră să șușotească din nou între ele, întrerupîndu-se pentru a slobozi nesfîrșite hohote de ris. Pînă la urmă, Maria zise:

— Acum, am vrea să știm ce fel de om sînteți dumneavoastră, domnule. Căci noi nu putem vedea pe întuneric.

— Sînt un poet rătăcitor — răspunse Andersen. Am părul des și numai cîrlionți, sînt tînăr, cu fața închisă și bronzată. Ochiul mei albaștri rîd aproape totdeauna, deoarece sînt lipsit de griji și, deocamdată, nu iubesc pe nimeni. Singura mea ocupație e să le fac oamenilor mici daruri și să comit fel de fel de fapte neobișnuite, numai în scopul ca ele să-i bucure pe semenii mei.

— Ce fel de fapte, de pildă? — întrebă Elena Guiccioli.

— Cum să vă spun? Iată, de pildă, vara trecută am locuit la un pădurar, o cunoștință, în Jutlanda. O dată, mă plimbam în pădure și am dat peste o poiană unde răsăriseră o mulțime de ciuperci. Chiar în aceeași zi, m-am întors în poiană și am ascuns, sub fiecare ciupercă, ba o bomboană învelită în poleială, ba o curmală, fie un buchetel de flori de ceară sau un degetar cu o panglică de mătase. În dimineața următoare, m-am dus în poiană cu fetița pădurarului. Avea șapte ani. Și sub fiecare ciupercă, dădea peste o seamă de lucruri neobișnuite. Numai curmala lipsea. O furase, pesemne, vreo cioară. Să fi văzut flacăra de bucurie ce ardea în ochii ei! Am convins-o că toate lucrurile astea au fost ascunse de gnomi^{*)}.

— Ați înșelat o făptură nevinovată! — spuse indignat preotul. E un mare păcat.

— Nu, n-a fost o înșelăciune. Își va aminti de întîmplarea asta toată viața. Și vă asigur că inima ei nu se va împietri ca inima celor care n-au trăit asemenea povești. Afară de asta, sfinția voastră, trebuie să remarce că nu-mi prea stă-n obicei s-ascult sfaturi necerute. Diligența se opri. Fetele nu mișcau de parcă erau vrăjite. Elena Guiccioli tăcea, cu capul mult plecat.

— Ei, frumoaselor! — strigă vizitiul. Treziți-vă! Am ajuns!

Fetele începură din nou să șușotească între ele și se ridicară.

Pe neașteptate, brațe puternice și delicate îl cuprinsură în întuneric pe Andersen, pe după grumaz, și niște buze fierbinți se lipiră de buzele lui.

— Mulțumesc! — șoptiră buzele acestea fierbinți și Andersen recunoscu glasul Mariei.

Nicolina îi mulțumi și ea și-l sărută cu fe-reală și dezmiardător, gîdilîndu-i fața cu părul, iar Ana, puternic și zgomotos. Fetele coborîră. Diligența porni repede pe șoseaua pietruită. Andersen privi prin fereastră. Nu se vedea nimic, afară de virfurile copacilor pe fondul albastru închis al cerului, care începea să se lumineze puțin.

S-apropia revărsatul zorilor.

Verona îl uimi pe Andersen prin clădirile ei minunate. Solemnul fațade rivalizau între ele.

Arhitectura asta proporționată avea menirea să contribuie la crearea unei atmosfere de liniște a sufletului. Dar în sufletul lui Andersen nu era liniște.

Pe seară, Andersen sună la poarta vechii case Guiccioli, în ulicioara strîmtă ce urca spre cetate.

Poarta îi fu deschisă chiar de Elena Guiccioli. O rochie de catifea verde îi îmbrăca strîns trupul zvelt. Reflexul catifelei îi lumina privirea în așa fel, încît lui Andersen i se păru că ochii îi sînt cu totul verzi, ca ai Walkyriilor, și nespuse de frumoși.

Ea îi întinse amîndouă mîinile, îi cuprinsese palmele între degetele ei răcoroase și își conduse oaspetele într-un mic salon.

— Mi-a fost atât de urît — spuse ea simplu și zîmbi vinovată. Ți-am simțit lipsa.

Andersen pâlî.

Tot timpul zilei se gîndise la ea cu o neli-niște înăbușită.

Știa că poți iubi atât de mult fiecare cuvînt al femeii îndrăgite, fiecare fir de geană pe care l-a pierdut, orice fir de praf de pe rochia ei, încît să te doară coardele inimii. Înțelegea asta. Se gîn-

dea că astfel de iubire, dac-o lași să se înfierbîntă, nu va putea fi cuprinsă de inima lui. Îi v aduce atîtea chinuri și bucurii, lacrimi și rî flori și spini, încît nu va avea destule puteri să poată suporta toate schimbările și întîmplările ei neașteptate.

Și, cine știe, poate că din cauza acestei iubiri paradisul atât de multicolor al istorioarelor sale se va-ntunece, va dispărea și nu se va mai întoarce niciodată. Și atunci, ce se va mai întîmpla?

Degeaba, căci la urma urmei, iubirea îi va rămîne fără răspuns. De cîte ori nu i s-a mai întîmplat la fel în viață? Femeile de genul Elenei Guiccioli sînt dominate de capricii. Într-o tristă zi, ea va observa că e urît. Cui și lui îi era scrierea de felul cum arăta. De mulți ori, simțea în spatele său priviri batjocoritoare. Atunci, mersul îi se întepenise, de parcă ar fi avut picioare de lemn, se împiedica și-i venea să intre-n pămînt.

„Numai în imaginație — se gîndi el — dragostea poate fi veșnică și veșnic înconjurată de nimbul strălucitor al poeziei. Pare-se că mult mai bine mă pricep să imaginez iubire decît s-o trăiesc în realitate“.

De aceea, venise la Elena Guiccioli cu hotărîrea nestrămîtată s-o vadă și să plece, pentru ca să n-o mai întîlnească niciodată.

Nu-i putea vorbi deschis despre toate astea. Doar nu se petrecuse nimic între ei. Abia ie se înțeleseră în diligență și nu-și vorbise nimic unul altuia.

Andersen se opri în pragul salonului și pri-juru-i. Într-un colț, se vedea, în lumina candelabrelor, un cap de marmură al Dianei, palidă de emoție în fața propriei frumuseți...

— Cine a imortalizat figura dumitale această Diană? — întrebă Andersen.

— Canova — răspunse Elena Guiccioli. Își plecă privirea. Părea că ghicise tot ce petrecea în sufletul lui.

— Am venit să-mi iau rămas bun — spuse Andersen, cu glasul înăbușit. Fug din Verona.

— Am aflat cine ești — vorbi Elena Guiccioli privind-l în ochi. Ești Christian Andersen vestitul povestitor și poet. Se pare însă că viața dumitale te temi de povești. Nu destulă putere și îndrăzneală ca să iubești.

— Asta-i crucea mea, și-i grea — recunoscu Andersen.

— Atunci, rătăcitorul și dragul meu poet spuse ea, îndurerată, punîndu-și mîna umărul lui Andersen — fugi! Salvează-te. Să-ți ridici ochii totdeauna. Nu te mai gîndi mine. Dar dacă ai să suferi de bătrînețe, sărăcie sau de boală, n-ai decît să spui un singur cuvînt și am să vin, ca și Nicolina, străbătînd pe jos mii și mii de leghe, peste munții acoperiți de zăpadă și prin pustiurile de nisip, ca să aduc o mîngîiere.

Se lăsă în jilt și-și ascunse fața în mîinile lumînărilor ardeau în candelabre.

Andersen observă cum printre degetele Elenei Guiccioli, atât de subțiri, se prelinsă o lacrimă și căzu, rostogolindu-se strălucitoare, pe ca-feaua rochiei.

Se duse spre Elena Guiccioli și-și apăsă pătimaș buzele pe picioarele ei calde, puternic și gingașe. Fără să-și deschidă ochii, ea întir-mîinile, îi cuprinsese capul și-l sărută gură.

O altă lacrimă fierbinte îi fripse fața. Andersen simți apoi gustul ei sărat.

— Du-te — șopti ea. Să te ierte dumnezeu poeziei nec-ai făcut.

El se ridică, își luă pălăria și ieși repede.

În toată Verona, răsunau dangătele clopote pentru vecernie.

Nu s-au mai văzut niciodată de atunci, c-s-au gîndit unul la altul tot timpul.

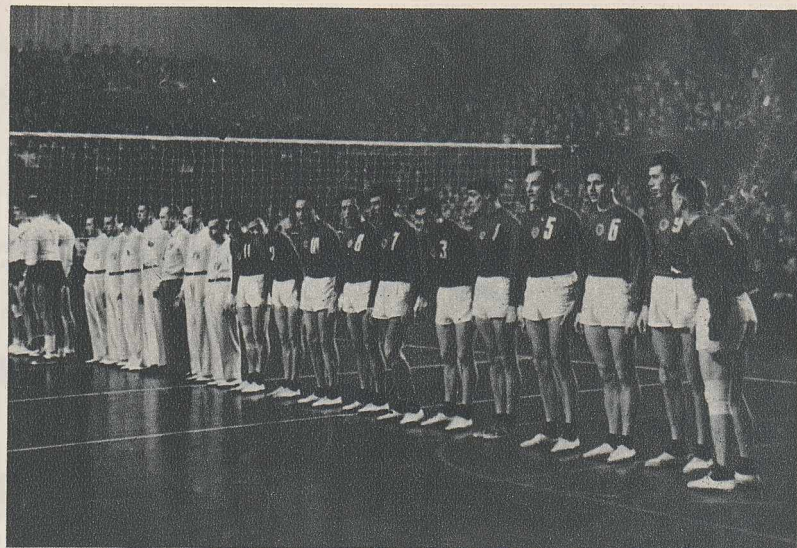
De aceea, poate, i-a spus Andersen un tînăr scriitor, cu puțin timp înainte de moarte:

„Am plătit pentru poveștile mele un preț mare, aș putea spune, exorbitant. Pentru că am renunțat la fericirea mea și am lăsat trecăc acel timp cînd închipuirea ar fi treb să facă loc realității. Așa că, să știi, prietere, stăpînește închipuirea pentru fericirea oamenilor și nu pentru tristețe“.

*) Gnom — pitic (în folclorul popoarelor nordice).

Echipele masculine de tenis de masă ale R.P.F. Iugoslavia și R.P.R., înaintea începerii concursului, câștigat de reprezentativa noastră cu scorul de 13-8.

Echipele masculine de volei ale U.R.S.S. și R.P.R., înaintea celui de-al doilea joc disputat în Capitală.

ÎNȚILNIRI INTERNAȚIONALE

APRECIERI SPORTIVE

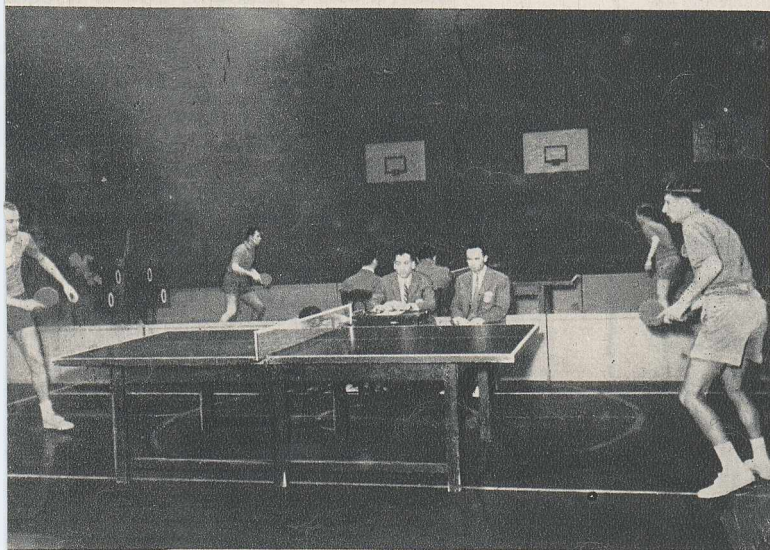
Februarie 1956 — Sala Floreasca. Concurs internațional de tenis de să...

Strinse mâna adversarului său. Da! Fusese mai bun ca el. Meritase să discute victoria. Se îndreptă apoi spre banca unde își avea trainingul. Și n-auzea vuietul sălii care se bucura de victoria lui Reiter. Când se opie de spectatori, un ropot de aplauze îi atrase atenția; lui îi erau pesate. Mulțumi înclinând ușor capul.

„Am participat la multe concursuri internaționale de tenis de masă și ne spuse mai târziu excelentul jucător iugoslav Vogrinc. Dar nicăieri n-am întâlnit un public atât de sportiv și atât de competent. Spectatorii înțelegeau sportul, nu glumă. Lucruri fine, dificile de observat, sînt imediat sesizate și just apreciate. Este într-adevăr o plăcere să concurezi în București. Dar, dacă lucrul acesta ar fi fost completat și de o victorie în proba de simplu, împotriva lui Reiter...”

Vogrinc ne-a explicat decepția lui. Echipa iugoslavă fusese întrecută de reprezentativa română cu 13-8 și tocmai din această cauză dorise să câștige la proba individuală. Însă Toma Reiter, campionul țării, a reușit să ocupe primul loc după un joc care i-a adus feliicitări. Și, într-adevăr, nu e un lucru oarecare să-l învingi cu 3-0 pe acela care îi eliminase din diferite competiții internaționale pe campion mondial, cehoslovacul Andreadis, pe japonezul Ogimura, pe olandezul Roothoof și pe mulți alți jucători de înaltă valoare internațională. În schimb, Vogrinc, alături de compatriotul său Gabric, și-a vădit dorința împlinită la proba de dublu bărbați. În finala competiției de tenis iugoslavi au cucerit victoria cu scorul de 3-0...

Dintre cele mai disputate meciuri a fost cel dintre Gantner și Gabric. Iată-i pe cei doi jucători cu puțin înainte de începerea oficială a partidei.

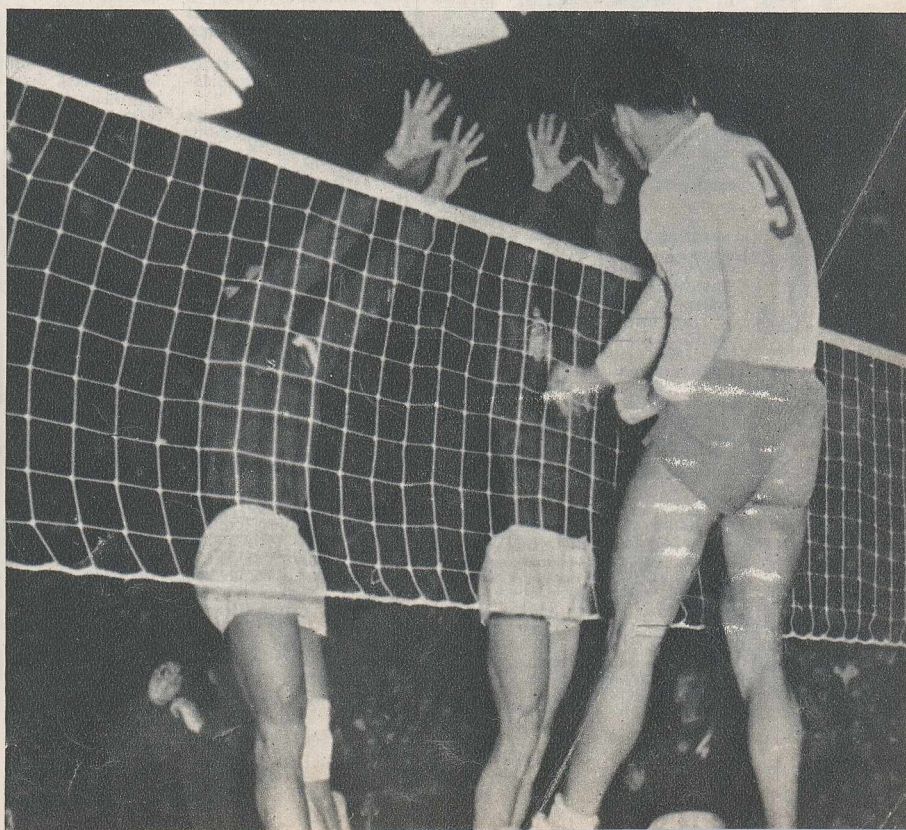
CONFRUNTĂRI ÎN VEDEREA UNEI MARI ÎNTRECERI

Au trecut șapte luni de când sportivii Bucureștilui au fost martorii celei mai importante competiții de volei a anului 1955: campionatele europene. Lupta extraordinară care s-a dat în turneul final pentru cucerirea titlurilor de campioni europeni a completat cum nu se putea mai bine spectacolul acesta sportiv care a oferit miilor de bucureșteni întreceri de o spectaculozitate și un dramatism ce nu se uită ușor...

Vizita la București a reprezentativelor de volei feminină și masculină ale Uniunii Sovietice a readus în mintea iubitorilor acestui sport, aflați în sala Floreasca din Capitală, imaginile întrecerii de anul trecut. Faptul a fost realizat și la propriu și la figurat, fiindcă înseși meciurile pe care voleibaliștii sovietici le-au realizat în compania celor români au oferit adeseori faze de „rangul” celor de la Campionatele europene.

Reprezentativele U.R.S.S. au jucat cinci meciuri la București și în Orașul Stalin. Echipa feminină a ieșit învingătoare în ambele jocuri disputate în compania reprezentativei noastre, în vreme ce echipa masculină a câștigat un joc și a pierdut două în fața echipei R.P.R. Aceste întâlniri au prilejuit primele verificări, de ambele părți, ale posibilităților componentelor și componentelor loturilor, în vederea campionatelor mondiale ce vor avea loc în luna septembrie a acestui an la Paris.

Blocajul efectuat de Fasahov și Reva (U.R.S.S.) este depășit de mingea lovită puternic de Crivăț (R.P.R.).

Răspundem cititorilor

PRIMA SCRISOARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Tovarăşa Farca Florica, elevă din Bucureşti, ne întreabă care este primul document scris în limba română. Răspunde la această întrebare tov. conf. univ. G. Georghiu-Buzău.

Primul document scris în limba română, care s-a păstrat pînă în zilele noastre, este o scrisoare datată din anul 1521. Pe atunci — cu toate că limba română se formase de mai multe veacuri — datorită puternicei influenţe slave, în documentele munteneşti şi moldoveneşti limba folosită în mod curent era cea slavonă. Scrisoarea de care am pomenit mai sus, a fost trimisă de un anume Neacşu din Cimpulung, lui Hanş Begner, judele Braşovului. În textul ei, se păstrează totuşi câteva cuvinte slave, presărate printre cele româneşti. În afară de faptul că scrisoarea

lui Neacşu din Cimpulung este prima scrisoare în limba română, ea mai prezintă importanţa de a constitui un semn de alarmă împotriva expansiunii otomane spre Dunărea de mijloc şi spre Ungaria. În culmea puterii ei, Turcia reluase acum încercarea, neizbutită în anul 1456, de a cuceri cetatea Belgradului, care era poarta de intrare în mult rîvnitul regat al Ungariei. Neacşu, care era, fără îndoială, în bune legături cu judele Braşovului, îi scrie plin de îngrijorare acestuia, despre intensesele pregătiri ale turcilor de a ataca cetatea Belgradului. El arată că sultanul a pornit din Sofia şi „s-au dus în sus pe Dunăre”; că aflat de la un om venit de la Nicopole cum „au trecut cele corăbii... spre Dunăre în sus”; că pe aceste corăbii este transportată o mare armată, alcătuită din oameni luaţi „din toate oraşele”, cite cincizeci din fiecare; că turcii au adus şi meşteri de la Tari-

grad, pentru a-i folosi la trecerea corăbiiilor „la locul cel ştrîmt de pe Dunăre”, adică în defileul dificil de la Cazane. Neacşu mai atrage atenţia că, paralel cu atacarea Belgradului, este proiectată şi o expediţie turcească „prin Ţara Românească”, pentru a ataca probabil Transilvania, şi că de această expediţie, „are frică mare” şi Neagoe Basarab, domnul Ţării Româneşti. După ce transmite aceste ştiri, cu rugămintea „să ții domnia ta la tine, să nu știe oameni mulți”, Neacşu din Cimpulung își încheie scrisoarea prevenindu-l pe judele Braşovului: „să vă păziți cum știți mai bine”. Scrisoarea apare, deci, ca un ecou îndepărtat de solidarizare a Ţării Româneşti cu Transilvania, în fața primejdiei crescînde a expansiunii otomane. Prețioasa scrisoare a lui Neacşu din Cimpulung se află astăzi în păstrare în Arhivele Statului din Oraşul Stalin.

Mai mulți cititori, printre care și tov. Pavel Barbonța din Cluj, ne cer să prezentăm în paginile revistei monumente istorice din țara noastră. Împlinim dorința acestora, publicînd materialele de mai jos, primite de la corespondenții noștri V. Sasăranu, din Baia Mare, și Vlad Ionescu, din Oraşul Stalin.

TURNUL SFT. ȘTEFAN

Nu se poate ca drumetul ce trece prin Baia Mare să nu-și oprească privirea asupra turnului singuratic — Turnul Sft. Ștefan — care, cu înălțimea sa de aproape

50 de metri, domină parcă întreaga vale a Săsarului. După datele stabilite, turnul acesta, de construcție gotică, este rămășița marelui catedrale construite la începutul secolului al XIV-lea. Pentru prima oară, se vorbește de această construcție în documentele ce datează de pe vremea vicarului Tibay Péter (1387); turnul a fost reconstruit de Ioan Huniade, o dată cu catedralele de la Teiuș și Alba-Iulia, după victoria reformată în 1442 împotriva turcilor. Lucrările de ornamentare a turnului au durat mai mulți ani și au fost realizate din fondurile puse la dispoziția conducătorilor de pe atunci a orașului, de către regele Matei Corvin. Aceasta o arată alt un document ce datează din anul 1468, cit și stema existentă și astăzi în peretele de vest al turnului. Împunătoarea construcție a dominat în timpurile străvechi

întregul ținut, din piața căru străzile drepte se deschideau în toate direcțiile. Fațada era aşezată în direcția nord-est, în construcția propriu-zisă era sprijinită pe patru stâlpi uriași. Este interesant de arătat că începutul construcției a fost protejată în spiritul stilului roman după care au și fost construite fundațiile. Mai târziu, în cursul construcției s-a trecut la utilizarea altui stil, cu bogate ornamentații în flori de piatră.

Îată și câteva din dimensiunile pe care le-a avut această construcție: axul cadrului, 50,6 m; lățimea, 36 m; înălțimea pereților, 22 m; înălțimea turnului pînă la acoperișul vechi, 35 m. Turnul este construit din blocuri mari de piatră, are pereții grosime de 2 metri, iar în partea de sud un relief clopîtit în stil „Rolland”. În turn au fost găsite fragmente clopîte în piatră așa-zise lucrări „Tympanon” — prezentînd unele motive biblice — din care o mare parte s-a distrus cu prilejul celor trei incendii, pe care acesta le-a suferit, în decursul anilor. Din ferite documentele ale vremii rezultă că aceste fragmente clopîte datează din anul 1468. Aceasta este, în cîteva cuvinte, istoria bătrînului Turn Sft. Ștefan unul din monumentele istorice de seamă ale orașului Baia Mare. S-ar conveni ca Direcția restaurărilor monumentelor istorice din țară să se preocupe de repararea lui.

CETATEA BRANULUI

Cetatea Branului, cunoscută în țara noastră mai ales sub numirea de Castelele de la Bran, a fost ridicată în 1377, către locuitorii Brașovului, pe vîntul domniei regelui Ludovic Mare al Ungariei și al de noului Ţării Româneşti.

JAPONIA

dustriale, dintre care cele mai importante sînt Tokio, capitala țării, oraș ce numără peste șapte milioane de locuitori, Osaka, mare centru industrial, cu peste trei milioane cîinci sute de mii de locuitori, Nagoya, Kyoto, Kobe, Yokohama, Nagasaki. Dezvoltarea rapidă a acestor orașe, ca de altfel întreaga dezvoltare economică a țării, a avut loc cu deosebire în ultimul secol, după revoluția burgheză din anul 1868. Capitalismul s-a dezvoltat în Japonia mai tîrziu decît în celelalte țări capitaliste. Împinși de apriga concurență a celorlalte puteri imperiale mondiale, capitaliștii japonezi, în goană după profituri cît mai mari, au introdus pe scară largă realizările tehnicii moderne, iar Japonia a ajuns, în scurtă vreme, una din marile puteri imperiale.

În preajma și apoi în perioada celui de-al doilea război mondial, Japonia militaristă, care s-a aliat cu Germania hitleristă și Italia fascistă, a cîștigat multe teritorii străine, oprînd multe popoare asiatice. Datorită politicii trădătoare a fostului guvern chinez al lui Cian Kai-și, militaristii japonezi au ocupat și jefuit o bună parte din China continentală.

Înrîngerea imperialismului japonez, în septembrie 1945, și prevederile declarației de la Potsdam au deschis Japoniei, pentru prima oară în istoria ei, posibilități de dezvoltare pașnică și de stabilire a unor relații de bună vecinătate cu toate țările din Asia. Poporul japonez, care, la rîndul său, a suferit foarte mult din pricina militarismului și care a îndurat dezastrul lansării primelor bombe atomice, nu a reușit însă, după terminarea războiului, să se bucure de drepturile garantate prin declarația de la Potsdam. Aceasta s-a întîmplat datorită faptului că S.U.A., ca putere ocupantă, au impus Japoniei o serie de acorduri înrobitoare: tratatul separat de la San Francisco (septem-

brie 1951), tratatul comercial și de navigație, acordul de ajutor și de apărare reciprocă. Aceste acorduri nu numai că au deschis monopolurilor americane drum larg în Japonia, dar au transformat Japonia într-o bază militară a S.U.A. Pe teritoriul japonez se află astăzi nu mai puțin de opt sute de baze militare americane, pentru folosința cărora au fost confiscate peste 200.000 hectare de pămînt arabil. Lupta maselor populare japoneze împotriva instalării acestor baze la forme din ce în ce mai organizate și cuprinde cele mai largi pături ale populației.

Criza adîncă în care se zbate Japonia nu poate fi înlăturată decît prin instaurarea unei independențe economice a țării, care să permită dezvoltarea unor largi schimburi comerciale cu alte țări. Oamenii de afaceri din Japonia sînt conștienți de această necesitate vitală. Numeroase delegații de oameni de afaceri și de parlamentari japonezi au început să plece în diferite țări, și în special în țările lagărului democratic, pentru a găsi căi de normalizare a relațiilor comerciale și politice. În Japonia se impune cu forță sporită ideea restabilirii, în primul rînd, a legăturilor normale cu U.R.S.S. și R.P. Chineză.

Tratativele de la Londra dintre U.R.S.S. și Japonia deschid perspectiva normalizării relațiilor între cele două țări. Atîtundea potrivnică normalizării relațiilor cu țările lagărului socialist, manifestată încă de unele cercuri reacționare japoneze, este respinsă de majoritatea opiniei publice din această țară.

Popor destoinic, cu o străveche cultură, însuflețit de nobile idealuri, poporul japonez continuă neobosit lupta pentru independența națională, pentru democrație, bunăstare și pace. În fruntea acestei lupte, cheazăuînd succesul ei, se află clasa muncitoare din Japonia — clasă combativă, cu o bogată tradiție revoluționară.

Tovarășul Petrică Ungureanu, din comuna Unguru, raionul Buzău, regiunea Ploiești, și-a manifestat dorința de a citi în paginile revistei „Flacăra” un material documentar despre Japonia.

La extremitatea răsăriteană a marelui continent asiatic, între paralelele 31° și 45°30' nord, se înșiră, pe o lungime de mai multe mii de kilometri, insulele arhipelagului japonez, alcătuiind laolaltă teritoriul de stat al Japoniei. Dintre aceste insule, patru sînt mai mari: Hokkaido, Honșu, Sikoku și Kișiu. Suprafața totală a Japoniei este de 368.600 kilometri pătrați, pe care trăiesc 89.275.000 de locuitori.

Populația țării are mult de suferit de pe urma calamităților naturale, caracteristice arhipelagului japonez. După cum se știe, în Japonia există numeroși vulcani. Dintre aceștia, 35 sînt activi. Erupțiile lor, foarte violente, sînt însoțite adesea de cutremure catastrofale.

Aproape 31.000.000 de japonezi locuiesc în orașe și centre in-

DE VORBĂ CU MEDICUL

BOALA

Ceea ce era cunoscut pînă acum cîteva ani sub denumirea de ulcer gastric și duodenal este cuprins în noțiunea unei boli generale, care privește întreg organism și care este cauzată de tulburări funcționale sistemului nervos central (creier). Știința sovietică pavlovistă, în frunte cu academiile Bikov, a adus o contribuție capitală la înțelegerea felului cum se produce boala ulceroasă. În mod normal, scoarța cerebrală, care este porțiunea cea mai înalt organizată a sistemului nervos, ține sub comandă ațit întreaga activitate psihică a omului, cît și funcționarea tuturor organelor sale (ficat, inimă, stomac etc.). Cînd zile plecate din scoarța cerebrală nu se transmit însă în mod direct acestor organe, ci prin intermediul unor verigi din care cea mai de seamă și în imediata legătură cu scoarța cerebrală este subcortexul. Subcortexul este, în mod normal, „ținut în friu” de comenziile scoarței cerebrale, însă, din cauza tulburării raporturilor funcționale dintre scoarța și subcortex, acesta din urmă scapă de comenziile primii, el funcționează în mod anarhic, dînd naștere nepotrivite diferitelor organe. În asemenea cazuri pot produce, la nivelul stomacului și duodenului și, mai ales la nivelul esofagului, tulburări în circulația din pereții acestor organe, tulburări în secreția fermetorilor digestivi, precum și tulburări în mișcările musculaturii pereților tubului digestiv. În aceste condiții, troficitatea, adică starea normală de nutriție și activitate a pereților organelor respective, este compromisă: se produce o necroză (mortificare) a țesuturilor. Ultele acestea se elimină în cavitatea gastrică sau duodenală, exzinduz-se prin vărsături, prin fecale, iar locul erodat constă în ulcerația. În afară de factorul nervos predominant, în producerea bolii pot interveni ca factori secundari și modul de alimentație anterioară bolii (o îndelungată alimentație excitantă, neregulată, insuficientă), precum și starea organului respectiv (gastrite, gastro-duodenite erozive etc.).

slav Basarab. Cetatea a fost ridicată într-o perioadă de emancipare a Țării Românești, ca război la trecătoarea cu același nume. Până în 1500, cetatea și-a avut stăpânii ei, ca comandanți de război și administratori ai ajutorilor de lăbăși care aparțineau cetății, iar de la această dată ea a

fost zălogită de către regele Vladislav al Ungariei, brașovenilor. Mai târziu, familia regală română și-a stabilit aici una dintre rezidențele sale de huzur și petreceri... Actualmente se fac lucrări, pentru a amenaja în această cetate, ce a rezistat secolelor, un muzeu istoric.

sovietic O. I. Smit a dezvoltat o nouă teorie cosmogonică, după care pământul s-a format din aglomerarea unui mare număr de meteoriți, care inițial erau reci. Potrivit acestei teorii, meteoriții fieroși și cei pietroși s-ar așeza încă în corpul pământului, într-un fel de decantare gravitațională, materiile pietroase-silicioase ridicându-se către suprafață, iar cele fieroase coborând către centrul pământului. Prin aceste procese s-ar naște tensiuni interne, care produc nestabilități și, în ultimă instanță, mișcări brusce, cutremure.

DESPRE CUTREMURE

Prin materialul de mai jos, scris de tov. prof. univ. Calin povici, răspundem tov. I. Iuliescu, din Pitești.

Cutremurele de pământ sunt de mai multe feluri, ca și cauzele care le provoacă. Unele din ele, destul de puține la număr, sunt așa-numitele cutremure de prăbușire și sunt provocate de surparea or goluri subterane, cum ar fi peșterile. Aceste cutremure sunt slabe și nu se resimt decât mică întindere.

unele cutremure, numite plutonice, care au focarele la sute de kilometri adâncime, mergând chiar până la circa 800 km. Cutremurele de la noi, din Vrancea, au și ele focarul adânc, la circa 180 km. Acestea au o intensitate catastrofală, așa cum a fost cutremurul de la 10 noiembrie 1940. Dar astfel de cutremure puternice au loc doar cam o dată la un secol în țara noastră. Cauza exactă a acestor cutremure foarte adânci nu se cunoaște, fiindcă până azi nu se cunoaște exact nici starea materiei la acea adâncime. Se crede că ele sunt provocate de anumite

INSULA FOCULOR

Prin materialul de mai jos, răspundem întrebării tov. Ispescu Viorel, elev la Școala medie mixtă nr. 3 din București.

Insula „Tiuleni”, adică Insula Focelor, este foarte puțin cunoscută și nu figurează decât pe puține hărți. Pierdută între valurile mării Ochotsk, în preajma țărmului sudic al Sahalinului, insula Focelor este atât de mică, încât poate fi străbătută cu ușurință într-o jumătate de oră: este o fâșie de pământ stîncos, lungă de o jumătate de kilometru și lată de 100 m. Partea ei centrală o formează un platou înalt, al cărui perete abrupt este înconjurat de o plajă de nisip. Pe insulă nu vezi decât nisip și pietriș, iar dincolo de țărm, marea.

Tarna, insula este în întregime acoperită de troiene de zăpadă și de stoluri de gheață. În schimb vara ea servește ca loc de refugiu lătrilor de mare, o varietate de focă căutată pentru blana ei.

Lutrul de mare se deosebește de focă prin mărimea lui și prin faptul că are urechi externe care, în momentul scufundării în apă, se închid automat. Mascuții lătrilor de mare ating în lungime până la 2-2,5 metri, avînd o greutate de circa 300-350 kg.

Interesant este faptul că, deși lătrii sunt animale acvatice, ei năpăresc și se înmulțesc numai pe uscat. În acest scop ei își aleg în mod obișnuit insulițe izolate și pustii. Astfel, cam pe la jumătatea lunii mai, turme fără număr de lutri de mare invadează țărmul insulei Focelor, acoperindu-i plaja cu un neobișnuit covor viu și mișcător. Târziu, toamna, împreună cu noua lor generație, care a prins puteri, lutrii de mare părăsesc insula, pornind pe drum de apă, în grupuri răzlețe, spre sud. În peregrinările lor nesfârșite, lutrii de mare nu poposesc pe nici un țărm. Ei înoată până în luna februarie, cînd relau drumul nordului, pentru ca, până în primăvară, să ajungă din nou la vechea lor „tabără”.

Oamenii sovietici au creat pe insula Focelor un sovhoz care se ocupă cu vîmarea și prelucrarea preindustriala a lătrilor. Aceste animale oferă nu numai o blană fină și extrem de rezistentă, dar și o carne gustoasă și o grăsime utilă industriei. Ficatul, bila și glandele lătrilor servesc la prepararea unor medicamente ce se recomandă în diferite tulburări glandulare.

Colonie de focă

PÎNĂ LA PATINA DE AZI

Tovarușul Ionescu Mihai, tehnician la cooperativa „Radio Progres” din București, dorește să aște de cînd folosec oamenii patinele. Ii răspundem prin materialul de mai jos.

Prima patină din os de ren, șlefuit pe lat și găurit lateral, pentru a putea fi prinsă de picior cu ajutorul unor șireturi de piele.

lului erau identificați, de multe ori, cu același vînațoarei.

Primul pas în evoluția patinelor a fost făcut mult mai târziu, o dată cu înzestrarea lor cu tălpi de lemn, pe care se fixa așa-numitul „cuțit de os”. În felul acesta patinatorul a căpătat o adevărată libertate în mișcare, nemai fiind nevoit să se slujească de lance pentru împins. Al doilea pas, la fel de important, a fost cel realizat prin trecerea de la cuțitul de os, la lama de fier. Momentul acesta, cît și locul unde s-a produs, sînt greu de stabilit. Versiunea cea mai valabilă este aceea că prima patină de acest gen a apărut în Rusia, pe vremea lui Petru cel Mare. Ipo-teza aceasta este cu atît mai valabilă, cu cît, pe de o parte, Rusia, era o țară bogată în zăcăminte de mineruri fieroase, iar pe de altă parte, clima și configurația ei geografică ar fi fost favorabile dezvoltării patinajului.

CUM SĂ ÎNȚELEM MUZICA - (IX) Tot despre polifonie -

Polifonia este, așadar, acel principiu de construcție muzicală, în virtutea căruia două sau mai multe linii melodice se cîntă în același timp, fiecare din ele avînd o expresie independentă și, totodată, alcătuită împreună într-un întreg artistic omogen. Muzica noastră este aceea în care a luat naștere polifonia. Ea constă la început, adică în evul mediu, din suprapunerea modestă a liniilor melodice cîntate de două voci. Numărul acestor linii melodice a sporit cu vremea, ajungînd, prin secolul al XVI-lea la cîteva zeci, ceea ce creea, cum ușor se poate înțelege, un adevărat haos sonor. Lăștind în urmă aceste excese, compozitorii au ajuns să simplifice considerabil ansamblul polifonic, oprindu-se, în majoritatea cazurilor, la patru voci sau linii melodice, care constituie, de altfel, ansamblul polifonic ideal, corespunzînd și principalelor categorii de voci omenești: sopran, altist, tenor, bas. Treptat, acest principiu al gîndirii polifonice a trecut și în muzica scrisă pentru instrumente.

Cu toată rezonanța pretențioasă a termenului, polifonia este un element foarte viu care ajută muzica să oglindescă mai bine complexitatea sufletului omenească.

Există opere muzicale cu o structură exclusiv polifonică. De la începutul pînă la sfîrșitul acestor lucrări, vocile componente (cel puțin două) se dezvoltă ca linii melodice de sine stătătoare. Totodată, un rol însemnat îl joacă aici așezarea principiu imitativ, în virtutea căruia tema expusă de prima voce (vociile intră pe rînd, nu simultan) este reluată, în imitație, de celelalte voci. Canonul, una din formele polifonice cele mai simple, este bazat pe imitația neîntreruptă a vocilor care-l alcătuiesc. Un cunoscut exemplu îl constituie cîntecul glumeț francez, „Frate iacob”. Forma polifonică cea mai complexă este fuga. În fugă, nu numai că vocile expun, pe rînd și prin imitație, aceeași idee muzicală, dar acestea li sînt alăturate, încă de la început, idei muzicale noi; totodată, în partea centrală a fugii are loc o prelucrare, în cadrul căreia fragmente ale materialului tematic expus sînt purtate prin diferite tonalități; ideea melodică prin-

cipală a fugii este reafirmată integral la sfîrșit. Johann Sebastian Bach este autorul neîntrecut al unui mare număr de fugi, a căror studiere reprezintă pentru muzicienii condiția esențială a înțelegerii gîndirii polifonice.

Compunerea de canoane și fugi ca forme polifonice de sine stătătoare a constituit preocuparea predominantă, mai ales pentru compozitorii din secolele al XVI-lea, al XVII-lea, al XVIII-lea, cînd principiul polifonic se afla în plin proces de cristalizare. O dată constituite legile gîndirii polifonice, canoanele și fugile încețeauă treptat a mai fi o preocupare specială a compozitorilor. Canoane și fugi încep a se compune mai mult în conservatoare, la clasele de compoziție, în scopul depășirii însușirii a tehnicii contrapunctului. În schimb, principiul polifonic intră ca element component al operelor muzicale de cele mai diferite genuri, colaborînd cu principiul armonice, a cărui esență am analizat-o anterior. Convorbirea pe care o au, înaintea tragicului duel, Lenski și Oneghin, în opera lui Ceaikovski, este bazată pe un canon, adică pe reluarea imitativă de către Oneghin a celorlalte idei muzicale pe care le întonează Lenski. Finalul oratorului „Cîntarea pădurilor” de Sostakovici începe printr-o impunătoare fugă, a cărei temă principală, expusă inițial de soprane, trece după aceea, pe rînd, la altiste, tenori, basii. În locul unei fugi complexe, compozitorii folosesc adesea, în operele lor, doar elementele caracteristice acestei forme (și, în special, expoziția); această schitare a formei de fugă poartă numele de *fugatto*.

Un domeniu în care polifonia cunoaște astăzi o remarcabilă înflorire este cel al muzicii vocale; marele avînt al mișcărilor corale de amatori a pus în fața compozitorilor sarcina creării unor piese cu o structură polifonică măiestrită, care să dea posibilitate fiecărei voci să cînte o melodie expresivă, curgătoare.

Totodată scriitura polifonică este larg folosită în genul muzicii de cameră. Trio-ul, cvartetul, cvintetul etc., alcătuite din instrumente de coarde sau suflători, necesită independența și expresivitatea fiecărei voci luate în parte, pentru a da fiecărui instrument posibilitatea unei evoluții melodice expresive.

registrarea seismografică a unui cutremur, la Observatorul Astronomic din București.

te cutremure sînt provocate fenomenele explozive vulcanice și poartă numele de cutremure vulcanice. Și acestea sînt, general, slabe și sînt localizate regiuni de mică întindere. Ele mai numeroase cutremure de cutremure numite tectonice, care sînt legate de mișcările scoarței pămîntului (provocate de mișcări), mișcările asemănătoare lor care, în trecut, au dat tere lanțurilor muntoase. De el s-a observat că cele mai multe cutremure își au originea regiuni muntoase. Cea mai vă regiune seismică a pătului o formează așa-numita circum-pacifică, care înconjură Oceanul Pacific, și în care observă lanțuri de munți și, alături de adevărate prăpăstii marine adînci. Dacă unele emure au focarele la cîteva sute de kilometri, iar altele la 30 km, sînt în schimb

schimbări de stare locală, ale materiei.

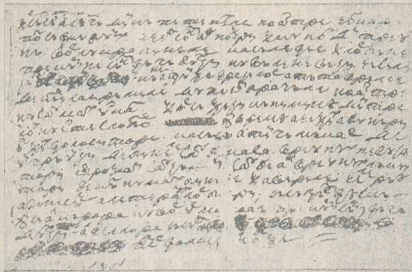
Astronomii se interesează de cutremure, fiindcă ele dau cele mai sigure date asupra interiorului pămîntului, care este și el un corp ceresc, ca și toate celelalte planete. În plus, mișcările scoarței pămîntului sînt legate de evoluția pămîntului ca planetă, de felul cum a luat el naștere. De aceea toate teoriile cosmogonice caută să explice astfel de mișcări. În trecut, cînd teoria lui Laplace (care susținea că pămîntul s-a rupt din soare) era în general acceptată, se credea că rădărea treptată a pămîntului produce contractarea sa și încrețirea suprafeței sale, explicîndu-se astfel formarea munților și producerea cutremurelor tectonice. Dar teoria Laplace a fost părăsită, neputînd răspunde unor justificări critice.

În ultimul timp, academiștii

LCEROASĂ

vînd în vedere cauzele afecțiunii, tratamentul modern alii ulceroase privește, în primul rînd, restabilirea echilibrului și scoarța cerebrală și centrul subcortical. Școala sovietică a sit cu mult succes și tratamentul prin somn prelungit, care reușe să pună în repaus centrul cortical, permițînd refacerea fibrului nervos despre care am vorbit. De asemenea, în problemă centrul nervos trebuie prevăzută și evitarea vieții agitate, a eforturilor intelectuale exagerate, a folosirii toxicelor, moțiilor, a somnului redus. Se recomandă repaus parțial total la pat, după gravitatea bolii. În al doilea rînd, tratamentul trebuie să se adreseze organului bolnav (stomac, duoden, esofag), crușîndu-l, pe de o parte, și împiedicînd, pe de altă parte, excitațiile care, plecînd de la el, s-ar repercuta prin creierului, întreținînd astfel boala, prin cerc vicios. Prin crușarea organului bolnav, se înțelege un regim alimentar blînd. El variază de la individ la individ, dar, în general, trebuie evitate alimentele excitante. Se recomandă: lapte, unt, orez, carne slabă, bine fiartă sau friptă. Se interzic: sosurile, mirisurile picante, grăsimile prăjite, tocăturile prăjite, conservele, alcoolul etc. Untul și untdelemnul sînt permise. Pentru zona monotoniei regimului alimentar autorul sovietic Pevsner, împreună cu alți clinicieni sovietici, a indicat așa-numitul „regim în zig-zag”, prin care se înțelege alternarea regulii strict, cu unele „zile de sărbătoare”, în care bolnavului pot da alimente interzise și care-i plac. Bineînțeles, acesta posibil numai în raport cu o evoluție bună a bolii și fără să se. În ce privește tratamentul medicamentos, el e alcătuit așa-numitele pansamente gastrice (săruri de bismut, care ejectionă mucoasa gastrică de acțiunea acidului clorhidric exces în sucul gastric), antispastice, săruri alcaline etc. ajutorul tratamentului medical și al regimului alimentar e cît de bolnav, ulcerul se vindecă local prin cicatrizare; bolnavul trebuie să continue tratamentul general și local, ru a împiedica o redeştere sau evoluția bolii înspre sîtare intervenției chirurgicale.

135 ANI DE LA RĂSCOALA LUI T. VLADIMIRESCU

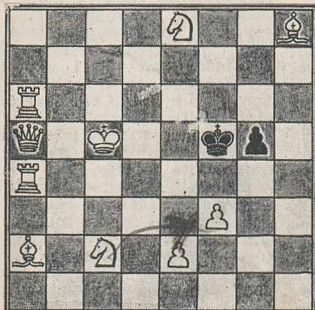
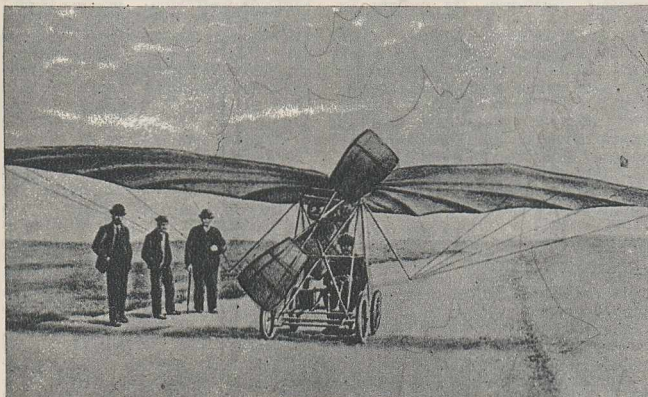
Reproducem aci în facsimil, un document ce ne duce cu 135 de ani în urmă, pe vremea răscoalei populare conduse de Tudor Vladimirescu, răscoală îndreptată împotriva orînduirii feudale și a jugului otoman. Do-

cumentul reprezintă o parte a manuscrisului proclamației de la Pradeș a lui Tudor. Ca urmare a acestei proclamații, adresată „fraților locuitori ai Țării Române”, țărănimea însetată de libertate pornește la luptă, strînsă în jurul lui Tudor. În ziua de 21 martie 1821 el ajunge biruitor în București, stabilindu-și tabăra la Cotroceni. Victoria este însă de scurtă durată, deoarece trădarea boierilor îl silește să se retragă.

PRIMUL ZBOR AL MONOPLANULUI CONSTRUIT DE T. VUIA

O fotografie luată cu 50 de ani în urmă, ce ne înfățișează unul din cele mai importante momente din istoria aviației. De pe cîmpul de la Montesson, comună situată pe șoseaua Paris-Versailles, și-a luat zborul și tot acolo a aterizat, la 18 martie 1906, monoplanul conceput și construit de Traian Vuia. Era o izbîndă ce constituia una din cele mai mari bucurii ale acestui valoros inventator, plecat în Franța deoarece în patria sa nu aflase nici un

sprîjin din partea guvernărilor obtuși. Se realizase primul zbor, cu mijloace proprii de bord, al unui aparat monoplan de forma care a servit drept bază perfecționărilor ulterioare ale avionului. Și, totodată, fusese învinsă neîncrederea în posibilitățile de zbor ale unui aparat mai greu de cît aerul, de care inventatorul se lovise din partea majorității celor ce se preocupau de problemele aeronauticii și din pricina cărora el suferise mult pînă atunci.

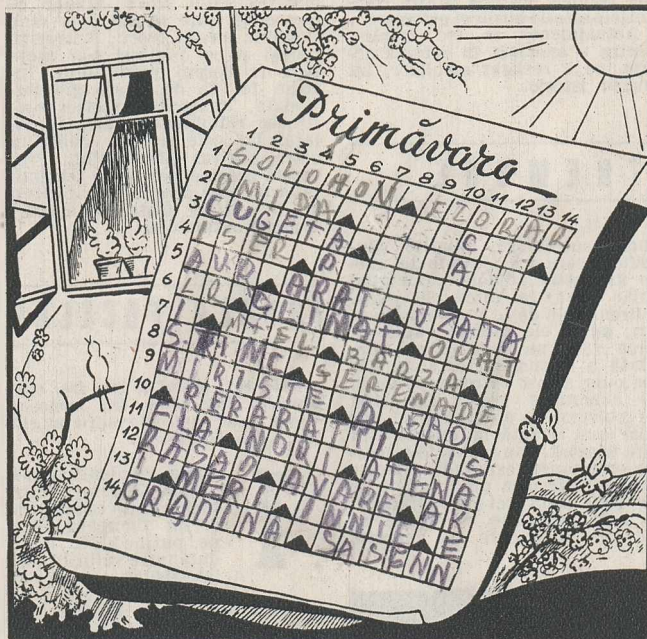

(Controlul poziției. Alb: Rc5, Da5, Ta4, Tb8, Nc2, Ce8, Pe2, Pf3. Negru: Rf5, Pg5)

SAH-SAH-SAH MAT INTR-O MUTARE

Această problemă n-are decît o singură mutare. Pare foarte ușor de rezolvat, dar nu vă pripiti! S-ar putea ca matul pe care l-ați găsit să fie înșelător...

PRIMĂVARA

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului „Pămînt destelenit” — Numele popular al unei luni de primăvară. 2) Dușman al pomilor — Suris vegetal de primăvară! 3) A chibzui — Creatoare pentru care natura prezintă un vast domeniu de inspirație 4) Pictor român contemporan — Numele popular al altei luni de primăvară — Model. 5) Aur (mold.) — Participiul verbului de primăvară al plugarului — Intrebuintată. 6) Ler! — Poate fi polar, temperat, continental etc. — Găina a făcut un ou. 7)

Zburdă prin iarba proaspătă de primăvară — Pasăre călătoare ce vine în țara noastră prin luna martie. 8) Un vestitor al primăverii — Se cîntă mai ales în serile de primăvară, sub fereastra fînței dragi (pl.). 9) Locul pe care s-au secerat grînele — Personaj din piesa „Furtunii de primăvară” de Nicolae Tăutu (voc.). 10) Cele ale uneltelor și mașinilor agricole au fost terminate în vederea campaniei de primăvară — Inimă de artistă! 11) Flacăra începe să ardă! — Primăvara întuneci ade-

DEZLEGAREA JOCLUI „AGRICULTURA”, APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) B—Dokuceaev. 2) Otavă — A—ușel. 3) Lină — Fr — Oma. 4) S. M. T. — Sobol — G. 5) Ep — Autogamă. 6) V — Agronomi. 7) Îngrășare — Primăvara. 8) Cora — Itinerarii — Zor. 9) Rășini — Teorie — Cotă. 10) Cor — Ut — Oe — Dig — Notă. 11) Ea — Stepi — Butășit — Ta. 12) Hibridi — Secetos — Tip. 13) Aer — Tarlale — Eleștee.

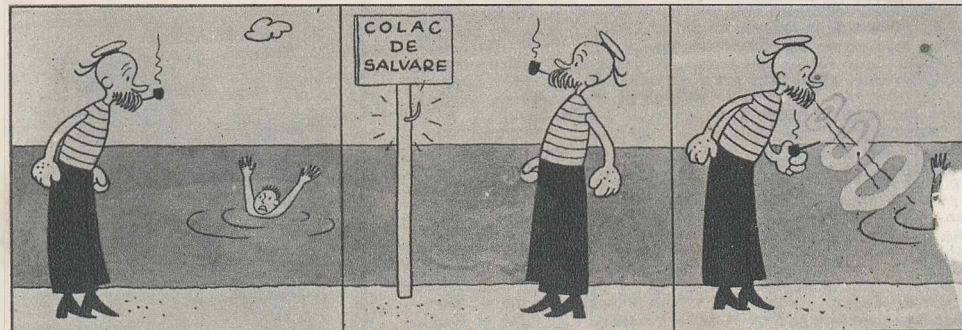
VERTICAL: 1) Bolșevic — Cehă. 2) Timp — Noroie 3) Danț — Agrar — Br. 4) Ova — Agrăș — Sr. 5) Ka — Șură — luțit. 6) U — Fotosinteză. 7) Carbonați — Pir. 8) Eu — Ogori — Oi — L. 9) Asoamente — Sa. 10) Eem — Mi — Ee — Bel. 11) Vlagă — Produce. 12) Rarițe. 13) Irigate. 14) Mie — Sol. 15) Ai — Nișe. 16) V — Cot — S. 17) Azot — Ți. 18) Rotație. 19) Ara — Ape.

RĂSPUNS LA CARICATURA GHICITOARE APĂRUTĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

JURNALUL UNUI LUP DE MARE (I)

Desen de PAV

REDAȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7
PIAȚA ȘCINTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

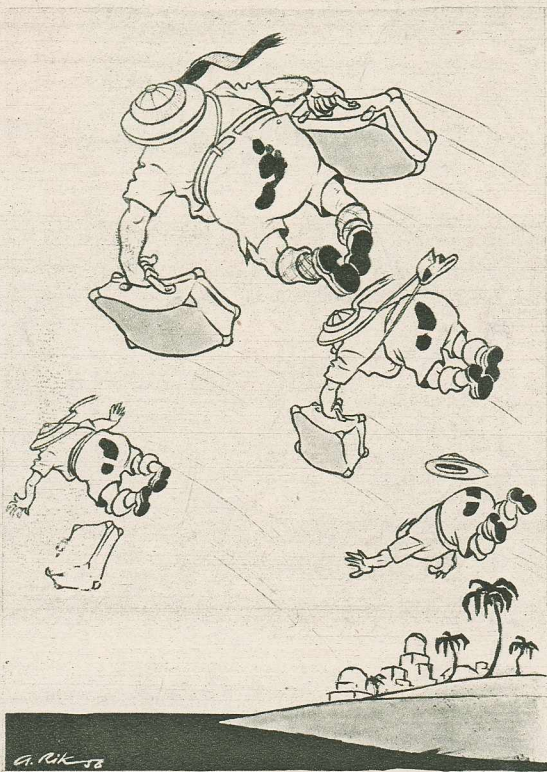
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL
ABONAMENTELOR

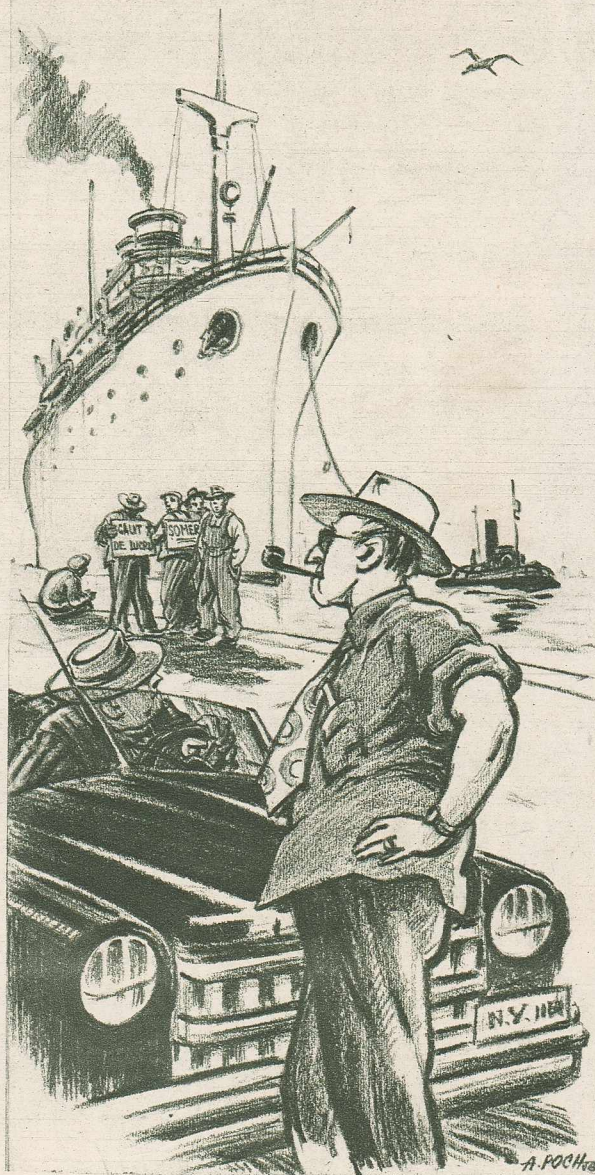
3 luni: 9 l.
6 luni: 18 l.
un an: 36 l.

UR
R

ÎN ȚĂRILE CALDE

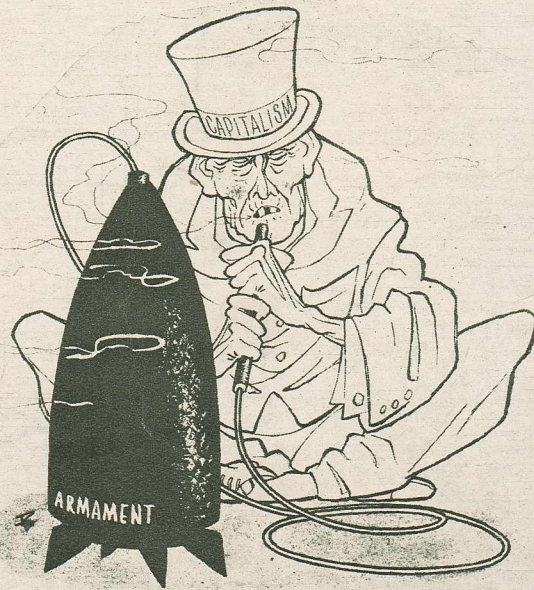
Păsări (de pradă) călătoare.
Desen de Rik AUERBACH

— Bieții oameni, n-au ce mânca! Să-i ajutăm. Angajează-i să arunce grâul în mare!

Desen de A. POCH

Pentru a amâna criza, capitalismul caută să obțină o înviore temporară, prin dezvoltarea industriei de armament.

Îngrășămintele... artificiale.

Desen de A. PAVEN

În jurul lămpii cu petrol.

Desen de V. VASILIU

FLACARA

Nr. 5 (79) - 15 martie 1956

Prețul 1,50 lei